

MatruAkshar Journal

International Journal of Indian Languages for
Creative Literature, Translation, and Research
(IJILCLTR)
(Peer-Reviewed Online Journal)

Categories

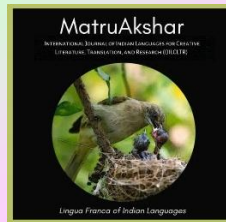
Creative Writing | Translation | Research | Interlingual
Translation

Poetry | Short Story | Fiction | Non-fiction | Essay | Memoir
Classics | Book Reviews | Research Articles

Languages Featured in the Issue

| Assamese | Hindi | Konkani | Malayalam |
| Manipuri | Marathi | Telugu | Tamil |

Volume 3 Issue - I
January- June 2025

Let's create an identity of India through languages ...

MATRUAKSHAR FOUNDERS & LITERARY RESEARCH EDITORIAL DIRECTORS

Sr. No.	Name(s)	State(s)/Country(s)
1	Dr Tejaswini Patil	Maharashtra, India
2	Mr Orbindu Ganga	Kerala, India

MATRUAKSHAR EXECUTIVE BOARD

Sr. No.	Name(s)	State(s)/Country(s)
1	Dr Sanjeev Kumari Paul	Himachal Pradesh, India
2	Dr Savita V. Patil Kothawale	Maharashtra, India
3	Ms. Aditi Barve	Goa, India
4	Mr Deepak Pawar	Maharashtra, India
5	Mr. Debdoot Mukherjee	Kolkata, India
6	Ms. Sweta Kumari	Bihar, India

ADVISORY BOARD

Sr. No.	Name(s)	State(s)/Country(s)
1	Dr N. K. Sharma	Punjab, INDIA
2	Dr Deepak Choudhary	Bihar, INDIA
3	Dr Umapati Dikshit	Uttar Pradesh, INDIA
4	Dr Laksmisree Banerjee	Kolkata, India
5	Dr R. S. Bhaskar	Kerala, India
6	Dr Dnyaneshwar Muley	Maharashtra, India

LANGUAGE EDITORIAL BOARDS

Sr. No.	Name(s)	Designation(s)
Assamese		
1	Ms Nitusmita Saikia	Editor-in-chief
2	Mr. Rajumoni Saikia	Associate Editor
Bengali		
1	Mr Debdoot Mukherjee	Editor-in-chief
2	Dr Sampa Ray	Associate Editor
3	Dr Suhina Biswasmajumdar	Associate Editor
Bodo		
1	Dr Khagen Swargiary	Editor-in-chief
2	Dr Rameshchandra Khakhlary	Associate Editor
Dogri		
1	Dr Chanchal Bhasin	Editor-in-chief
Gujarati		
1	Dr Raeesabegum Usmani	Editor-in-chief
2	Dr Hitesh Reviya	Associate Editor
3	Dr Daksha Thakor	Associate Editor
Hindi		
1	Ms Neha Tyagi	Editor-in-chief
2	Dr Sanjeev Kumari Paul	Associate Editor
3	Ms Tejindar Sethi	Associate Editor
4	Dr Rajendra Rote	Associate Editor
Kannada		
1	Mr Surya Keerthy	Editor-in-chief
2	Dr Badiger	Associate Editor
3	Dr Shashikala Ingale	Associate Editor
4	Dr Surekha Horatkar	Associate Editor
5	Dr Sharada Mullur	Associate Editor
Kashmiri		
1	Mr Mushtaque Barque	Editor-in-chief
2	Ms Nighat Sabiha	Associate Editor

	Konkani	
1	Dr Purnanand Chari	Editor-in-chief
2	Dr Tanvi Bambolkar Kadam	Associate Editor
3	Sushant Naik	Associate Editor
4	Dr Palia Pandit	Associate Editor
	Maithili	
1	Dr Alka Sharma	Editor-in-chief
2	Dr Samar Pratap Singh	Associate Editor
	Malayalam	
1	Dr Swathy Prasad	
1	Dr Brinda Bala Sreenivasan	Editor-in-chief
2	Ms Seena Sreevalson	Associate Editor
3	Ms Devika V.	Associate Editor
	Manipuri	
1	Ms Misna Chanu	Editor-in-chief
2	Dr Amarjit Tongvram	Associate Editor
3	Mr Devdas Mairembam	Associate Editor
	Marathi	
1	Mr Deepak N. Pawar	Editor-in-chief
2	Dr Kalpana Gangatirkar	Associate Editor
3	Dr Sunanda Shelke	Associate Editor
	Nepali	
1	Ms Namrata Bhandari Adhikari	Editor-in-chief
2	Dr Sushila Khawas	Associate Editor
	Odia	
1	Mr Ajaya Mahala	Editor-in-chief
2	Mr. Pradip Biswal	Associate Editor
3	Dr Guruprasad Choudhary	Associate Editor
	Punjabi	
1	Dr Sushminderjeet Kaur	Editor-in-chief
2	Dr Kiran Preet Grover	Associate Editor
3	Dr Neetu Vaid Sharma	Associate Editor

	Rajasthani	
1	Dr Mohanlal Verma	Editor-in-chief
2	Dr M. A. Rathore	Associate Editor
	Sanskrit	
1	Dr Mrunalini Shinde	Editor-in-chief
	Santali	
1	Dr G.A. Ghanashyam	Editor-in-chief
	Sindhi	
1	Dr Vinita Basantani	Editor-in-chief
	Tamil	
1	Dr K.A. Periyasamy	Editor-in-chief
2	Ms. Tara Mani	Associate Editor
3	Dr Ramnathan K.	Associate Editor
4	Dr Janatha Ramnathan	Associate Editor
5	Dr Pearline Priscilla	Associate Editor
	Telugu	
1	Dr N. Lakshmi Aiyyar	Editor-in-chief
2	Dr Prabha Sastry	Associate Editor
3	Dr Prasanna KKumar	Associate Editor
	Urdu	
1	Dr Shaista Irshad	Editor-in-chief
2	Mir Muzaffar	Associate Editor

CONTENT DIRECTORS

Sr. No.	Name(s)	Department	Place
	Ms. Aditi Barve	Content Manager	Goa, India

COMPILER

Sr. No.	Name(s)	Department	Place
	Ms. Supriya Mali	Compilation	Maharashtra, India

Disclaimer:

Opinions expressed in articles and creative pieces published in this Journal are those of the authors and translators. They do not necessarily reflect the views of the members of the editorial, advisory or executive board.

Disclaimer Copyright:

All authors who submit their work for publication will abide by following provisions of the copyright transfer:

1. The copyright of the creative work (hereafter it will be referred as the work) rests with the authors however they are transferring the copyright to publish and use the work for indexing and storing for public use with due reference to the published matter in the name of concerned translators/authors.
2. The authors reserve all proprietary rights such as patent rights and the right to use all or part of their work in future.
3. In the case of republication of the whole, part, or parts thereof, in periodicals or reprint publications by a third party, written permission must be obtained from the Founders of MatruAkshar.
4. The authors declare that the translation work being presented by them is their own original work, and does not contain or include material taken from other copyrighted sources.
5. Wherever such material has been included, it has been indented or/and identified by quotation marks and due and proper acknowledgements given by citing the source at appropriate places.
6. The final version of the translation they submit, is not substantially the same as any that they had already published elsewhere.
7. They declare that they have not sent the work or substantially the same as the submitted one, for publication anywhere else.
8. Furthermore, the author may only post his/her version provided acknowledgement is given to the original source of publication in this journal and a link is inserted wherever published.
9. All contents, Parts, written matters, publications are under the copyright act taken by MatruAkshar.
10. Published work will be available for use by scholars and researchers. MatruAkshar is not responsible in any type of claim on publication in the Journal.

VISION AND MISSION

VISION

To translate, enrich, preserve, accentuate, and provide an identity to the Indian creative literature, languages, dialects, research, oblivion, and unobservant literary pieces to the world literature and to become the platform for exchanging and honouring Indian languages and literature in the global literary forum.

MISSION

1. To provide a platform for vibrant literary culture among creative writers in all languages in India.
2. To promote translation as a tool for the exchange of Indian literature and cultural heritage to the world.
3. To share Indian literary research works from Indian languages to the world literature.
4. To encourage the development of poets and writers in society.
5. To provide an ambience among the literary communities to work together for a common cause.
6. To provide a platform for the expression of suppressed thoughts within.
7. To encourage hidden voices from the grassroots contributors allowing them to express human values.
8. To support peace and humanity through creative literature, translation, and research.

About the Journal

MatruAkshar, an International Journal of Indian Languages for Creative Literature, Translation, and Research (IJILCLTR) is an international peer-reviewed, online literary journal in Indian Languages published quarterly.

The etymology of *MatruAkshar* is derived from an Indian word which means *the Language of Mother*. *MatruAkshar* is an intuitive expression of wordless thoughts from Indian lingua franca to the global readers.

The journal intends to provide a platform for creative literary works and research of young literary enthusiasts writing in Indian languages around the globe, a medium of expression to enrich Indian languages and literature to spread peace and humanity. It is a subscription-based journal for scholars, researchers, and literature enthusiasts.

We are focusing on the eighth scheduled of the major Indian languages mentioned to the constitution of India which list 22 Indian languages – Assamese, Bengali, Bodo, Dogri, Gujarati, Hindi, Kannada, Kashmiri, Konkani, Maithili, Malayalam, Marathi, Manipuri, Nepali, Odia, Punjabi, Sanskrit, Santali, Sindhi, Tamil, Telugu, Urdu and Rajasthani. Further we wish to concentrate on the dialects as well. *MatruAkshar* will provide an impetus to the creative literature focusing on – poetry (all types), short stories (fictions and non-fictions), essays, memoirs, one-act play, travelogue, and book review. In order to enrich and proliferate the literature in Indian languages to the global readers and researchers *MatruAkshar* will add a new chapter in world literature. In the research field, we intend to explore the endangered languages, dialects, and folk literature in Indian context. For this purpose, *MatruAkshar* will translate all the literary and research works of Indian languages into English.

EDITOR'S VIEWS

MatruAkshar Journal is a multilingual journal devoted to translation of Native Indian Literature for the international readers. Another objective of the journal is to translate the literature into other native languages in order to reach the Indian readers as well. India, being a multilingual country, has vast scope for interlingual exchange of literary contents. The ancient literature by saints in the respective regions has been translated into other Indian languages to some extent. However, the major core is still virgin.

Indian literature has its own region specific as well as pan-Indian literary theories some of which have been derived from ancient Sanskrit theorists like Panini, Bharatmuni, Anandvardhan, Tholakappyar, Bhasa, Abhinavgupt and others. (Ganesh Devi) There are different literary theories like Cankam/ Sangam literature, Tirukkural literature, Tanka literature, etc. which are yet to be familiarized to even Indian readers. MatruAkshar intends to reach the depths of core of Indian Literature along with their dialects.

This issue has texts form ten languages viz. Assamese, Hindi, Kannada, Konkani, Malayalam, Manipuri, Marathi, Rajasthani, Telugu, and Tamil. Interlingual language translation has Tamil to Hindi translation. We, the Executive Board Members appeal the scholars, researchers and creative writers to reach to us in order to spread the horizons of Indian languages beyond the boundaries.

Come....

Let's create an identity of India through languages ...

MatruAkshar Journal

International Journal of Indian Languages for Creative Literature, Translation, and
Research

Table of Contents

Sr. No.	Language	Page Numbers
1	Assamese	11 - 26
2	Bengali	27 - 30
3	Hindi	31 - 37
5	Konkani	38 - 52
6	Malayalam	53 - 76
7	Marathi	77 - 102
8	Nepali	103 - 114
9	Punjabi	115 - 125
10	Inter-lingual Translation Tamil- Hindi	126 - 146

Assamese Poetry

Mayuri Sharma Goswami ময়ূৰী শৰ্মা গোস্বামী

Bio:

Mayuri Goswami, a renowned writer from Assam. Her poems have been published in more than fifty Assamese magazines, Mayuri Goswami is involved and member of various literary organisation within the state like All Assam Kabi Sanmilan, Assam Sahitya Sabha and many more. With her teaching job, she is a part time journalist by passion, announcer in Guwahati Radio centre and had experience as Television announcer. She had three published Poetry Anthology in her account.

তেজে তেজে তোমাৰ গীতৰ বৰ্ণমালা -

আত্মাৰ মৃত্যু জানো হয়?
স্পন্দনে গতিত হে পায় লয় ।
জীৱনে জীৱনে গজি উঠা বাকৰণিতে -
বটবৃক্ষ হয়।
কলিজাত থকা সম্পদ হেৰাই যাব,
তেনেটো কেতিয়াওঁ নহয় ।

ব্ৰহ্মপুত্ৰৰে গৈ
মিছিছিপি হৈ
হোৱাংহোৰ পাৰত বৈ
গনজীৱনৰ কথা কৈ কৈ
আলসুৱা মেঘৰ সৈতে
'মৰমী যাওঁ গৈ ' বুলিলেই
ঘোৱাটো নহয়।

বুকুয়ে বুকুয়ে সিপায়েই থাকিলা।
তেজে তেজে তোমাৰ গীতৰ বৰ্ণমালা।
উশাহত - আকাশত - ধমনীত
কেৱল তুমি,
তুমিয়েই থাকিলা।
জীৱন হৈ
আত্মা হৈ
অসমীয়া হৈ
অহংকাৰ হৈ
ব্ৰহ্মপুত্ৰ হৈ
বহাগ হৈ
আজিৰ পৰা শত শত বছৰলৈ ।

Self-translated

YOUR SONG THREADED INTO BLOOD...!

Does death happen to a soul ?
pulse gets its rhythm in motion only,
the banyan grows mighty in the meadows of lives...
And the heart...!
It never lets its treasures leave or die,
And it will never happen indeed...!

Meandering in the mighty Brahmaputra,
tickling the hem of Mississippi,
you breathe there on the banks of Huang-ho to speak
to tell the stories of common men...

With the flow of pampered clouds
your mere utterance, "Marami I now go"
Doesn't mean that you're departing finally...!

Rooted within the chest; you are!
Your lyrics threaded into the bloodstream,
in every breath; in the vastness of the azure sky
in the vein only you breathe,
Only you...!
you are only left there...
like a life,
being a soul
being an Assamese
like an attitude,
like the mighty Brahmaputra,
like the season of spring,
from today ...
towards the eternity...!

Nitusmita Saikia

BIO

Nitusmita Saikia, a keen worshipper of literature, is a bilingual writer from Assam, India. She writes in Assamese and English language and has hands in Hindi poetry too. Being active in various online poetry forums, she has been adored by the society of world poetry. Apart from poetries, she writes short stories, plays, quotes and articles. She has been writing for magazine like FM, GloMag, Tuck magazine, Innsæi and Sandhan, etc. and also an active contributor to many Assamese newspapers. Her poems have been published in many national and international anthologies etc.

বুজি পোৱাহেঁতেন ..!"

মই যদি বুজি পালো হয়,
সেমেকা চকুজোৰে দিগন্তত কি বিচাৰি
হঠাতে থমকি বয়,
শূন্য আকাশ তেনেই উদাসীন
তথাপিও বুকুৰ মণিকূটত দেখোন,
একুৰা বনজুই..!

এতিয়া কেৱল নিশ্বাস মোৰ বিষময়,
বিলম্বিত লয়ত শুনু হৃদপিণ্ডৰ পদধ্বনি,
কামিহাড়ৰ পজাটোত
জ্বলে অৱহেলিত অস্তিত্বৰ
অস্তমিত বস্তু এগছি
শুকান শলিতাক সাৰথি কৰি..!

শব্দহীন কোলাহলৰ প্ৰবাহত,
হেৰাই ঠিকনা মোৰ ভাবনাৰ
কি ভাবি আছিলো এতিয়া আৰু মনত নাই,
আকাশৰ দুবাহুত খামোচ মাৰি
চকুহালে হয়টো তাকেই খেপিয়াই ফুৰে,
জানোচা,
সাঁথৰবোৰ সুলকি পৰে
আৰু জীৱনৰ কথাবোৰ
সহজ সৰল ভাষাৰ ছন্দ হৈ মনৰ বাকৰিত
সৰি পৰে
নিয়ৰৰ টোপাল হৈ..!
বুকুৰ বনজুইত আশাৰ নিজৰা বোৱাই

গলে মোৰ চকুলোবোৰ
তেনে এক পৰত,
আকাশৰ বিশালতাত ঘনীভূত হৈ,
আৰু
শূন্যতাত উৰা মাৰে মন প্ৰজাপ্ৰতি
ফাত মেলা বুকুৰ বাটেদি
মোক মোৰ হাড়ৰ সজাটোত অকলে
এৰি থৈ...!

Self-translated

IF I COULD HAVE UNDERSTOOD...!

If I could have perceived...!
in quest of what on the far horizon,
the pensive eyes gaze on
Suddenly...!
Though perturbed, the barren sky is...!
yet within the cavum of my chest,
flames of the forest fire roar...!

Conceiving
poisonous inhalants of a retarded soul,
My heart worms in
behind the bars of ribs,
As if a worn-out shelter ashore
Abandoned and uncared existence
cleft at its core...!

In the flow of wordless commotion,
my thoughts lose their shell,
And now,
I fail to immortalise what I was thinking,
A senile at its best dissemblance,
clutching the arms of the sky,
the exsiccated lakes yell within its vacuum
In the hope,
That all the riddles of life would be solved
and the talks of life would fall

in the meadows of mind
like the drops of dew rhyming in
simple verses of poetry
letting my tears melt and flow like a stream of hope
in that hour,

As the chest cavity get ebonised by the forest fire,
condensing in the vastness of azure sky,
And soar high
the wounded falcon; my mind...!
through the road slitted across the chest,
leaving me alone in the cage of
my feeble bones...!

Rantu Dutta, Assam

Bio

Rantu Dutta, is an Assamese writer from Assam Jorhat. Being a literary worshipper, he has been into writing since school days. He writes for various local Assamese magazines and newspapers. Basically, he writes on social causes and voice for justice. He is a teacher by profession and working on the developments of the language Assamese.

নদী

মোৰ হৃদয়ৰপৰা বৈ যায়
এখন নদী,
যিখন নদীয়েদি এসময়ত
বৈছিল পবিত্ৰ জলধাৰা,
সৃষ্টিৰ হিৰণ কিৰণত
প্ৰভাততে জিলিকিছিল
ৰূপালী পিঠিবোৰ,
জলকেলিত মগ্ন হৈছিল
হস্তী-হস্তিনী।

হঠাৎ নদীখনৰ জলৰাশি
বিষাক্ত হৈ গ'ল,
ৰূপালী পিঠিবোৰ হেৰাই গ'ল,
হস্তী-হস্তিনী পলাই গ'ল,
এতিয়া ইয়াত মাথো
বিষাক্ত ফেঁটীসাপৰ
কিলবিল নৃত্য।

-

Translator

Nitusmita Saikia

BIO

Nitusmita Saikia, a keen worshipper of literature, is a bilingual writer from Assam, India. She writes in Assamese and English language and has hands in Hindi poetry too. Being active in various online poetry forums, she has been adored by the society of world poetry. Apart from poetries, she writes short stories, plays, quotes and articles. She has been writing for magazine like FM, GloMag, Tuck magazine, Innsæi and Sandhan, etc. and also an active contributor to many Assamese newspapers. Her poems have been published in many national and international anthologies etc.

The River...!

A river flows from my heart,
once upon a time,
it used to flow like a sacred brook.

In the golden light of morning sun
the twinkling white silvery body of it...!
warming the mighty mammals for a deep dive into the water
a wild dream on the bough...!
The proboscidean loved to splash on the river bed,

Suddenly the river consummated with poison,
no more twinkling
Now it is coal black instead of silvery
No elephants come for its play,
No splash in wildness
No dream on the bough
Only the dance of deadly poisonous Cobra
Coiling dance of the snake.

Tanmay Dutta, Assam

Bio:

Professionally a lawyer, Tanmay Dutta is a writer from Assam. A rising poet Mr. Dutta is also into article writing, story writing and contributing to various Assamese magazine like Bakhor Magazine, Jorhat Law College yearly Magazines, Maya Magazine, newspapers like Ganabarta etc. He has published two Assamese poetry books namely “Ekhon nodi, ekhon pahar aru jibonor rag-birag in 2016. He had adorned as a member of Editorial Board of college Magazine- Jorhat Law College in 2017-2018 edition, Assam (State) with writing, Tanmay Dutta is a keen worshipper of cultural activities and into Assamese traditional Dhol instrument player.

স্বপ্নকন্যাৰ কবিতা

খিৰিকিৰ কাষত বৈ কোন তুমি?
কি স্বপ্নকন্যা নে মানসকন্যা মোৰ কোৱা?
সন্ধিয়াৰ সময় তাতে
খিৰিকিৰ কাষৰ টেবুলত মই
কবিতাৰ চন্দ মিলাব খোজো।

ভাবনাবোৰ কলমেদি ওলাই
উকা কাগজত স্থিতি লয়
কবিতা যে মোৰ চিৰ লগৰী,
তোমাৰ কৰৰীৰ সেই চিনাকী গোল্কৰ বাবে
আবেগবোৰে শব্দৰ ৰূপ লয়।
বাহিৰত চিপ্‌চিপ্ বৰষুণ
তিতিছে মায়াবী পৃথিৱী
মোৰ চকুলোৱে তিয়াইছে মোক
কিবা কব খোজিও বৈ গৈছে ভগ্ন হৃদয়খনি
একাকী মনে কাৰোবাক বিচাৰিছে।
সন্ধিয়াতৰা লুকাইছে ইতিমধ্যে
ক'লা ডাৱৰৰ সিপাৰে
দুখবোৰে অতিক্ৰম কৰিছে ৰঙীন সুখবোৰক,
লাহেকৈ ৰজনী নামিল ধৰাত
মনলেও নামিল বিষন্নতা
বেগাই গৈছে পাখিলগা সময়বোৰো।
তুমি মোৰ মাথো
স্বপ্নকন্যা মাথো
সাৰে থাকো কেতিয়াবা উজাগৰে,
তোমাৰ কথা ভাবি লিখি যাও বহু কবিতা
মই যেন পাৰাপাৰ সাগৰৰে।

Translator- Nitusmita Saikia

DREAM GIRL

Who are you,
waiting near my window?
You are the dream girl or my desired one?
Tell me, O'dear...!

At this hour of eve
I rhyme my poem
and so sat down in front of my table.
Near the window.

Thoughts ooze from the nip of my pen,
And roll on in the whiteness of the paper,
As poesy is my soulmate only
for that ever-known fragrance of your knotted braid
Emotions metamorphed into words...!

Now it is drizzling outside,
the illusive Earth gets soaked in those drops,
And soaked in tears,
my broken heart suddenly stops
even if it wanted to say something...!

lonely mind looks for someone,
meanwhile the evening star hides behind the ebonised clouds
all the pain and sorrows have exceeded the colourful happiness,
slowly the dawn has come to the earth
sadness too trickling down the heart
opening wide its wings; time moves fast

You are mine only
my dream girl
I stay awake whole night at times with wide open eyes,
contemplating about you I go on writing poesies
baggaged with ocean of my myriad thoughts...!

Bengali

POET SHAKIL KALAM, BANGLADESH

Bio:

Poet Shakil Kalam is a root finder writer of Bangladesh. He obtained his Master's from the University of Dhaka. He works as an Additional Director at the Central Bank of Bangladesh. Mostly, he is renowned as a central banker, researcher, poet, child litterateur and translator. His poems have been translated into twenty-six languages all over the world. His published books, thirty-six are best sellers and textual books taught in many universities in Bangladesh. Awarded the Order of Shakespeare Medal 2021, Gujarat Sahitya Academy Award 2021, and Global Prestigious Award 2021. He is the founder of the literary group SahityaPata. He is also the International Ambassador for the Chamber of Writers and Artists in Spain as well as a member of the International English literary journal's Advisory Board of the ENGLIT" and the "Unending Quest." He is also a member of Dhaka University Political Science and Master in Governance Studies Alumni Associations.

ক্ষয়ে যাওয়া বসন্ত

পাতাবরার দিন শেষে শুকনো সদৃশ্য ডালপালা
দাঁড়িয়ে থাকে বিমূর্ত, একটা আর্টিস্টিক কারুকাজ!
তারপর ফুল, ফল, কিশলয়ে শোভিত আসে বসন্ত
চারদিকে ফুরফুরে সুগন্ধ, বাহারি ফুলের সমাহার
এমনিভাবে নানা পর্যায় মানবজীবনেও রূপান্তর ঘটে
শৈশব-কৈশোর, যৌবন পেরিয়ে আসে আরেক জীবন।
ভাবনার ধ্যান ভেঙ্গে আসে আধ্যাত্মিকতার জীবন
তারপর আসে আরেকটি অনন্ত জীবন .....

প্রস্ফুটিত ফুলটি একসময় শুকিয়ে ঝরে পড়ে
অকালে ঝরে যাওয়া ফুল থেকে কী ফল হয়?
না-কি ঝরে যাওয়া ফুলটি সতেজ করে তোলা যায়?

Self-translated

DECAYING SPRING

At the end of the day of leaf fall, the dry-looking branches
Stand abstract, an artistic craft!
Then spring comes adorned with flowers, fruits, and greenery
Fresh fragrance all around, accumulation of spring flowers

The blooming flower eventually dries up and falls
In this way, human life also undergoes transformation at various stages
Childhood, adolescence, and youth pass by, and another life comes.
The meditation of thought breaks through and the life of spirituality comes
Then comes another eternal life .....

What fruit does a prematurely fallen flower produce?
Or can a fallen flower be refreshed?

In this way, human life also undergoes transformation at various stages
Childhood, adolescence, and youth pass by, and another life comes.
The life of spirituality breaks through the meditation of thought
Then comes another eternal life .....

The blooming flower eventually dries up and falls
Can a prematurely fallen flower bear fruit?
Or can a fallen flower be refreshed?

Hindi

Nitusmita Saikia

BIO

Nitusmita Saikia, a keen worshipper of literature, is a bilingual writer from Assam, India. She writes in Assamese and English language and has hands in Hindi poetry too. Being active in various online poetry forums, she has been adored by the society of world poetry. Apart from poetries, she writes short stories, plays, quotes and articles. She has been writing for magazine like FM, GloMag, Tuck magazine, Innsæi and Sandhan, etc. and also an active contributor to many Assamese newspapers. Her poems have been published in many national and international anthologies etc.

'शाम के संग'

कैसरीया ओढनी तले
संध्या आकाश बिंदी पहने
मुसकुराती,
ओर
में निहारती खड़की के इस पार
उन करणो को आ लंगन कर,
अपने वद्रोही आवेगसमूह को
निश्वासभर त्याग देती हूं

पंख फैलाए वह मेरे दबी हुई आवेग
अबोध बालक की भांती
दूर दिगंत में खेले
कैसरीया ओढनी के संग
दिन ओर रात की मलन की
होली...

मेरे व्याकुल नेत्र उन उनमुक्त वंहगों को देख
अज्ञात यात्रा पर चल पड़ता है,
ढलती दिन के सारांश बटोरे
उसकी रिक्त झोले को भरे ,
ओर मैं खोजती रह जाती हूं
आवेगरहित
नेत्रहीन,
मेरे बीते हुए दिन को
एक भंगुर हृदय लेकर..

एसे ही कतने पल बह गये,
पघलती शाम के बहकावे में
कैसरीया आकाश अब कैसरीया न रहा,
टुटे पंख लौटे मेरे आवेगसमूह...
पलकों पर ठहर
समा गया अश्रु के गोद मे
थका हारा आंखो में रात के आने पर...

Self-translated

With an Eve...!

Within the veil of saffron,
accentuate with a bindi the evening sky
smiles back to me....

And
doting from this side of the window,
I embrace those rays in crimson hue
to bid farewell
to all my rebellious emotions...!

Opening its wings; those my suppressed emotions
begin to play
sacred *holi* of union of day and night
Far in the horizon
like a naive child with the saffron veil ...!

Seeing those freed birds
my wishful pensive eyes set out on an unknown journey,
collecting, gathering,
reaping the substance of the slanting day,
stuffing its empty bag
And I just stayed emotionless, blinded,
with a broken heart,
looking for day just passed by...!

How many instances have drifted away as such
in the lies of the melting evening,
the saffron sky is no more saffron now
with broken wings
all my emotions came back,
burdening the eyelid,
and merged into the laps of my tears,
tired and torn,
when the night has fallen down in my eyes...!

Mr. Mohanlal Verma, Rajasthan

Bio:

Mr. Mohan Lal Verma, born on 6th April 1976 and residing in Ward No. 17, Hanumangarh Junction, Rajasthan, is a distinguished lecturer in English at Shaheed Bhupendra Singh Government Senior Secondary School, Panditawali, Pilibangan, Hanumangarh. Son of Mr. Krishan Lal Verma and Mrs. Parwati Devi, he is also an accomplished editor of *The Triveni*, an international monthly literary magazine published in Hindi, English, and Rajasthani. A prolific writer and blogger (mohanvermahhanumangarh.blogspot.com), Mr. Verma has authored several books spanning poetry, prose, satire, and fiction, including *The Songs of Humanity*, *Stop Sexual Abusing*, *Mother India*, *My Love*, *Narada Visits the Earth*, *Super Lady*, and a research paper on improving academic performance among below-average secondary students. His literary and academic contributions have earned him numerous accolades, including the Muse 2020 Award by Haven International, the Diploma Level 1st Award by the Kenya Government and Motivational Strips, and the Best Teacher Award from the Directorate of Education, Bikaner. He can be reached at mv43490@gmail.com or +91 9950720301.

समर्पण

भाव समर्पण सबसे ऊंचा
मानव को ले जाता है,
नहीं समर्पण जिसके अंदर
हर पल वो घबराता है।

वज्ञान, तर्क का दुश्मन है ये,
समय खाद से पोषित है।
बेपरवाह परिणाम को लेकर,
स्नेह, निष्ठा से तोषित है।
उछाल दिया निज सुत को माँ ने
फर भी वो मुस्काता है।
भाव समर्पण....

प्रयत्न को रखता है पहले,
खुद को भी भूलना पड़ता है,
ये कठिन परीक्षा धैर्य की,
जिम्मेदारियों से झूझना पड़ता है।
ये बड़ी बड़ी वपदाओं को
नाकों चने चबाता है।
भाव समर्पण....

हर लक्ष्य समर्पण का बन्दी,
नतमस्तक जग इसके आगे।
ये अमोघ वाण है कर्मवीर का,
डर कर सब बाधा भागे।
'मोहन' समर्पण से मै मलता,
अर्जुन को समझाता है।
भाव समर्पण..

Self-translated

DEVOTION

Devotion elevates humans to the highest level,
Without devotion, one trembles every moment.

Science and logic are enemies of this,
Nourished by the manure of time.
It is carefree about results, nourished by love and loyalty.
A mother throws her child in the air, yet he smiles....
Devotion...

Prefer loved ones first, one has to forget oneself,
A difficult test of patience, struggling with responsibilities.
It conquers great calamities.
Devotion.....

Every goal is a captive of devotion.
The world bows down to it.
This is the invincible arrow of the brave,
All obstacles flee in fear.
'Mohan' meets through devotion,
Explains to Arjun...
Devotion...

Konkani

DR R. S. BHASKAR, KERALA

Bio:

R.S. Bhaskar (Bhaskar Ramdas Shetty), born on July 4, 1947, in Kochi, Kerala, is a distinguished Indian poet, writer, and translator known for his significant contributions to Konkani, Malayalam, and Indian literature. He has authored acclaimed poetry collections such as *Aksharam* and *Nakshatram*, children's poems like *Chinu Minu Channo*, and educational books including *Konkani Malayalam Bhasha Parichay* and *Konkani Aksharmala*. Bhaskar is a versatile translator, working across several language pairs including Malayalam–Konkani, English–Konkani, Marathi–Malayalam, and Konkani–Malayalam. His poems have been translated into all major Indian languages, English, and Irish.

One of his notable works, *Oh, My Brother from Kashmir*, was featured in the audio-visual film *Kashmir in Indian Poetry*, produced by the Ministry of External Affairs and the Sahitya Akademi. He has served in key literary positions such as a member of the Konkani Advisory Board (Sahitya Akademi), Senate member of Cochin University of Science and Technology, and is currently the Vice President of the All India Konkani Parishad (Goa) and an advisor to the Kochi International Book Festival Committee. His accolades include the Sahitya Akademi Translation Award (2003), Sahitya Akademi Award (2020), and the Vimala V. Pai Vishwa Konkani Kavita Puraskar (2024).

1

शेवण्यांचे कल कलाट

आदीं-

सकाळ परार

शेवण्यांचे कल कलाट

कानार पडतालो

आनी सदांच

उठावप जाताले

आतां-

शेवण्यांचो आवाज

आयकूंकच ना

देखून,

सकाळचे उठावप

वेळार पडना

खंय चुकले कोण जाणा?

शेवण्यांक आवाज बंद जाला?

काय,

आपलीं कानेन्द्रीय बंद?

2

अशें म्हजें घर

म्हजें घर आसा न्हय
केन्ना म्हाका आपयता

जावो हांव वता शारांत
जावो शेजार राज्यांत
जावो भायल्या राज्यांत
तें म्हाका आपयत रावता

केन्ना हांव भायर सरता
घर म्हजें गाल फुगोवन रावता
वता ते बरें, आनी
परतून वेगीन यो म्हण्टा

केन्ना अंतराळयानांत वचपाक सोदता
तेन्ना मारुतीक मनां घे म्हण्टा
जलयानांत बी वता जाल्यार
वरुणाक नाल दी म्हण्टा

होटेलांत रावता तेन्ना
एसीबीसी लावूं नाका म्हण्टा
आंगार शीय घेवन मागीर
दुयेस्त हाडूं न्हय म्हण्टा

खाण जेवण घेता तेन्ना
शवराकच मागून घे म्हण्टा
मांस बीं खावन आनी
बाटून वचें न्हय म्हण्टा

मायेस्त अशें घर म्हजें
मनांत केन्ना हुसको वावुरपी
परतून हांव येता तेन्ना
मन मेकळून येवकार दिवपी

3

आषाढाचो पयलो पावस

तापून प डल्ले भूयेक

थंड करीत

आषाढाचो पयले पावस

मंद मंद पडतालो

पयले पावसाकडेन

जोगलां ना शल्ली

घुडघुडो ना शल्लो

झोड आनी वारें ना शल्ले

देखून , पयले पावस

शूर ना शलो

आषाढाचो पयले पावस

मंद मंद पडतालो

पयले पावस

शांत आ शल्लो

तो घरां मोडूं ना शल्लो

झाडां हुमटावंक ना शल्लो

धोंगुलें कोसळावक ना शल्लो

तळे बाय्यो भरून व्हावयतां ना शल्लो

आषाढाचो पयले पावस

मंद मंद पडतालो

पयले पावसाक

उमेदूच ना शल्लो

आषाढाचो पयले पावस

मंद मंद पडतालो

नकसो

मोगाळ म्हज्या भावांनो -

तुमी अशी झगडूं नाकात एकमेकांचेर आनी

आरोप शंवरूं नाकात कागतावेल्यान कोरांतिल्या नकस्याक लागून

देह तुमी पंजू नाकात

प वत्र आमची भूय ही

नीळ्या सायेचे नकस्यानी भाग करूं जाता ?

पत्रांनी संबाळून घेतिली माती चीरूं न्हय रे शाण्या तुमी !

झगडूं नाकात रे

देह अशी पंजू नाकात.

परतून तुमका अशींच जाय म्होण जाल्यार

पाड पडूं रे तुमचें !

राम रावण झुजाचे भशेन

आनी पाण्डव कौरव झुजाचे भशेन

लडून घेयात तुमी

मरूंन घेयात तुमी

पारंपरीक म्होण -

मारामारीचो आक्रोश आयकू दीयात सदांच

पूत नातुरां पणटूरां

कोण उरूंनाकात हांगा

पतरांक पंडो वाडूंक

कोण जितोच आसूं न्हय

उदका थेब्याक खातीर रे वळवळेवन पडूं पतूर आमचें !

सहस्रांनी वर्सां पर्यांत

वळवळेवन पडूं !

धनगर चेड्याले परलूक

धनगर चेडो परलूक वाचतना रातभर थंय संगीताचो शंवर जाता
 न्हीद केन्ना लागता
 कोणाक कळना
 सकाळी उठायतना पुण,
 नवो उमेद मेळतालो
 वादन सोपयता केदणा
 कोण जाणा ना शले
 तो न्हीदता पशी वेगीन
 सगटांक न्हीद पावताली

सकाळी तो परलूक वाजता गोरवांक खातीर जाता
 गोरवा तेन्ना भायर सरताली
 आनी फाटल्यान ताज्या चलताली

हरयाळी सोदीत
 गोरवां दूर दूर पावतना
 वडारुखा मूळांत -
 ताजे बसप जाता सुसेगात
 तेन्ना ताजे परलूक
 उमेद भरी गायतले

व्हाळा कडेन न्हावन धूवन - उदकाचे कळसें मथ्यार घेवंन
 घरां वाटेन चलतांली चडवां -
 घुवन चोयताली
 परतून परतून,
 पयस पावं मेरेन

दनपारा खावंक ताका
 कालची पेज आसताली
 आनी वाडाच्या सावटांत सदां ताका दोळे चम्मप जाताले

वेळ अस्ततेक सरता तेन्ना
 परलूक ताजी वाजताली
 तेन्ना परतून घरा च वाट लावपाक गोरवां मर्यांत पावतांली

रातीचे, आवय ताका

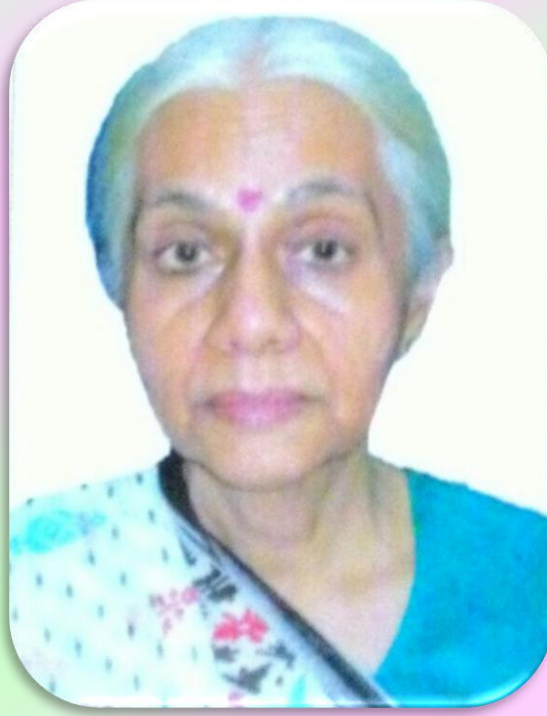
हूनहुनीत पेज वाडता
आंगणांत फातराचेर आखेर
ताज्ये वश्राम बसप जाता
आनी मेकळेपणान-
उस्वास सोडप जाता

आतां परलूक ताज्यी
अपरूप सूरान गायता- वाड्यावेल्या ताज्या
भौसांक खातीर
दीसभरच्या कामावेल्यान
नाका पुरो जावन प डल्यांचे खातीर
परलूक गायता-
मध्यरात मेरेन

केन्ना हो सूर थांबता
कोणाक खबर ना
वाजतल्याचे पशी वेगीन आयकतल्यांक न्हीद लागता आनी,
रंगिल्या सपनांत तांकां पुराय बुडयेता

धनगर चेडो परलूक वाचतना रातभर संगीताचो शंवर जाता न्हीद केन्ना लागता
कोणाक कळना
सकाळी उठायतना पुण,
नवो उमेद मेळता

Translator:

DR PRATIMA ASHER, KERALA

Bio:

PRATIMA ASHER is a Kochi-based writer. She has a doctorate in English from the University of Bombay and has taught in colleges in Mumbai and Kochi. Her articles have appeared in many journals and she has several books to her credit which include works of translation. Her most recent book "The Being Within" has been published by the Sahitya Akademi, New Delhi (2025). It is an English translation of Gokuldas Prabhu's Sahitya Akademi Award winning collection of Konkani short stories. She can be contacted on Mobile: 9847775874 and Land line: 04842226887

1

The clamour of the birds

Previously-

Since morn

The clamour of birds

Fell on the ear

And always it was time to awaken.

Now-

The voice of the birds

Is unheard,

So

The morning awakening

Is never on time.

Who can say where the fault lies?

Have the voices of the birds

Stilled

Or

Has my sense of hearing failed?

2

My house is such

You know, my house
It beckons me at all times.

To the city I may go
Or to a neighbour state
Or to an alien nation
It keeps beckoning me.

When I go out
My house, it pouts its cheeks
You are going out good,
But return again quickly.

(ii)

When I by air, travel
Remember Maruti, it reminds me
If ever I take a route by water
Offer Varuna a coconut, it says.

When staying in a hotel
Do not switch on AC, it says
Catching thus a cold
Do not acquire a malady.

While fetching meals or other food
Make sure that it is vegetarian
And by partaking meat,
Do not commit sacrilege, it says

My house, it is very caring
With a mind ever anxious,
And when I do come back,
It whole heartedly welcomes me.

Maruti: Son of wind God
Varuna: God of sea

3

The first rain of the month of Ashad

The heated earth

Is cooled,

When the first rain of the month of Ashad

Falls lazily, indolent.

The first rain,

Has no lightning flashes,

Has no thunder,

Has no heavy downpour or wind,

So, the first rain

Is not insolent.

The first rain of the month of Ashad,

Falls lazily, indolently.

The first rain,

Is quiet,

(iii)

It does not wreck houses,

It does not uproot trees

It does not shake or topple

It does not fill ponds or wells to overflowing.

The first rain of the month of Ashad

Falls lazily, indolently.

The first rain

Has no gusto at all

The first rain of the month of Ashad

Falls lazily, indolently.

7

4

Map

My beloved brothers-
Do not quarrel so
Do not shower
Accusations on one another
For a map engraved on paper
Do not tear up your beings.

This our land is sacred
Will an azure ink map divide it?
This our earth protected by ancestors
Do not quarrel
Do not tear up your beings so.

Though if you persist with this
May destructions damn you!
As Ram and Ravan battled
As the Pandavas and Kauravas battled
Keep fighting
Keep killing
Term it our ancient traditions-
Allow forever reverberations of violent cries
Son, grandson, great grandson-
those will survive here.

(iv)

To offer 'pindas' to their ancestors,
None will live.

For a droplet of water
Our ancestors will remain in agony
For thousands of years -
They will fall writing with agony.

Pindas: Annual offerings given to the departed soul

The Shepherd Boy's Flute

When the Shepherd boy plays his flute,
A valley of music resounds through the night.
When sleep touches
No one knows
But when awake at dawn
New enthusiasm flows.

When the music ends
No one knows
For before he sleeps
All are asleep.

In the morning he plays his flute,
Perhaps to call his flock,
They come out,
To go out
And behind him they follow
To search for green.

When the flock move far away,
Near the roots of a banyan tree
He sets down to rest
And there his flute sings
With much zest.

(v)

After a bath at a close-by stream
Those embarking with pots on their heads,
To walk home

Along the way
Turn back to look at him
Again and once again
Till their feet move them
Far away, yonder.

For lunch in the noon
He eats yesterday's gruel
And in the shade of the banyan
His eyes droop.

As evening declines
He plays then his flute
And to find their way home
The flock faithfully return.

At night, his mother
Serves him hot gruel
And on a stone in the court yard
He then would sit and rest
And with free abandon,
Relax.

His flute now
Makes marvellous music -
For the peasants
Of the village

Now, for those exhausted
After a hard day's toil
His flute plays on
Since the night.

When the music stopped
No one knew
For sleep touched the listeners,
Before it did the player
Drawing them all
In many coloured dreams-

(vi)

When the Shepard boy played his flute
The night resounded with music.
When sleep touched
No one knew
But when awake at dawn
A new enthusiasm flowed.

Malayalam Short Story

DR (MAJOR) NALINI JANARDHANAN

Bio:

Dr (Major) Nalini Janardhanan is a doctor who served in Indian Army as an Army Medical Officer. She is a popular writer of Kerala who got Katha Award and a writer of many medical books for which she got IMA Sahithya Award. She is an Akashvani and Doordarshan approved artist of Ghazals and Bhajans. She is felicitated with many Awards for her contributions towards society as a Doctor, Singer, Writer, Army Officer and for her social service like Vanita Ratnam Award, Literoma Golden Star Award, Jwala Patriotic Couple Award (shared with her husband Colonel Dr Janardhanan), Smile Plus Global Award etc. Her contact number is -9372001678

നീല ഷർട്ട് ധരിച്ച അപരിചിതൻ

പുനയിലെ തിരക്കേറിയ വീഥികളിലൂടെ നടക്കുകയായിരുന്നു ഞാൻ-രാജേഷ് എന്ന പത്ര പ്രവർത്തകൻ. വൈകുന്നേരം ഓഫീസ് ജോലി കഴിഞ്ഞു വരുന്നവരുടെയും ഷോപ്പിങ്ങിനായി നടക്കുന്നവരുടെയും തിരക്കിന്റെ ഒഴുക്കിൽ ഒരു ബിന്ദുവായി ഞാനും ചേർന്നു. വീട്ടിൽ കാത്തിരിക്കുന്ന ഭാര്യയുടെ പുഞ്ചിരിക്കുന്ന മുഖം മനസ്സിൽ കടന്നുവന്നപ്പോൾ ഞാൻ അറിയാതെ മന്ദഹസിച്ചു. ഇന്നെങ്കിലും അവളെ ഒരു സിനിമയ്ക്ക് കൊണ്ടുപോകണം. 'ദിവ്യ മറാഠി' എന്ന ദിനപത്രത്തിലെ ഹിന്ദി വിഭാഗത്തിൽ ചേർന്നതോടെ എനിക്ക് ജോലിത്തിരക്ക് കൂടിയിരിക്കുകയാണ്.

"ഈ രാജേഷ് സ്വന്തം ആരോഗ്യം പോലും നോക്കാതെ ഇങ്ങനെ പണിയെടുത്താലോ? രാജേഷിന്റെ മണിക്കൂട്ടി വീട്ടിൽ കാത്തിരിക്കുന്നു എന്ന് ഒരു വിചാരവും ഇല്ലല്ലോ. വീട്ടിൽ വന്നാലോ എപ്പോ നോക്കൂലും എഴുത്തും വായനയും. അതല്ലെങ്കിൽ മൊബൈലിൽ സംസാരം തന്നെ. ഈശ്വരാ, ഈ മൊബൈൽ ഫോൺ കണ്ടുപിടിച്ചതാരാണാവോ? മണിക്കൂട്ടിയെയും രാജേഷിയെയും തമ്മിലകറ്റിയ അയാൾ ഒരിക്കലും നന്നാവില്ല!" മണിക്കൂട്ടിയുടെ നിഷ്കളങ്കത നിറഞ്ഞ പരിഭവവും ആവലാതി കളും.... എന്നും വീട്ടിലെത്തുമ്പോൾ രാത്രി പത്തുമണി കഴിയും. പിന്നെ അടുത്ത ദിവസത്തേക്കുള്ള പീച്ചർ തയ്യാറാക്കലും ന്യൂസിനെപ്പറ്റിയുള്ള ഫോൺ കോളുകൾ അറ്റൻഡ് ചെയ്യലും. ഇതൊക്കെ ജോലിയുടെ ഭാഗമാണെന്ന് അവൾക്കുണ്ടോ മനസ്സിലാവുന്നു!

പൂക്കടയിൽ നിന്ന് ഒരുമുഴം മുല്ലപ്പൂമാല വാങ്ങിയപ്പോൾ മണിയുടെ വിടർന്ന മുഖം മനസ്സിൽ സങ്കല്പിച്ചു. നേരത്തെ വീട്ടിലെത്തുന്ന തന്നെ, വിയർപ്പു മണമൊന്നും നോക്കാതെ അവൾ കെട്ടിപ്പുണരും. സ്നേഹപൂർവ്വം തയ്യാറാക്കിയ വിഭവങ്ങൾ വിളമ്പിത്തരും. മുല്ലപ്പൂമാല ആ മുടിയിൽ ചൂടിക്കുമ്പോൾ അവൾ ലജ്ജയോടെ തലകുനിക്കും. കൂസ്യതിയോടെ താനാ സുന്ദരമുഖം മെല്ലെ പിടിച്ചുയർത്തും. അവൾ കുന്നുങ്ങി ചിരിച്ചുകൊണ്ടോടും...

പെട്ടെന്ന് എന്തോ ശബ്ദം കേട്ട് തിരിഞ്ഞു നോക്കിയപ്പോൾ നീല ഷർട്ട് ധരിച്ച ഒരാൾ തന്റെ പിന്നാലെ നടക്കുന്നതായി കണ്ടു. പുനയിലെ തിരക്കിൽ ആരും ആരെയും ശ്രദ്ധിക്കാറില്ല. അതുകൊണ്ട് ഞാനാദ്യമൊന്നും ഗൗനിച്ചതുമില്ല. പക്ഷേ പിന്നീട് എന്തോ ഒരു സംശയം തോന്നി ഇടയ്ക്കിടെ തിരിഞ്ഞു നോക്കിയപ്പോൾ അയാൾ തന്റെ പിന്നാലെ തന്നെയുണ്ട് എന്ന് കണ്ടു. ഒരേ വഴിക്കു പോകുന്നതായിരിക്കുമെന്നു സമാധാനിച്ചുവെങ്കിലും ഇടവഴികളിലൂടെ നടന്നപ്പോൾ അയാളും തന്നെ പിന്തുടരുന്നതായി കാണാൻ കഴിഞ്ഞു. എനിക്കല്പം പരിഭ്രമം തോന്നാതിരുന്നില്ല.

ആരായിരിക്കും അയാൾ? ശത്രുവോ മിത്രമോ ആരാണയാൾ? അയാളുടെ ഉദ്ദേശ്യമെന്തായിരിക്കും? സമൂഹത്തിലെ അനീതികളെക്കുറിച്ചും കള്ളക്കടത്തുകാർ, കൈക്കൂലി വാങ്ങുന്നവർ, ബലാൽസംഗക്കാർ, കള്ളന്മാർ, കൊലപാതകികൾ, തട്ടിപ്പുവീരന്മാർ എന്നിവരെക്കുറിച്ചുമെല്ലാം എഴുതുന്ന ഒരു ജേർണലിസ്റ്റാണ് ഞാൻ. ഈശ്വരാ ഇയാൾ എന്നെ കൊല്ലാനായിട്ടാണോ പിന്തുടരുന്നത്? ആശങ്കയും ഭയവും കൊണ്ട് ഞാൻ അസ്വസ്ഥനായി. പെട്ടെന്ന് അയാൾ എന്നെ മറികടന്ന് അതിവേഗത്തിൽ മുമ്പോട്ട് നടന്നു. ഞാനത്ഭയപ്പെട്ടു.

"ഹേയ്! നിൽക്കൂ, ഒന്നു നിൽക്കൂ!" എന്ന് ഉറക്കെ വിളിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ അയാളോടൊപ്പം എത്താനായി വേഗം നടന്നു. പക്ഷേ അയാൾ തിരിഞ്ഞു നോക്കിയില്ല. അയാളാരാണെന്ന് മനസ്സിലാവാതെ സമാധാനവുമുണ്ടാവില്ല, എന്നു ഞാൻ ഓർത്തു. എന്താണ് കാര്യമെന്ന് അയാളോട് ചോദിച്ചു പറയാൻ അതിവേഗം ഓടി എതിരെ വരുന്ന ജനങ്ങളെ തള്ളിമാറ്റിക്കൊണ്ട് ഞാൻ ആ അപരിചിതന്റെ അടുത്തെത്തി.

"നോക്കൂ, നിങ്ങളെന്തിനാണ് ഇത്രയും നേരം എന്നെ പിന്തുടരുന്നത്?" ജിജ്ഞാസയുടേതായി ഉള്ളതാണ് യും കൊണ്ട് വിറയാർന്ന ശബ്ദത്തോടെ ഞാൻ ചോദിച്ചു.

"ഒന്നുമില്ല അടുത്തത് പൂനയാണ് എന്ന് നിങ്ങളോട് പറയാനായിരുന്നു" എന്നു മെല്ലെ പറഞ്ഞുകൊണ്ട് അപരിചിതൻ ആൾക്കൂട്ടത്തിനിടയിൽ അപ്രത്യക്ഷനായി. ഞാൻ അത്ഭുതത്തോടെ നോക്കി. എന്താണ് യാൾ പറഞ്ഞതിന്റെ അർത്ഥം? ഒന്നും മനസ്സിലാവാതെ സ്തംഭിച്ചു നിന്ന എന്റെ പുറത്താരോ തട്ടി.

"എന്തു പറ്റിയെടോ രാജേഷ്? താനെന്താ ഇടിവെട്ടിയത് പോലെ നിൽക്കുന്നത്? എന്നു കേട്ട് തിരിഞ്ഞു നോക്കിയപ്പോൾ കണ്ടത് പുഞ്ചിരിച്ചുകൊണ്ട് നിൽക്കുന്ന സുഹൃത്ത് വിനയനെയാണ് ഞാൻ ആ സംഭവത്തെക്കുറിച്ച് വിവരിച്ചു.

"അല്ലെങ്കിലും നിങ്ങൾ പത്രപ്രവർത്തകരും എഴുത്തുകാരും ഇങ്ങനെത്തന്നെയാണല്ലോ- സ്വന്തം ലോകത്ത് ജീവിക്കുന്നവർ! തനിക്ക് ഇത്തിരി കിറുകുണ്ടോ എന്നും സംശയമുണ്ട്. അല്ലെങ്കിൽ താനീ പറഞ്ഞതെന്താണ്? ഒരാൾ 'അടുത്തത് പൂനയാണ്' എന്ന് തന്നോട് പറഞ്ഞ് പെട്ടെന്ന് അപ്രത്യക്ഷനായി എന്നോ? അയാളെ ഭൂമി വിഴുങ്ങിയോ? അതോ ആകാശത്തേക്ക് പറന്നു പോയോ? അയാളെന്താ പ്രേതമാണോ ഇങ്ങനെ പെട്ടെന്ന് കാണാതാവാനും?" ചിരിയടക്കാൻ ശ്രമിച്ചുകൊണ്ട് വിനയൻ എന്നെ കളിയാക്കി.

"വേഗം ചെല്ലൂ മണിച്ചെച്ചി കാത്തിരിക്കുന്നുണ്ടാവും" എന്നു പറഞ്ഞു പുഞ്ചിരിയോടെ വിനയൻ നടന്നു നീങ്ങി. ചിന്തയിൽ മുഴുകിക്കൊണ്ട് ഞാൻ വീട്ടിലെത്തി. മണിയുടെ സ്നേഹ പരിചരണങ്ങൾ കിടയിലും എന്റെ മനസ്സ് അസ്വസ്ഥമായിരുന്നു.

"എന്താ രാജേഷ്, ചിന്തിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുന്നത്?" എന്ന് ഭാര്യ ചോദിച്ചപ്പോൾ "ഒന്നുമില്ല കുട്ടി, ഓഫീസിലെ ഒരു പ്രധാന ജോലിയെപ്പറ്റി ഓർത്തതാണ്" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് ഒഴിഞ്ഞുമാറി. മനസ്സിലപ്പോഴും സംശയം ബാക്കിനിന്നു. ആ അപരിചിതന്റെ വാക്കുകളുടെ അർത്ഥമെന്താണ്?

പെട്ടെന്ന് ഫോൺ ബെല്ലടിച്ചപ്പോൾ അശ്രദ്ധയോടെ ഞാൻ റിസീവറടുത്തു. "ഹലോ, ആരാണു്? മറുവശത്ത് ഒരു ശബ്ദവുമില്ല! എന്താണ് വേണ്ടത്? ഒന്നും സംസാരിക്കാത്തതെന്താണ്? ഞാൻ പരിഭ്രമത്തോടെ ചോദിച്ചു.

"അടുത്തത് പൂനയാണ് എന്ന് മറക്കരുത്!" ഞാനൊന്ന് ഞെട്ടി. ഇത് ആ അപരിചിതന്റെ ശബ്ദമല്ലേ?

"ഒരു നിമിഷം, നിങ്ങൾ ആരാണെന്നു പറയൂ. നിങ്ങൾ പറഞ്ഞതിന്റെ അർത്ഥമെന്താണ്? നിങ്ങൾക്ക് എന്തു വേണം?" ഞാൻ അക്ഷമയോടെ ചോദിച്ചു. മറുപടിയായി നിശബ്ദത മാത്രം വാചാലമായ നിശബ്ദത!

ഇയാൾ ഒരു ഭ്രാന്തനായിരിക്കും. 'അടുത്തത് പൂനയാണ്' എന്ന വാക്കുകൾ മാത്രമേ ഇയാൾ പറയുന്നുള്ളൂ... അതിന്റെ അർത്ഥം എന്താണാവോ? എന്തെങ്കിലുമാവട്ടെ എന്നു തോന്നിയെങ്കിലും പെട്ടെന്ന് ഒരു ചിന്ത മനസ്സിൽ തെളിഞ്ഞു വന്നു.

അയാൾ പറയുന്നത് എന്തോ ഒരു പ്രധാനപ്പെട്ട കാര്യമാണെങ്കിലോ? ചിലപ്പോൾ അയാൾ ഒരു നല്ല വ്യക്തിയായിരിക്കാം. അയാൾ പറഞ്ഞ വാക്കുകൾക്ക് ഉദ്ദേശിക്കുന്നതിലധികം അർത്ഥമുണ്ടാ വുമോ? ഒരുപക്ഷേ...? ഇത് സംഭവിക്കാൻ പോകുന്ന ഏതോ വിപത്തിന്റെ സൂചനയായിരിക്കുമോ? കൂടുതൽ ചൂഴ്ന്നൊലോചിച്ചപ്പോൾ മനസ്സിൽ പല ആശയങ്ങളും അർത്ഥങ്ങളും തെളിഞ്ഞു വന്നു.

ഈശ്വരാ, ഞാനൊരു വിഡ്ഢിയാണ്! ഒരു പത്രപ്രവർത്തകനോട് ഇത്തരം വാക്കുകൾ പറയുന്നത് ഒരു സന്ദേശം നൽകുന്നതായിരിക്കുമോ? മാധ്യമങ്ങളിലേക്ക് പ്രധാനപ്പെട്ട ഏതോ സന്ദേശം കൊടുക്കാൻ ആയിരിക്കില്ലേ അയാൾ ആഗ്രഹിക്കുന്നത്? ഞാനിതിനു വേഗം എന്തെങ്കിലും നടപടി യെടുത്തേ പറ്റൂ.

എന്റെ കൈകൾ വിറച്ചു. നെറ്റിത്തടത്തിൽ വിയർപ്പു കണങ്ങൾ ഉരുണ്ടുകൂടി. ഭയം കൊണ്ട് ഞാൻ ഞെട്ടി വിറച്ചു. ഉടനേത്തന്നെ ഫോണിൽ സിറ്റി പോലീസ് കമ്മീഷണറെയും മേയറിയെയും മറ്റു പ്രധാന ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെയും വിളിച്ചു വിവരം നൽകി. അതിനുപുറമേ പത്രമോഷിസുകളിലും ടിവി ചാനലുകളിലുമെല്ലാം വിവരം അറിയിച്ചു. ഒരു അപരിചിതൻ 'അടുത്തത് പൂനയാണ്' എന്നു പറഞ്ഞുവെന്നും ഒരുപക്ഷേ അത് ഭീകരവാദികളുടെ ആക്രമണത്തിനെ സൂചിപ്പിക്കുകയായിരിക്കുമെന്നും ഞാൻ വിളിച്ചു പറഞ്ഞു. ചിലർ 'വെറും ഭ്രാന്ത് പറയല്ലേ' എന്നും 'ഇത് വിശ്വസിക്കാൻ പറ്റുന്ന വിവരമാണോ' എന്നും 'തനിക്ക് അയാളെ അറിയുമോ' എന്നുമെല്ലാം പ്രതികരിച്ചു. പക്ഷേ, സിറ്റി പോലീസ് കമ്മീഷണർ എന്റെ വാക്കുകളിലെ ഗൗരവം മനസ്സിലാക്കി അടിയന്തിര സുരക്ഷാ നടപടികളെടുത്തു. ബോംബ് തിരിച്ചറിയുന്ന സ്കോടുകളും കമാൻഡോകളും പോലീസുകാരുമെല്ലാം നഗരം മുഴുവൻ തിരഞ്ഞു നടന്നു. എയർപോർട്ട്, ബസ്സ്റ്റാൻഡുകൾ, റെയിൽവേ സ്റ്റേഷൻ, സിനിമ ഹാളുകൾ, ഷോപ്പിംഗ് കേന്ദ്രങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെ ജനത്തിരക്കുള്ള സ്ഥലങ്ങളിലെല്ലാം അവർ ശ്രദ്ധയോടെ ബോംബ് വെച്ചിട്ടുണ്ടോ എന്ന് അന്വേഷിക്കുകയാണെന്ന് എനിക്ക് വിവരം ലഭിച്ചു. രാത്രി ഒട്ടേറെ യായതുകൊണ്ടും ക്ഷീണം കൊണ്ടും ഞാൻ മയങ്ങിപ്പോയി.

"രാജേഷ്, നോക്കൂ ടിവിയിൽ കാണിക്കുന്നത് കണ്ടോ?" ഭാര്യയുടെ ആഹ്ലാദഭരിതമായ സ്വരം കേട്ടാണ് രാവിലെ ഞാൻ ഞെട്ടി ഉണർന്നത്.

'ബ്രേക്കിംഗ് ന്യൂസ്' എന്ന് എഴുതിക്കാണിച്ചുകൊണ്ട് ടിവിയിൽ ന്യൂസ് റീഡർ പറയുന്നത് ഞാൻ ശ്രദ്ധിച്ചു.

"പുനയിൽ ഭീകരവാദികൾ ബോംബക്രമണം നടത്താൻ പദ്ധതി ഇട്ടിരുന്നതായി വാർത്ത! ബോംബുകൾ പല സ്ഥലത്തും ഒളിപ്പിച്ചു വെച്ചുകൊണ്ട് മുംബൈയിൽ നടത്തിയത് പോലെ തുടർച്ചയായി ഭീകരാക്രമണം നടത്താനായിരുന്നു കരുനീക്കം നടന്നത്. തക്കസമയത്ത് വിവരം ലഭിച്ചതു കാരണം പോലീസ്, ഭീകരവാദികളെ അറസ്റ്റ് ചെയ്തു. നഗരത്തിലെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളിൽ നിന്നും ബോംബുകൾ കണ്ടെടുത്തു. സുപ്രധാനമായ ഈ വാർത്ത കൃത്യസമയത്തറിയിച്ച രാജേഷ് എന്ന പത്രപ്രവർത്തകനെ അഭിനന്ദിക്കാനായി ഇന്ന് സ്വീകരണം നൽകുന്നു...."

വാർത്ത മുഴുവൻ കേൾക്കുന്നതിനുമുമ്പ് അത്ഭുതസ്തബ്ധനായിരുന്ന എന്റെ കണ്ണുകൾ സന്തോഷം കൊണ്ട് നിറഞ്ഞൊഴുകി. അതിനുശേഷം സിറ്റി പോലീസ് കമ്മീഷണറുടെയും മേയറുടെയും അഭിനന്ദനങ്ങൾ നിറഞ്ഞ ഫോൺ കോളുകൾ വന്നു. പ്രമുഖ വ്യക്തികളിൽ പലരും വിളിച്ചഭിനന്ദിച്ചു.

അഭിമാനവും സന്തോഷവും കൊണ്ട് മണിക്കൂട്ടിയുടെ മുഖം പ്രകാശിച്ചു.

"എന്നാലുമെന്റെ രാജേഷ്, എന്തോടി വിവരമൊന്നും പറഞ്ഞില്ലല്ലോ. പാവം മണിക്കൂട്ടി പേടിക്കേണ്ട എന്ന് കരുതിയായിരിക്കും അല്ലേ? എന്തായാലും ഒറ്റരാത്രികൊണ്ട് എന്റെ രാജേഷൻ ഒരു ഹീറോ ആയി! ഞാൻ വേഗം രണ്ടു വീടുകളിലും അച്ഛനമ്മമാരോടും ഈ സന്തോഷവാർത്ത പറയട്ടെ" എന്നു പറഞ്ഞു ഭാര്യ മൊബൈൽ ഫോണുമായി പുറത്തേക്ക് നടന്നു.

"രാജേഷ് എന്ന പത്രപ്രവർത്തകൻ ഈ നഗരത്തിന്റെ അഭിമാനമാണ്. അദ്ദേഹം തനിക്കു കിട്ടിയ വിവരം ഒട്ടും സമയം നഷ്ടപ്പെടുത്താതെ ബുദ്ധിപൂർവ്വം അധികാരപ്പെട്ട ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരെ അറിയിക്കുകയും പുനാ നഗരത്തിനെ രക്ഷിക്കുകയും ചെയ്തു. ഒരു നല്ല പൗരൻ എന്ന നിലയിൽ സ്വന്തം കടമ ചെയ്തുകൊണ്ട് രാജേഷ് നമ്മുടെയെല്ലാം അഭിനന്ദനങ്ങൾക്കു പാത്രമായിരിക്കുന്നു. പുനാ നഗരവാസികളെ ബോംബക്രമണത്തിൽ നിന്നും രക്ഷിച്ച ഈ വീരനായകന് ഞാനെന്റെ സ്വന്തം പേരിലും ഈ നഗരത്തിന്റെ പേരിലും അഗാധമായ നന്ദി പറയട്ടെ" എന്ന് സ്വീകരണ സമ്മേളനത്തിൽ മേയർ പറഞ്ഞു. തുടർന്ന് പോലീസ് കമ്മീഷണറും പ്രശസ്തരായ മറ്റുപല വ്യക്തികളും ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാരും അനുഭാവങ്ങൾ നൽകിക്കൊണ്ട് പ്രശംസിച്ചു. പൂച്ചെണ്ടുകൾക്കും ബൊക്കകൾക്കും പുറമേ 'നഗരവാസികളുടെ വകയായി ഒരു സമ്മാനം' എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് മേയർ തന്ന സമ്മാനപ്പൊതി ഏറ്റുവാങ്ങുമ്പോൾ അഭിമാനം കൊണ്ട് എന്റെ കണ്ണുകൾ നിറഞ്ഞു. സദസ്സിലിരുന്ന എന്റെ അച്ഛനമ്മ മാറെയും മണിക്കൂട്ടിയുടെ അച്ഛനമ്മമാറെയും എന്നെ പഠിപ്പിച്ചിരുന്ന അധ്യാപകറെയും അനുഭാവം ദിച്ച ബഹുമാന്യ വ്യക്തികളെയും വണങ്ങിക്കൊണ്ട് ഞാൻ വിനയപൂർവ്വം നന്ദി പറഞ്ഞു. ഭാര്യ യെയും സുഹൃത്തുക്കളെയും മറ്റു ബന്ധുക്കളെയും നോക്കി പുഞ്ചിരിച്ചുകൊണ്ട് ഞാൻ സംസാരിച്ചു.

"ഒരപരിചിതനാണ് എനിക്കീ വിവരം തന്നത്. 'അടുത്തത് പുനയാണ്' എന്നീ രണ്ടു വാക്കുകൾ മാത്രം പറഞ്ഞുകൊണ്ട് എനിക്ക് അപകടസൂചന നൽകിയ ആ അജ്ഞാത വ്യക്തിയോട് ഞാൻ വളരെയധികം കടപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ആ മഹാനായ വ്യക്തി ഈ സദസ്സിലുണ്ടെങ്കിൽ ദയവായി ഈ സ്റ്റേജിൽ വന്ന് ഈ സമ്മാനം ഏറ്റുവാങ്ങാൻ അപേക്ഷിക്കുന്നു. ഇതിന്റെ ശരിയായ അവകാശി നിങ്ങളാണ്!" എന്നു പറഞ്ഞുകൊണ്ട് ഞാൻ സദസ്സിലേക്ക് നോക്കി. അജ്ഞാതനായ ആ വ്യക്തിയെ കാണാനും നന്ദി പറയാനുമായി ഞാൻ ഹൃദയപൂർവ്വം ആഗ്രഹിച്ചു. പക്ഷേ ആ വ്യക്തി വന്നില്ല.

നിരാശയോടെ ഞാൻ സദസ്സിലേക്ക് ഒന്നുകൂടി കണ്ണോടിച്ചു. ദൂരെ നീല ഷർട്ടിട്ട ഒരാൾ മിന്നി പറയുന്നതുപോലെ തോന്നി. ശ്രദ്ധിച്ചു നോക്കിയപ്പോൾ അയാൾ!... അതെ, അതയാൾ തന്നെയായിരുന്നു! എന്നെ നോക്കി പുഞ്ചിരിച്ചുകൊണ്ട് ആ രൂപം അപ്രത്യക്ഷമായി! നീല ഷർട്ടിട്ട ആ അപരിചിതൻ പെട്ടെന്ന് ഒരു പുക പോലെ അന്തരീക്ഷത്തിൽ ലയിച്ചു....! ആ പുഞ്ചിരി മാത്രം മനസ്സിൽ തങ്ങിനിന്നു. നന്ദിയും സ്നേഹവും സന്തോഷവുമെല്ലാം ആ പുഞ്ചിരിയിൽ തെളിഞ്ഞിരുന്നു...

Self-translated

THE STRANGER IN BLUE SHIRT

I am Rajesh, a journalist. I was walking through the busy streets of Pune in the evening. I joined the flow of people returning from office work and those going shopping. When the smiling face of my wife waiting at home came to my mind, I smiled unknowingly. I should take her to a movie at least today. I have become very busy with work since I joined the Hindi section of the daily 'Divya Marathi'.

"What can I do if this Rajettan works like this without even considering his health? He has no idea that Rajettan's Manikutty is waiting at home. When he comes home, he will write and read. Otherwise, he will talk on his mobile. Oh my God! Who invented this mobile phone? He, who separated Manikutty and Rajettan, will never be happy!" My wife Manikutty's innocent worries and complaints.... It's always 10 pm when I reach home. Then I must prepare the next day's feature and answer phone calls about the news. Does she understand that all this is part of my job?

I imagined Mani's radiant face in my mind when I bought a meter of jasmine garland from the flower shop. Today when I reach home early, she will hug me tight, not bothering about the smell of sweat. She will serve me the dishes prepared with love. When the jasmine garland is placed on her hair, she will shyly bow her head for me. I will gently lift her beautiful face. She will smile and giggle...

Suddenly, when I heard a sound, I turned around and saw a man wearing a blue shirt walking behind me. In the hustle and bustle of Pune, no one pays attention to anyone. So, I didn't pay attention at first. But later, I felt suspicious and occasionally looked back and saw that he was following me. I was relieved that we were going the same way, but as I walked through the alleys, I could see that he was following me. I couldn't help but feel a little nervous.

Who could he be? Who was he, an enemy or a friend? What could be his motive? I am a journalist who writes about the injustices of society, about smugglers, bribe-takers, rapists, thieves, murderers, and fraudsters. Oh my God! Is he following me to kill me? I was disturbed due to worry and fear. Suddenly, he passed me and walked forward at a high speed. I was surprised.

"Hey! Stop, stop!" I shouted and walked quickly to catch up with him. But he did not look back. I thought that there would be no mental peace for me without knowing

who he was. I had to ask him what the matter was. I ran quickly, pushing away the people coming towards me.

"Look, why have you been following me for so long?" I asked in a voice trembling with curiosity and anxiety.

"Nothing, I just wanted to tell you that Pune is next," the stranger said softly and disappeared into the crowd. I looked at him in surprise. What did he mean? I was stunned and unable to understand anything. Then someone pats on my back.

"What's wrong, Rajesh? Why are you standing there like you've been struck by lightning?" When I turned around, I saw my friend Vinayan standing there smiling. I explained the incident.

"But you journalists and writers are like that - people who live in their world! I wonder if you are a little bit crazy. Or what did you say? Someone told you that 'Pune is next' and suddenly disappeared? Did the earth swallow him? Or did he fly into the sky? Is he a ghost to disappear so suddenly?" Vinayan teased me, trying to suppress his laughter.

"Hurry up, Manichechi must be waiting," Vinayan said and walked away with a smile. I reached home immersed in thought. Despite Mani's loving care, my mind was restless.

"What are you thinking, Rajetta?" When my wife asked, "Nothing, my darling, I just remembered an important task in the office," I dodged it. Doubts remained in my mind. What did the stranger's words mean?

When the phone suddenly rang, I picked up the receiver carelessly. "Hello, who is it?" There is no voice on the other end! "What do you want? Why are you not talking?" I asked nervously.

"Don't forget that Pune is next!" I was startled. Isn't this the voice of that stranger?

"Wait a minute, tell me who you are. What do you mean by what you said? What do you want?" I asked impatiently. There was only silence in response. An eloquent silence!

He must be a madman. All he says is the words 'Next is Pune '... What does that mean? I thought it might be something, but suddenly a thought came to mind.

What if he is saying something important? Maybe he is a good person. Could the words he said have more meaning than he intended? Maybe...? Could this be a sign of some disaster that is about to happen? As I thought more, many ideas and meanings came to mind. Oh my God, I am an idiot! Isn't saying such words to a journalist a message? Could he not want to give some important message to the media? I must act quickly. My hands

were shaking. Beads of sweat rolled down my forehead. I was shocked and trembling with fear. I immediately called the City Police Commissioner, the Mayor and other important officials on the phone and informed them. Apart from that, the information was also reported in the newspaper offices and TV channels. I told them that a stranger had said, 'Pune is next' and that perhaps it was a reference to a terrorist attack. Some people responded, 'Isn't he just talking nonsense?', 'Is this information credible?' and 'Do you know him?' But the City Police Commissioner understood the seriousness of my words and took immediate security measures. Bomb detection squads, commandos and policemen searched the entire city. I got information that they were carefully searching for bombs in crowded places like airports, bus stands, railway stations, cinema halls and shopping malls. I fell asleep due to fatigue and because it was late at night.

"Rajetta, did you see what was shown on TV?" I woke up in the morning to the joyous voice of my wife.

I heard the newsreader on the TV saying, pointing to the words 'Breaking News'.

"The news is that terrorists were planning to carry out a bomb attack in Pune! The plan was to carry out a series of terrorist attacks like the one in Mumbai by hiding bombs in various places. The police arrested the terrorists because they received information in time. The bombs were recovered from various parts of the city. Today, there will be a reception to congratulate Rajesh, a journalist, who broke this important news on time...."

My eyes, which were stunned before hearing the whole news, filled with joy. After that, phone calls filled with congratulations from the City Police Commissioner and the Mayor came in. Many prominent personalities congratulated me.

Manikutty's face lit up with pride and happiness.

"But my Rajetta, you didn't tell me anything. You must have thought that your delicate Manikutty shouldn't be afraid, right? Anyway, my Rajettan became a hero overnight! Let me quickly tell this good news to my parents in both houses," said his wife and walked out with her mobile phone.

"Rajesh, a journalist, is the pride of this city. He wasted no time in reporting the information he received to the authorities and saved the city of Pune. Rajesh deserves all our congratulations for doing his duty as a good citizen. I would like to express my deepest gratitude on behalf of myself and the city to this hero who saved the people of Pune from the bomb attack," the Mayor said at the reception. After that the Police Commissioner and

many other eminent personalities and officials congratulated me. In addition to the bouquets and flowers, when I received a gift package from the Mayor, saying, "A gift from the people of the city" my eyes filled with pride. I bowed to my parents, Manikutty's parents, the teachers who taught me, and the respected people who congratulated me. I spoke with a smile at my wife, friends, and other relatives.

"A stranger gave me this information. I am deeply indebted to that unknown person who warned me with just two words, 'Pune is next.' If that great person is in this audience, please come to this stage and accept this gift. You are the rightful owner of this!" I said, looking at the audience. I sincerely wished to see and thank that unknown person. But that person did not come. I glanced at the audience again in disappointment. It seemed as if a person in a blue shirt was there at a distance. When I looked closely, it was him!... Yes, it was him! That figure smiled at me and vanished! That stranger in a blue shirt suddenly disappeared into the air like smoke! Only that smile remained in my mind. Gratitude, love, and happiness were all evident in that smile...

കിസ്സുമസ് സമ്മാനം

"അമ്മേ ഇന്നു വൈകുന്നേരം സാൻറാക്ലോസ് അപ്പുപ്പൻ വരില്ലേ? അപ്പോൾ എനിക്ക് നല്ലൊരു സമ്മാനവും കൊണ്ടുവരും തീർച്ചയാണ്!" കോളേജിൽ പഠിക്കുന്ന മകൾ പറയുന്നത് കേട്ട് അമ്മ പൊട്ടിച്ചിരിച്ചു.

"നീയെന്താണു മോളെ പറയുന്നത്? സാൻറാക്ലോസ് വരാനോ? സമ്മാനം തരുമെന്നോ? നല്ല തമാശ തന്നെ!" അമ്മ ചിരിച്ചു കൊണ്ടു പറഞ്ഞപ്പോൾ മകളുടെ മുഖം വാടി. നിരാശയും ദുഃഖവും കൊണ്ട് അവളുടെ കണ്ണ് നിറഞ്ഞതു കണ്ടപ്പോൾ അമ്മയ്ക്കും സങ്കടം തോന്നി.

"അമ്മയ്ക്കോർമ്മയുണ്ടോ? ഞാൻ ചെറിയ കുട്ടിയായിരിക്കുമ്പോൾ എല്ലാ വർഷവും ക്രിസ്തു മസ്സിന് എനിക്ക് സാൻറാക്ലോസിന്റെ വക സമ്മാനങ്ങൾ കിട്ടുമായിരുന്നു. പക്ഷേ, ക്രിസ്തുമസ് പാർട്ടി യിൽ സാൻഡോക്ലാസ് ആയി വേഷം കെട്ടി വരുന്ന അങ്കിളിന്റെ കൈവശം അച്ഛനും അമ്മയും തലേദിവസം ഏൽപ്പിക്കുന്നതായിരുന്നു ആ സമ്മാനങ്ങൾ എന്ന് ഞാൻ വലുതായപ്പോഴാണ് എനിക്കു മനസ്സിലായത്. ഒരിക്കൽ അച്ഛൻ സാൻറാക്ലോസിന്റെ വേഷമിട്ടു വന്നിരുന്നില്ലേ? എനിക്ക് അച്ഛനെ മനസ്സിലായതേയില്ല. വെളുത്ത പഞ്ഞി പോലുള്ള താടിയും ചുവന്ന കോട്ടും ചുവന്ന തൊപ്പിയും അണിഞ്ഞ അച്ഛനെ ഞാൻ സാൻറാക്ലോസ് ആണെന്നാണ് കരുതിയിരുന്നത്. അച്ഛൻ തന്നെ പറഞ്ഞാലും ഞാൻ വിശ്വസിക്കുമായിരുന്നില്ല. കാരണം, എല്ലാവർഷവും എനിക്കുള്ള സമ്മാനവുമായി സാൻറാ അപ്പുപ്പൻ വരുമെന്ന് ഞാൻ വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. അച്ഛൻ വിദേശത്ത് പോയതുകൊണ്ട് ഇപ്പോഴാണെങ്കിൽ ഒന്ന് തമാശക്ക് വേഷം കെട്ടിക്കാനും കഴിയില്ലല്ലോ." മകൾ പറയുന്നത് കേട്ട് അമ്മ പുഞ്ചിരിച്ചു.

"സാരമില്ലമ്മേ, സാൻറാക്ലോസ് അപ്പുപ്പൻ എന്നത് ഒരു സങ്കല്പം മാത്രമാണല്ലോ, അല്ലേ? ഇത്രയും വർഷങ്ങൾ ഹോസ്റ്റലിൽ താമസിച്ചു ഇന്നു വീട്ടിലെത്തിയത് ഒരു ക്രിസ്തുമസ് ദിവസമാണല്ലോ എന്നോർത്തപ്പോൾ ഒരു കൊച്ചു കുട്ടിയെപ്പോലെ ഞാൻ വെറുതെ ആഗ്രഹിച്ചു പോയതാണ്. കുട്ടിക്കാലത്ത് എപ്പോഴും ആകാശത്തേക്ക് നോക്കി ഞാൻ സങ്കൽപ്പിക്കാറുണ്ടായിരുന്നു, അപ്പുപ്പൻ വരുന്നതായിട്ട്. കൈ നിറയെ

സമ്മാനങ്ങളും മിഠായികളും ബലുണുക്കളുമായി എന്റെ അടുത്തെത്തുന്ന സാൻറാ അപ്പുപ്പൻ! വാത്സല്യം നിറഞ്ഞ പുഞ്ചിരിയും സ്നേഹം വഴിഞ്ഞൊഴുകുന്ന കണ്ണുകളും ... കൈകൾ എന്റെ തലയിൽ വെച്ച് അനുഗ്രഹിച്ചുകൊണ്ട് സമ്മാനങ്ങൾ നൽകി മറഞ്ഞു പോകുന്ന സാൻറാ അപ്പുപ്പൻ! ഇപ്പോൾ ഞാൻ വലുതായല്ലോ. എന്നാലും ഒരു കൊച്ചു കുട്ടിയുടെ വിശ്വാസം ആയിരുന്നു അത്. എന്റെ മനസ്സിലെ കൊച്ചു കുട്ടി ഇപ്പോഴും ആഗ്രഹിക്കുന്നു, സാൻറാ അപ്പുപ്പൻ ഒന്നു വന്നെങ്കിൽ എന്ന്!" കണ്ണു തുടച്ചുകൊണ്ട് മിനി പറഞ്ഞപ്പോൾ അമ്മ ഒരു ദീർഘ നിശ്വാസത്തോടെ അടുക്കളയിലേക്ക് നടന്നു.

മകൾ കുട്ടുകാരിയെ കാണാൻ പോയ സമയത്ത് അമ്മ ഷോപ്പിങ്ങിനു പോയി. അവൾക്കിഷ്ടപ്പെട്ട ചോക്ലേറ്റുകളും മറ്റു കൗതുക വസ്തുക്കളും വാങ്ങി ഒരു സമ്മാനപ്പെട്ടി തയ്യാറാക്കി വെച്ചു. അവൾ ഉറങ്ങിയശേഷം കിടക്കയുടെ അരികിൽ ആ സമ്മാനം വെച്ചതിനുശേഷം അമ്മയും ഉറങ്ങാൻ കിടന്നു.

രാവിലെ ഉണർന്നപ്പോൾ സന്തോഷം കൊണ്ട് തുള്ളിച്ചടിയ മകൾ, "ഇത് നോക്കൂ അമ്മേ, എനിക്ക് സാൻറാ അപ്പുപ്പന്റെ വക സമ്മാനം!" അവൾ ഓടി വന്നു അമ്മയെ കെട്ടിപ്പിടിച്ചു. അമ്മയ്ക്കും വളരെ സന്തോഷം തോന്നി.

'പ്രിയപ്പെട്ട മിനിക്ക് സ്നേഹപൂർവ്വം ക്രിസ്തുമസ് ആശംസകൾ, സ്വന്തം സാൻറാ അപ്പുപ്പൻ' എന്നെഴുതിയത് കണ്ട് മിനി അമ്മയെ നോക്കി പുഞ്ചിരിച്ചു.

"ഓ! ഇത് അമ്മയുടെ പണിയാണ് അല്ലേ? തരക്കേടില്ല. എന്തായാലും വളരെ വളരെ നന്ദി! ഞാനീ സമ്മാനവും ഈ ക്രിസ്തുമസ് ദിവസവും ഒരിക്കലും മറക്കില്ലമ്മേ!"

"മിനിമോളെ, നിന്നെപ്പോലുള്ള ഒരു കൊച്ചുകുട്ടിയുടെ വിശ്വാസം നിലനിർത്തേണ്ടത് ഒരമ്മയുടെ കടമയല്ലേ?" എന്ന് അമ്മ പറഞ്ഞപ്പോൾ മിനിയുടെ കണ്ണുകളിൽ സന്തോഷാശ്രുക്കൾ നിറഞ്ഞു.

മുറിയിൽ നിന്നു പുറത്തു കടക്കുമ്പോൾ മേശപ്പുറത്ത് വെച്ച മറ്റൊരു സമ്മാനം കണ്ട് അമ്മയും മകളും ഒരേപോലെ അത്ഭുത സ്തബ്ധരായി. മിനി ആകാംക്ഷയോടെ ആ സമ്മാനം തുറന്നു നോക്കി. സ്വർണ്ണക്കടലാസ് കൊണ്ട് പൊതിഞ്ഞ പെട്ടിയിൽ ഒരു കൊച്ചു വയലിൻ! മനോഹരമായ ആ വയലിൻ മിനി കയ്യിലെടുത്ത് കൗതുകത്തോടെ തലോടി. തിളങ്ങുന്ന നക്ഷത്രങ്ങളും

മുത്തുകളും ലേസും കൊണ്ട് അലങ്കരിച്ച ആ വയലിൻ നെഞ്ചോട് ചേർത്തപ്പോൾ മിനിയുടെ കണ്ണുകളിൽ എന്നതുപോലെ അമ്മയുടെ കണ്ണുകളിലും ആശ്ചര്യം നിറഞ്ഞുനിന്നു.

'ഈ സമ്മാനം ഇവിടെ വെച്ചതാരാണ്? ഇത് ശരിക്കും സാൻക്ലോസ് തന്നതായിരിക്കുമോ? മിനി ഉറങ്ങുമ്പോൾ കൺപീലികളിൽ തങ്ങിനിന്ന കണ്ണുനീർത്തുള്ളികൾ തുടച്ചു മാറ്റി നെറുക യിൽ തഴുകി അനുഗ്രഹിച്ചത് സാൻറാ അപ്പുപ്പനാണെന്നോ? സംഗീതത്തെ അകമഴിഞ്ഞു സ്നേഹിക്കുന്ന മിനി എന്ന പാട്ടുകാരിക്ക് വേണ്ടി ഏറ്റവുമിഷ്ടപ്പെട്ട സമ്മാനം മേശപ്പുറത്ത് വെച്ച് കുസൃതിയോടെ കടന്നുപോയത് സാൻറാ അപ്പുപ്പനായിരിക്കുമോ?'

മിനിയും അമ്മയും വിസ്മയത്തോടെ ആ സമ്മാനം നോക്കി നിന്നു. ഒരിക്കലും മനസ്സിലാക്കാ നാവാത്ത ഒരു അത്ഭുതം പോലെ- വിശ്വസിക്കുന്ന മനസ്സുകളിൽ വാത്സല്യം പകർന്നുകൊണ്ട് കടന്നു വരുന്ന സാൻറാ ക്ലോസ് ഒരു സങ്കല്പം മാത്രമാണോ, അതോ യാഥാർത്ഥ്യമോ എന്ന ആശയക്കുഴപ്പത്തിലായിരുന്നു അമ്മയും മകളും!

Self-translated

CHRISTMAS GIFT

“Mom, today evening Santa Claus Grandpa will come, won't it? Today is Christmas Eve. And I am sure, He will bring a good gift for me”-When Mini, a college student told this, her mother Devi laughed.

“What are you saying, dear? Santa Claus coming here and bringing a gift for you? Are you crazy?”-Mini's smile disappeared, and her eyes became tearful. Seeing that, Devi also felt sad and guilty of making fun of her daughter.

“Don't you remember Mom? When I was a kid, I used to get gifts from Santa every year during our Christmas party in the Officer's Mess. But you and Dad used to hand over your gifts the previous day, to the uncle who comes dressed up as Santa Claus. I realized this fact only when I was growing up. Once Dad came in disguise as Santa with a white beard and wearing a red coat, red pants, red cap and carrying a bag of gifts! As a small kid, I thought it was Santa only! Even if Dad had told me that it was him dressed up as Santa, I would not have believed it. I had a strong faith that every year Santa Grandpa would come with gifts for me. Now, Dad is abroad. So I can't even request him to come as Santa just for fun”-Devi nodded and smiled.

“No problems Mom. Santa Claus is only a belief, isn't it? Since I had been staying in the hostel for the last few years and happened to come home on Christmas Eve, I just wished to see Santa. As a very small child, I used to look at the sky and imagine that Santa Grandpa would come with balloons, sweets and gifts for me. He would keep his hands over my head blessing me, giving me gifts and vanish! His affectionate smile and loving glance will remain in my heart forever ...My loving Santa Grandpa...I am a grown-up teenager now. But still, the small kid in me wishes that Santa would come for me...just once...for me”-Mini wiped her tears. Devi sighed and went to the kitchen to prepare the meals. In the afternoon, when Mini went out to meet her friends, Devi did some shopping. She bought some cute gifts and chocolates. After coming home, she put them in a box. When Mini slept, Devi wrapped the gift box in golden paper and kept it near her bed. She smiled seeing her daughter sleeping peacefully. ‘May Santa bless my darling girl’-she thought and went to sleep.

In the morning when Devi went to wake her up, Mini came running, hugged her mother

and exclaimed, “See Mom, Santa’s gift box for me! What a pleasant surprise! Didn’t I tell you? It is Santa’s gift.”

‘To dear Mini, Merry Christmas! With love from Santa Grandpa.’-Reading those lines on the box Mini looked at her mother with a naughty smile.

“Oh, so this is done by you, Mom? No problems. Thank you so much. My dear Mom, I won’t forget your loving gift this Christmas Day.”

“Darling child, isn’t it a mother’s responsibility to keep up the faith in her daughter’s mind?”- Mini hugged her mother and tears of joy flowed down her cheeks.

“Come, let us have breakfast.” When they were about to leave the bedroom, they were surprised to notice another gift box on the table.

Mini opened the gift box covered with golden paper and tied with a silver-coloured ribbon. It was a beautiful violin!! She took out the small violin decorated with stars and pearls. There were tears in her eyes when she held the gift close to her heart.

Both the mother and daughter were surprised. Who kept this gift here? Is it really Santa Claus? Was it Santa who wiped Mini’s tears and softly touched her forehead with affection, when she was sleeping?? Was it Santa who kept the most favourite gift for a singer like Mini and vanished silently?

Both of them were speechless when they looked at the gift with awe. It was an incredible surprise and blessing for them. Was it Santa who comes to the minds of believers, spreading smiles and joy? Is Santa a belief or a truth? They wondered and prayed with heartfelt gratitude.

*****

Anandvalli Chandran alias Medhini

Bio:

Born in Mangalam village in Tirur, Malappuram district, Kerala. Parents are late Smt. Kalyanikutty Amma and late Shri. Govindan Kutty Nair. Writes poems, stories and articles (in Malayalam and English). Poetry collections in Malayalam are "Mizhiyeerppam", "Orizha" and "Nina Padukal". Stories like "Kalikkoppukal," "Karutthirunda Meghangalude Rodanam" and children's stories "Balakathakalum Kurunkathakalum" have been published in Malayalam. She uses Medhini as Pen name while writing in English. Her English works "Deafening Silence" (Collected Poems in English: vol:1) and "Undying Love" (Collection of Poems in English: vol:2) have received many awards. There are collective works with multiple authors' stories and poems in Malayalam and English. She has won the first prize in the Malayalam story writing competition of Potttekhat Memorial Committee (2024). She is also the winner of the English Horror Story Competition, held by Femihive.

She has won the Jury Award for Malayalam Poetry conducted by Ee-malayalee Kavitha Malsaram 2024.

പ്രണയക്കൂറ്

"ഒരുമാസം കഴിഞ്ഞു, ആതിരയുടെ കാൾ വന്നിട്ട്. രണ്ടാഴ്ച കൂടുമ്പോൾ അവൾ വിളിക്കാറുള്ളതാണ്. എന്താണിത്ര വൈകുന്നതെന്ന് എത്ര ആലോചിച്ചിട്ടും ഒരുപിടിയും കിട്ടുന്നില്ല. ഇനി നെറ്റ് വർക്കിൻറെ പ്രശ്നമാണോ എന്തോ ? അവൾ കനഡയിലല്ലേ ?" കമല പേർത്തും, പേർത്തും അതുതന്നെ മനസ്സിലിട്ട് നടന്നു. അവൾ ഫോണെടുത്ത് തുറന്നുനോക്കി. "ആതിരയുടെ വാട്ട്സ്ആപ്പ് മെസ്സേജ് ഉണ്ട്." കമലയ്ക്ക് സന്തോഷമായി. ആകാംക്ഷയോടെ അവളത് വായിച്ചു. ഈ സപ്തമിനിൽ ആതിര ദൽഹിയിലേയ്ക്ക്, ഭർത്താവുമൊത്ത് വരുന്നുണ്ടെന്ന് കണ്ടപ്പോൾ അവളുടെ

മനം തുടിച്ചു. " മൂന്നുകൊല്ലമായി ഞാൻ ആതിരയെ കണ്ടിട്ട്.

ഇത് ജൂൺ മാസം. ഇനിയും മൂന്ന് മാസം കഴിഞ്ഞേ കമലയ്ക്ക് ആതിരയെ കാണാൻ പറ്റൂ. "

കമല, മനസ്സുകൊണ്ട് തൻറെ മേച്ചിൽസ്ഥലങ്ങളൊക്കെയൊന്ന് കണ്ണോടിച്ചു. "ആതിര വന്നാൽ അവളെയും കൂട്ടി ഒരാഴ്ച എങ്ങോട്ടെങ്കിലും ഒരു ട്രിപ്പ് പോകണം, കുടുംബങ്ങളുമൊത്ത്. അവൾക്ക് ഇന്ത്യയിൽ തങ്ങാൻ അധികദിവസങ്ങളൊന്നും കാണില്ല.

എങ്ങനെയെങ്കിലും അവളെക്കൊണ്ട് സമ്മതിപ്പിക്കണം.

വീട്ടിൽത്തന്നെയിങ്ങനെ ചടങ്ങുകൂടിയാൽ ശരിയാവില്ല. അല്പം ശുദ്ധവായു ശ്വസിക്കണം." ഇങ്ങനെയോരോന്ന് ചിന്തിച്ച് കമല അടുക്കളയിൽപോയി രാത്രിഭക്ഷണം തെയ്യാറാക്കി. അപ്പോഴേയ്ക്കും, വിജയൻ ഓഫീസിൽനിന്നും വന്നു. രാത്രിഭക്ഷണം കഴിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നപ്പോൾ അവൾ ഭർത്താവിനോട് ആതിര വരുന്ന കാര്യമെല്ലാം സൂചിപ്പിച്ചു. "അവർ വന്നാൽ നമുക്കൊരാഴ്ച ഒരു നല്ല സ്ഥലമോ, റിസോർട്ടോ കണ്ടുപിടിച്ച് അവിടെ താമസിക്കാം. കാഴ്ചകളും കാണാം. നന്ദുമോനും കൂടി ഇഷ്ടമുള്ള ഒരു ലമായിരിക്കണമത്. അവൻ ചെറിയ കുട്ടിയല്ലേ?" കമല വലിയ മുഖവുരയൊന്നുംകൂടാതെ അവളുടെ ആഗ്രഹം വിജയൻറെ മുഖിൽ അവതരിപ്പിച്ചു. "ഈ വാരാവസാനം

നമുക്ക് അതിനെക്കുറിച്ച് ആലോചിക്കാം." വിജയൻ അതും പറഞ്ഞ് കിടക്കാൻ പോയി.

ശനിയാഴ്ചയായപ്പോൾ, കമല രാവിലെ വെള്ളപ്പവു, മുട്ട മസാലയും ഉണ്ടാക്കി വിജയനെ കഴിക്കാനായി വിളിച്ചു.

"വിജയനും, നന്ദുമോനും ഇഷ്ടമുള്ള വിഭവംതന്നെയാ ഇന്നുണ്ടാക്കിയത്." കമല പറഞ്ഞു. മൂന്നുപേരും ചിരിച്ചു. കഴിച്ച്, കയ്യും, വായയും കഴുകി അവരെല്ലാവരും ഇരുന്നിരുന്ന കസാലകളിൽതന്നെ വന്നിരുന്നു. "കലേ, നന്ദുമോനുംകൂടി ചർച്ചയിൽ പങ്കെടുക്കട്ടെ അല്ലേ ? എന്ന് വിജയൻ പറഞ്ഞപ്പോൾ "വേണം, വേണം, അവൻറെ അഭിപ്രായവുംകൂടി നമുക്കറിയാണ്ടേ" എന്നായി കമല. നന്ദുമോൻ ഒന്നുമറിയാതെ അവരുടെ മുഖത്ത് മിഴിച്ചുനോക്കിയിരുന്നു. "ആതിരയാൻറിയും, ദിനേശ് അങ്കിളും ഒക്ടോബറിൽ, കനഡയിൽനിന്നും ദൽഹിയിൽ വരുന്നുണ്ട്. അപ്പോൾ നമുക്കെല്ലാവർക്കുംകൂടി എവിടെയെങ്കിലും പോയി ഒരാഴ്ച താമസിക്കാമെന്ന് മമ്മി പറയുന്നു. ജയ്പൂരോ, ഉദയ്പൂരോ

പോയി ചുറ്റിയടിച്ചുവരാമെന്ന് തോന്നുന്നു." വിജയൻ തൻറെ അഭിപ്രായം തുറന്നുപറഞ്ഞു. അതിന് നമ്മൾ മാത്രം തീരുമാനിച്ചാൽ പോരല്ലോ. അവരുടെ ഇഷ്ടവും കണക്കിലെടുക്കണ്ടേ വിജയാ? കമല പറഞ്ഞതത്രമാത്രം. "അതെ, വേണം" എന്ന് പറഞ്ഞ് വിജയനും, നന്ദുവും അവിടെനിന്നും പോയി.

പിറ്റേന്ന് രാത്രി ആതിര കമലയെ വിളിച്ച് ഇന്ത്യയിലേക്ക് ലീവെടുത്ത് വരാനുള്ള അവരുടെ പദ്ധതിയെക്കുറിച്ച് ഒന്നുകൂടി ഓർമ്മിപ്പിച്ചു. അപ്പോൾ കമല, "ആതിരയുടേയും, ദിനേശിന്റേയും വരവ് ഒക്ടോബർ അവസാനമാക്കിയാൽ നന്നായിരുന്നു." എന്നൊരു സൂചന നൽകി.

"ഉം ...എന്താ കാര്യം ? എന്ന് ആതിര. "ഒന്നുമില്ല, നന്ദുമോൻറെ വെക്കേഷൻകാലത്ത് നിങ്ങൾ വന്നാൽ അവനത് സന്തോഷമാകും. പിന്നെ, നിങ്ങളുടെ ഈ വരവിൽ നമുക്ക് രണ്ടുകൂട്ടർക്കും ഒരാഴ്ചത്തേയ്ക്ക് ദൽഹിയിൽനിന്നും മറ്റേവിടേയ്ക്കെങ്കിലുമൊന്ന് മാറിനിൽക്കാനുള്ളൊരു വഴിയും ഞങ്ങൾ ആലോചിക്കുന്നുണ്ട്. നിങ്ങൾക്ക് എതിരഭിപ്രായമില്ലെങ്കിൽ വിജയൻ റിസോർട്ട്, ബുക്ക് ചെയ്തോളും. നിങ്ങളുടെ അഭിപ്രായം പറഞ്ഞോളൂ." പലായനം കാശ്മീരിലേയ്ക്കായാലോ ? എന്ന് ആതിര. ദിനേശ്

അതിനെ പിന്താങ്ങി. "ശരി. ഞാൻ വിജയനുമായൊന്നാലോചിക്കട്ടെ. എന്നിട്ട് മെസ്സേജ് അയയ്ക്കാം." കമല പറഞ്ഞുനിർത്തി. "വേണ്ട. ഞാൻ രണ്ടാഴ്ച കഴിഞ്ഞ് കമലയെ വിളിക്കാം." ആതിര ഫോൺ കട്ട് ചെയ്തു.

ആതിരയും, ദിനേശും പറഞ്ഞപോലെ ഒക്ടോബർ അവസാനത്തെ ആഴ്ച, ദൽഹിയിൽ, ആതിരയുടെ അച്ഛനമ്മമാരുടെ വീട്ടിലെത്തി. അവിടെ ഒരാഴ്ച അവർ സന്തോഷത്തോടെ കഴിഞ്ഞു. നവംബർ ആദ്യത്തെ ആഴ്ചയിൽ കമലയും, വിജയനും, നന്ദുമോനും, ആതിരയും, ദിനേശും ഒരുമിച്ച് പെട്ടികളും, ബാഗുകളുമായി കാശ്മീരിലേക്ക് യാത്രയായി. ബുക്കിംഗ് നേരത്തെ ചെയ്തിരുന്നതുകൊണ്ട് വിഷമംകൂടാതെ റിസോർട്ടിൽ കയറിപ്പറ്റി. സമയം ഉച്ചയ്ക്ക് ഒരുമണി. അവർ വേഗംതന്നെ ലബ്ബിന് ഓർഡർ നൽകി ഭക്ഷണം ആസ്വദിച്ചുകഴിച്ചു. അല്പം വിശ്രമിച്ചശേഷം ദിനേശ് എല്ലാവരോടും ചോദിച്ചു. "നിങ്ങൾക്കിപ്പോൾ എവിടെയാ പോകേണ്ടത്? വേഗം പറയണം." "എനിക്ക് തടാകം കണ്ടാൽ മതി." നന്ദു പറഞ്ഞു. അവർ കാശ്മീരിലെ തടാകം കാണുന്നതിനായി, കാറിൽ സവാരി ചെയ്തു. തടാകത്തിൽ, ധാരാളം ഭംഗിയേറിയ ബോട്ടുകൾ പുഷ്പങ്ങളാൽ അലങ്കരിച്ചിരുന്നു. പകലും, രാത്രിയും ബോട്ടിൽ താമസിക്കാനുള്ള സൗകര്യമുണ്ടെന്നറിഞ്ഞപ്പോൾ അവരെല്ലാം അന്ന് രാത്രി ബോട്ടിൽനിന്നും വിഭവസമൃദ്ധമായ ആഹാരം കഴിച്ച് അവിടെ കിടന്നുറങ്ങി. പിറ്റേന്ന് ബോട്ട് യാത്ര കഴിഞ്ഞ് രാത്രി ഏഴുമണിയോടെ റിസോർട്ടിൽ തിരിച്ചെത്തി.

അടുത്ത ദിവസം, എല്ലാവരും പ്രഭാതകൃത്യങ്ങളും, ബ്രേക്ക്ഫാസ്റ്റും കഴിഞ്ഞ് ഒരുങ്ങിനിന്നു. "ഇന്നെവിടെയ്ക്കോ പോകേണ്ടത് മദാമ്മമാരേ" എന്ന് സ്ത്രീകളെ നോക്കി വിജയൻ ചോദിച്ചു. "ഇവിടുത്തെ പൂന്തോട്ടങ്ങളൊക്കെ കണ്ടിട്ട് വരാം" എന്ന് ആതിരയും, കമലയും ഒരേസ്വരത്തിൽ പറഞ്ഞു. "എന്നാൽ അങ്ങനെയാവാം "എന്ന് പറഞ്ഞ് ദിനേശ് മുന്നിലിറങ്ങി. കമലയും, ആതിരയും ഒരു ഗാർഡനിൽ പോയപ്പോൾ മറ്റുള്ളവർ അടുത്ത ഗാർഡനിൽ പോയിമറഞ്ഞു. നടന്ന് ചെടികളുടേയും, പൂക്കളുടേയും സൗന്ദര്യം ആസ്വദിക്കുന്നതിനിടയിൽ, ആതിര കമലയോട് ചോദിച്ചു. കമലയെന്തിനാ, വിവാഹത്തലേന്നും, പിറ്റേന്ന് മുഹൂർത്തസമയത്തും അലമുറയിട്ട് കരഞ്ഞത്? അത്...ഞാൻ ഒരാളെ പ്രണയിച്ചിരുന്നു. പെട്ടെന്നാ ബന്ധം എനിക്ക് മറക്കാൻ പറ്റുന്നതായിരുന്നില്ല.

അത് നിനക്ക് ഒരുപക്ഷേ അറിയാമായിരുന്നിരിക്കും." കമല പറഞ്ഞോപ്പിച്ചു. "അതെനിക്കറിയാം. എന്നാൽ ആ പ്രേമത്തിന് എത്രത്തോളം തീവ്രതയുണ്ടായിരുന്നെന്നാ എനിക്കറിയാത്തത്? ആതിര ഒളിക്കാതെ കാര്യം വ്യക്തമാക്കി. അപ്പോഴേയ്ക്കും വിജയനും, നന്ദുമോനും, ദിനേശും അവരേയുംകൂട്ടി മറ്റൊരുഭാഗത്തേയ്ക്ക് നടന്നു.

അവർ സന്ധ്യയോടെ റിസോർട്ടിൽ തിരിച്ചെത്തി. രാത്രി ആതിരയും, കമലയും ഒരു മുറിയിലും, വിജയനും, ദിനേശും, നന്ദുവും തൊട്ടടുത്ത മുറിയിലുമാണ് കിടക്കാറ്. മുറികളിൽ പാതിരയായിട്ടും ലൈറ്റുകൾ ഓഫ് ചെയ്തിട്ടില്ല. ദിനേശും, വിജയനും, നന്ദുവും ചെസ്സ് കളിക്കുകയാണ്. ആതിരയും, കമലയും അവരുടെ സ്വകാര്യവർത്തമാനം പങ്ക് വെയ്ക്കുന്നു. "ഒരാൾ സ്ത്രീയോ, പുരുഷനോ ആകട്ടെ മറ്റൊരു ഇഷ്ടപ്പെട്ടയാളെ പ്രണയിക്കുന്നത് ഒരിക്കലും മോശമായ ഒരു കാര്യമാണെന്ന് എനിക്ക് തോന്നിയിട്ടില്ല. പ്രണയം മധുരോത്തമമായൊരു സ്വകാര്യ അനുഭൂതിയാണ്. മനസ്സും, തലയും ഒരു വിഭ്രാന്തിയിൽ കിടന്നുഴലുന്ന ഒരവസ്ഥയിലായിരിക്കും ചിലപ്പോളവർ. പലപ്പോഴായി അവർ കണ്ടുമുട്ടിയെന്ന് വരാം. എന്നാലും ഒന്നും മിണ്ടാനാവാതെ, അവർ നടന്നുനടന്നു വരാം. മനസ്സിൽ, അഥവാ ദയത്തിലാണവരുടെ അനുരാഗം കിടന്നുപുകയുന്നത്. കൂടുതൽ സംസാരിക്കാനല്ല, ഒന്ന് തമ്മിൽ കാണണമെന്ന് തോന്നുമ്പോൾ കാണണം. രണ്ട് വാക്ക് ഉരിയാടണം. ചിന്തകൾ അഥവാ തീവ്രപ്രണയം വല്ലപ്പോഴും വാചാലമാകണമെന്ന് കൊതിക്കും. "കമലേ, നിനക്ക് പ്രണയത്തെക്കുറിച്ച് ഒരു തീസിസ് തെയ്യാറാക്കി ഡോക്ടറേറ്റ് എടുക്കാമല്ലോ?" "ആതിരാ, നിനക്ക് തെറ്റി. പ്രണയം ഒരു വാചകക്കുസർത്തല്ല. അത് താനേ സംഭവിച്ചുപോകുന്നതാണ്. ഞാനും, ഓഫീസിൽ എൻറെ സഹപ്രവർത്തകനായ മദൻചൗധരിയും അങ്ങനെ ഒരാകസ്മികപ്രണയത്തിൽ അകപ്പെട്ടുപോയി. ഞാൻ എൻറെ കല്യാണക്കത്ത് അദ്ദേഹത്തെ കാണിച്ചപ്പോൾ അത് വാങ്ങി "ഇത്രയും കാലം കമല നൽകിയ സ്നേഹത്തിന് ഒരുപാട് നന്ദിയുണ്ട്. കമലയ്ക്ക് എന്നും, എപ്പോഴും നല്ലതു വരട്ടെ " എന്ന് പറഞ്ഞ് അനുഗ്രഹിച്ചപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിൻറെ കണ്ണിൽനിന്നും ഒരുതുള്ളി കണ്ണീർ ആ ക്ഷണക്കത്തിന്മേൽ വീണു. " ആതിരയും, കമലയും പിന്നെ എപ്പോഴോ ഉറങ്ങി.

പിറ്റേന്ന് രാവിലെ അവരെല്ലാവരും വളരെ താമസിച്ചാണ് ഉണർന്നത്. വൈകുന്നേരം ഫോട്ടോസ്റ്റുഡിയോയിൽ പോയി അവരുടെയെല്ലാം ഫോട്ടോകളെടുത്തു. കമലയും, ആതിരയും അവിടെ വെച്ചിരുന്ന കാശ്മീരിസ്ത്രീകളുടെ വേഷമിട്ട് വെച്ചേറെ ഫോട്ടോകളെടുത്തു. അന്നവർ നേരത്തെ കിടന്നുറങ്ങി. അടുത്ത ദിവസം, കമല, "നിനക്ക് എന്തൊക്കെയോ ചുറ്റിക്കളി

ഉണ്ടായിരുന്നല്ലോ ? എന്ന് ആതിരയോടന്വേഷിച്ചു. "അത് ഒരഭിനിവേശമാത്രമായിരുന്നു വളരെ ചുരുങ്ങിയൊരു കാലയളവിലേക്ക്. അത് പിന്നെ പറയാം. ഇനി രണ്ടുദിവസം വിശ്രമം. ശനിയാഴ്ച തിരിച്ച്, ബാക്ക് ടു ദി പവിലിയൻ (back to the pavilion) എന്ന് ആതിരയും.

****

Self-translated

A FAMILY REUNION AND A DISCOURSE ON LOVE

"It has been a month since Aathira's call has come. She calls once every two weeks. I can't figure out why it's so late. Is it a network problem or something else? Isn't she in Canada?"

Kamala walked in and out of the room in a state of unease. She picked up her mobile phone and opened it.

"Ha! Here's Aathira's WhatsApp message." Kamala was happy. She read it eagerly. Aathira would be coming to Delhi in September, with her husband.

Mind blowing news! "It's been three years since I saw Aathira. This is the month of June. I can meet Aathira after three months. "

Kamala began to make plans in her mind. "If Aathira comes, we should take a trip somewhere for a week, with our families. She may not be able to stay many days in India. I have to convince her somehow. It's not good if we spend all our time at home. We need to visit some places."

With these thoughts, Kamala went to the kitchen and prepared dinner. By then, Vijayan had come from the office. While her husband was eating dinner, Kamala mentioned Aathira's plans to visit India in a few months.

"When they come, we can stay at a good resort for a week. We can also go sight-seeing. It should also be a place that will interest Nandumon. Isn't he a little boy?" Kamala vocalized her plans to Vijayan without much discussion.

"Let's think about it this weekend," Vijayan said and went to bed.

On Saturday, Kamala made rice flour appam and egg masala in the morning and called Vijayan for breakfast.

" I have made Vijayan and Nandumon's favourite dish today," Kamala said. The three of them laughed. After eating, they washed their hands and mouths and came back to the breakfast table. When Vijayan said, "Kamala, Nandumon should also participate in the discussion, shouldn't he?" Kamala replied, "He must, he must. We must know his opinion too."

Nandumon stared blankly for a moment and as understanding dawned on him, he said, "Aathira aunty and Dinesh uncle will be coming to Delhi from Canada in October. Mummy says we can all go somewhere and stay for a week with them. I feel we can go to Jaipur or Udaipur and visit all the famous places of historical interest, particularly the Hawa Mahal, Amber Palace, the beautiful lakes, forts, temples, gardens and wildlife sanctuaries."

Vijayan opined, "It is not enough for us to decide like that. Shouldn't we take their wishes into account?"

"Yes, we should," Kamala and Nandu replied and left the discussion there.

The next night, Aathira called Kamala. She told her they had to take leave to come to India and reminded her again about their trip.

Then Kamala said, "It would be better if your arrival can be arranged by the end of October."

"Um...what's the matter?" asked Aathira.

"Nothing. If you come during Nandumon's vacation time, he will be happy. Also, during your stay here, we are thinking of a week-long getaway from Delhi to somewhere else for both our families. Vijayan will do the booking of the resort if you have no objection. Have your say."

"What if we flee to Kashmir? Aathira suggested. Dinesh supported the idea. "Okay. I'll talk about it with Vijayan. Then I'll send you a message."

"No. I'll call you within two weeks, Kamala." After saying this, Aathira disconnected the phone.

As planned, Athira and Dinesh came to Kamala's house in Delhi in the last week of October. Athira's parents were also there. They spent a week there happily. In the first week of November, Kamala, Vijayan, Nandumon, Athira and Dinesh travelled to Kashmir with their suitcases and bags. As the booking was done in advance, they got into the resort without any problems. Since it was one o'clock in the afternoon, they quickly ordered lunch and enjoyed the food. After resting for a while, Dinesh asked everyone, "Where do you want to go now? Tell me quickly." "I just want to see the lake." Nandu said. They took a car ride to see the lake in Kashmir. Anchored in Dal Lake, they saw many beautiful boats, decorated with flowers. When they came to know that they could book a stay in a 'floating house' or 'houseboat,' they made arrangements immediately to stay overnight. They slept in the houseboat after having a sumptuous meal on board. After the boat trip, they returned to the resort at 7 pm.

The next day, everyone got ready after the morning rituals and breakfast. Vijayan looked at the women and asked, "Where do you want to go today, ladies?"

Athira and Kamala said in unison, "Let's see all the gardens here."

Dinesh agreed saying, "Let it be so."

Kamala and Athira could not get enough of the beautiful blooms and scent of flowers as they went from one garden to the next.

While walking and enjoying the beauty of the plants and flowers, Athira asked Kamala, “Why did you cry on the previous day of your wedding and the next day during the muhurtha?” (auspicious time)

“I was in love with someone else. I couldn't forget my feelings so soon. You probably knew that.” Kamala said.

“I knew that., but I didn't know how intense that love was?” Athira added.

By then Vijayan, Nandumon and Dinesh had joined them.

They returned to the resort by dusk. At night, Athira and Kamala shared a room, while Vijayan, Dinesh and Nandu slept in the next room. The lights were not turned off even though it was midnight. Dinesh, Vijayan and Nandu played chess, while Athira and Kamala shared their personal stories.

“I have never felt that it is a bad thing for a man or a woman to fall in love with someone he or she likes. Love is a sweet and private feeling. Sometimes people are in a state where their minds and emotions are in conflict. It may be that they have met many times, but they walk silently. When in love, one longs to see the loved one, but the affection may be in the mind or in the heart and one is happy just seeing each other. Sometimes you don't have to talk as you feel a deep sense of connection without having to communicate. Sometimes you want to talk about love and more,” Kamala concluded.

“Can't you prepare a thesis on love?” Athira asked.

“You are mistaken. Love is not a word game. It will happen without warning. My office colleague, Madan Chaudhary and I fell in love. When I showed him my wedding invitation, he took it and blessed me.

“Thank you so much for the love you have given me all this time. May goodness always happen to you, Kamala, and may you always be well and happy,” he said as tears fell from his eyes onto the invitation card.

Kamala stopped her reminiscences and Athira and Kamala fell asleep shortly after sharing this confidence.

The next morning, they all woke up very late. In the evening, they went to a studio and took pictures together to preserve their happy memories. Kamala and Athira posed as Kashmiri women and took separate photographs.

The next day, Kamala asked Athira about her love affair.

“It was only a passion for a very short period of time,” Athira replied. “That is confidence for another day!”

Marathi Poetry & Interview

Priya Deshpande, Maharashtra

Bio:

Priya Deshpande is a multifaceted and accomplished personality. Her educational background spans science, law, management, and fine arts, holding degrees such as B.Sc., LL.B., LL.M., MBA, and an M.A. in Visual Art. She is also a certified Kathak Visharad. As the President of *Samarpan Kathak Institute*, she has contributed significantly to the preservation and promotion of Kathak dance. She is the owner of *Priya's Art Studio*, a platform for creative and artistic expression. In the legal field, she serves as the Director of *DP Legal Services*, demonstrating her versatility and leadership. Furthermore, she is the founder of *Kandase*, a poetry recitation platform that brings literature closer to Marathi audiences. Priya Deshpande is an inspiring figure who works with dedication across diverse domains.

प्रया देशपांडे या एक बहुपेडी प्रतिभेच्या व्यक्तिमत्व आहेत. वज्ञान, कायदा, व्यवस्थापन आण ललितकला यामधील त्यांचे शिक्षण B.Sc., LL.B., LL.M., MBA आण MA (Visual Art) यामध्ये संपन्न झाले असून त्या कथक वशादही आहेत. त्यांनी 'समर्पण कथक इन्स्टिट्यूट'च्या अध्यक्षपदाची जबाबदारी सांभाळत कथक नृत्याच्या संवर्धनासाठी कार्य केले आहे. तसेच, त्या 'Priya's Art Studio'च्या मालक असून, कला आण सर्जनशील अभ्यक्तीसाठी एक व्यासपीठ पुरवतात. कायदेशीर क्षेत्रातही त्यांचे योगदान लक्षणीय असून त्या 'DP Legal Services'च्या संचालक आहेत. कवता आण साहित्यिक अभ्यक्तीच्या क्षेत्रात त्यांनी 'कवडसे' हे कवतावाचन व्यासपीठ स्थापन केले असून, मराठी साहित्यातील रसकांना एक नवे माध्यम उपलब्ध करून दिले आहे. प्रया देशपांडे या व वध क्षेत्रांमध्ये समर्पण भावनेने कार्यरत असलेल्या एक प्रेरणादायी व्यक्तिमत्व आहेत.

झाड

झाड असेना का कतीही मोठं कंवा छोटं....
त्याचा अर्धा देह उत्सुक हिरवा
अर्धा मातीशी बांधलेला

आपल्याला मातीशी जोडून ठेवणारं काहीच नाही...
हे जे ओळखतात ते करतात झाडावरच घरटी

झाडं आहेत म्हणून
मातीतून उगवणं आहे
पाण्याचे थेंब
पानांना भेटायला येणं आहे
झाड आहे म्हणून जगणं जिवंत आहे

पण माणसाला आपल्याच पायांचे कौतुक...
मातीतूनच येऊन सुद्धा
जिकडे तिकडे पाय रोवायची इच्छा
झाडाचं हिरवेपण ओरबाडून घेता येतं
पण माणसाला हिरवं नाही होता येत

माणूस झाड तोडतो
तेव्हा झाड मरत नाही
ते मातीत आत परत जात असतं फक्त
पुन्हा पुन्हा उगवून यायला
त्याला उगवून यावं वाटेल तोवरच

Translator

Prof. Kalpana Gangatirkar, Maharashtra

Bio:

Dr. Kalpana Girish Gangatirkar has been serving as an Associate Professor of English at Mahavir Mahavidyalaya, Kolhapur since 1992 and is the P.G. Coordinator of the English Department. Passionate about literature, she established *Granthvedh: A Reading Forum* to promote reading among students, and *Tejaswini Yuvati Manch*, a forum dedicated to empowering young women. A recognized Ph.D. guide under Shivaji University, Kolhapur, she currently mentors five research scholars. Dr. Gangatirkar has contributed actively to academic life through her participation in university committees, and by presenting and publishing over 25 research papers in national and international conferences and journals. A bilingual poet and writer, she has published a collection of short stories titled *Reflection*. Her interests include translation, and she coordinated the Translation Proficiency Course at her college. She has also served as a resource person and has organized several academic events at both national and international levels.

Tree

Trees might be small or huge
It's half body eager and green
and half tied to soil!
Those who recognise
there isn't anything
that can tie them to earth
build nests on trees!
Trees bloom through soil
And the droplets of rain
meet green leaves.
Only they can make lives lively.
Though emerging through the
same soil, humans admire their legs
which command and conquer!
Unable to shade greenery
We seize and grab greenery!
Humans kill tree
But tree doesn't die.
It enters deep down the soil
to bloom and flourish again!
But aware!
Only when it aspires!

Interview of an Erudite Professor, Prof. (Dr) Sangita Ghodake

Bio:

Professor Sangeeta Ghodke is a distinguished educationist, a creative writer, and a passionate storyteller. She is an experienced professor of English, equally devoted to the expansive world of ideas beyond the classroom. As a recognized research guide, she has mentored numerous scholars in their academic journeys, particularly in the fields of postcolonialism, translation studies, and gender studies.

In the domain of postcolonial literary studies, Professor Ghodke has authored four highly acclaimed reference books that continue to serve as valuable resources for students and researchers alike. However, her literary spirit is not confined to academia alone. She has ventured into the realm of creative writing, producing two poignant short story collections—*Healing is Living I* and *Healing is Living II*. These stories delicately and powerfully explore themes of transformation, resilience, human emotion, and everyday journeys.

Alongside academic and narrative writing, Professor Ghodke also writes poetry. Whether for publication, special occasions, or personal reflection, her poems emerge from lived experience and keen observation. Though deeply personal, her poetry resonates universally.

With a profound understanding of literature and life, Professor Ghodke embodies a rare blend of scholarship and sensitivity, critical thought and creativity. Today's conversation offers a unique opportunity to delve into her writing journey, creative process, and reflections on the evolving literary landscape.

हीलिंग वर्ड्स: प्रोफेसर संगीता घोडके यांची मुलाखत – एका शांत प्रवासाची गोष्ट

दीपक दामोदरे

तेजस्विनी पाटील : आज आपल्या सोबत एक प्रथितयश शिक्षणतज्ज्ञ, सर्जनशील लेखिका आणि तितक्याच उत्कटतेने कथा सांगणाऱ्या प्रोफेसर संगीता घोडके उपस्थित आहेत, याचा आम्हाला मोठा सन्मान वाटतो. त्या इंग्रजी विषयाच्या अनुभवी प्राध्यापिका असून, वर्गखोल्याप्रमाणेच विचारांच्या व्यापक जगातही तितक्याच समर्पित आहेत. एक मान्यताप्राप्त संशोधन मार्गदर्शक म्हणून त्यांनी अनेक संशोधकांना त्यांच्या शैक्षणिक वाटचालीत मार्गदर्शन केले आहे, विशेषतः उत्तरसाम्राज्यवाद, अनुवाद व स्त्री-अध्ययन या क्षेत्रांमध्ये. उत्तरसाम्राज्यवाद साहित्य अभ्यास क्षेत्रात प्रोफेसर घोडके यांनी चार अत्यंत मान्यता प्राप्त संदर्भ पुस्तके लिहिली आहेत, जी विद्यार्थ्यांसाठी व संशोधकांसाठी आजही उपयुक्त ठरत आहेत. परंतु त्यांचे साहित्यिक मन फक्त शैक्षणिक क्षेत्रापुरते मर्यादित नाही. त्यांनी सर्जनशील लेखन क्षेत्रातही पाऊल टाकले आहे आणि *Healing is Living I* व *Healing is Living II* या दोन भावस्पर्शी लघुकथासंग्रहांची निर्मिती केली आहे, या कथा परिवर्तन, जिद्द, मानवी भावना आणि दैनंदिन प्रवास यांना विलक्षण गहिरेपणा आणि साधेपणाने स्पर्श करतात. शैक्षणिक आणि कथालेखनाबरोबरच प्रोफेसर घोडके कविता लेखनही करतात; कुणी विचारले की त्या लिहितात; मग ते प्रकाशनासाठी असो, एखाद्या खास प्रसंगासाठी असो, किंवा स्वतःचा शोध घेण्यासाठी व चिंतन करण्यासाठी असो. त्यांची कविता जगण्यातून आणि सूक्ष्म निरीक्षणातून जन्म घेते, त्यामुळे ती वैयक्तिक असूनही सर्वसामान्यांनाही आपली वाटते. साहित्य व जीवन यांचा गाढ अभ्यास असलेल्या प्रोफेसर घोडके यांच्यात विद्वत्ता व संवेदनशीलता, चिकित्सक विचार व सर्जनशीलता यांचे सुंदर मिश्रण आहे. आजच्या संवादात त्यांच्या लेखन प्रवासातील अनुभव, त्यांची लेखन प्रक्रिया आणि बदलत्या साहित्यविश्वाबद्दलचे त्यांचे चिंतन जाणून घेण्याची संधी मिळणार आहे. चला तर मग, प्रोफेसर संगीता घोडके यांचे या समृद्ध करणाऱ्या संवादात मनःपूर्वक स्वागत करूया.

तेजस्विनी पाटील: तुमचा सर्जनशील प्रवास खूपच आकर्षक आहे. आपण आम्हाला तुमच्या सुरुवातीच्या टप्प्यांकडे नेऊ शकता का? लेखन आणि कवितेकडे वळण्याची प्रेरणा तुम्हाला प्रथम कशी मिळाली?

लेखिका: खरं सांगायचं तर, शालेय जीवनात शैक्षणिक दृष्टीने मी खूप हुशार विद्यार्थिनी नव्हते. पण मी नेहमीच उपक्रमांमध्ये खूप सक्रिय असायचे, आणि तेव्हाही माझ्यात एक कलात्मक झुकाव होता. मला चित्रकला, स्केचिंग आणि अशा छोट्या सर्जनशील गोष्टी करण्यात खूप आनंद मिळायचा. हळूहळू मी कविताही लिहू लागले, जरी त्या वेळी मला कधीच कल्पना नव्हती की याचा प्रवास कुठे नेईल. गमतीची

गोष्ट म्हणजे, मला गाता येतं हे देखील मला माहित नव्हतं. पण एके दिवशी शालेय प्रार्थना सरावादरम्यान एका शिक्षकांनी मला प्रार्थना म्हणताना ऐकलं. त्या माझ्याकडे पाहून म्हणाल्या, “तुझा आवाज इतका सुरेल आहे की तो शांततेलाही हलवू शकतो.” त्या साध्या वाक्यानं माझ्या मनात काहीतरी हलकेसे पेट घेतले. ते क्षुल्लक वाटले, पण खूप प्रभावी होते. घरी मी कधी कधी माझ्या कविता मोठ्याने वाचून दाखवायचे. माझे आई-वडील शांतपणे ऐकायचे आणि माझे पती, जे माझे नेहमीचे आधारस्तंभ आहेत, त्यांनी नेहमीच माझ्या प्रयत्नांचे कौतुक केले. या छोट्या छोट्या क्षणांनी मला माझं लेखन अधिक गांभीर्याने घ्यायचा प्रारंभिक आत्मविश्वास दिला.

तेजस्विनी पाटील: खूप सुंदर! तर असा काही ठळक टप्पा होता का, ज्या वेळी तुम्हाला असं वाटलं की तुम्ही लेखक म्हणून स्वतःची ओळख निर्माण केली आहे?

लेखिका: हो, नक्कीच. माझ्या आयुष्यातला खरा वळणाचा क्षण लग्नानंतर आला. माझ्या शिक्षणात बराच काळ खंड पडला होता, पण जेव्हा मी पुन्हा उच्च शिक्षण सुरू केलं तेव्हा काहीतरी बदललं. माझ्यात वाचन आणि साहित्य अभ्यासाविषयी खोल, जवळजवळ आत्मीय असा प्रेमभाव जागृत झाला. हे प्रेमप्रकरणासारखं नव्हतं, पण एक अर्थाने मी पुस्तकांशी, सिद्धांतांशी आणि भाषेशी एक वेगळंच रोमान्स करत होते. आणि पुन्हा एकदा, माझे पती प्रत्येक टप्प्यावर माझा आधार बनले; वाचन, बोलणे आणि लेखन कौशल्य सुधारण्यास मदत केली, अगदी आत्मशंका असताना देखील. एक शिक्षिका म्हणून मी हळूहळू वाचनातून लेखनाकडे वळले. पण तरीही, जेव्हा जेव्हा मी लिहायला बसायचे, तेव्हा नेहमीच स्वतःला विचारायचे: मी यामध्ये काय नवीन किंवा वेगळं देऊ शकते? मी लिहायला सुरुवात करायचे आणि मध्येच थांबून विचार करायचे; माझं लिखाण खरंच मौलिक आहे का? ताजं आहे का? हळूहळू मला जाणवलं की आयुष्य आपल्याला असंख्य कथा देतं, पण त्या सांगण्याची पद्धत, आपली शैली, आवाज आणि मांडणी याच खऱ्या फरकाला कारणीभूत ठरतात. सुरुवातीला मी लघुकथा लिहायला सुरुवात केली कारण कॉलेज किंवा नियतकालिकांचे संपादक माझ्याकडे लिखाण मागायचे. मी कधीही प्रकाशनाचा पाठपुरावा केला नाही, उलट लेखनानेच मला शोधले. कित्येक प्रकारे, माझं लेखन हे जीवनाच्या शांत निमंत्रणाला दिलेलं उत्तर बनलं.

तेजस्विनी पाटील: हा प्रवास खूपच नैसर्गिक आहे. विषय बदलूया. तुम्ही अनेक संदर्भ पुस्तकेही लिहिली आहेत. या पुस्तकांचे वाचक कोण आहेत हे सांगाल का?

लेखिका: नक्कीच! माझा संदर्भ पुस्तके लिहिण्याचा प्रवास प्रत्यक्षात सुरू झाला तेव्हा जेव्हा मला सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाकडून दिल्या जाणाऱ्या प्रकाशन अनुदानाच्या संधीबद्दल माहिती मिळाली. त्या जाणिवेने मला माझं संशोधन लिखाण पुस्तकाच्या स्वरूपात प्रसिद्ध करण्याचा आत्मविश्वास दिला.

आणि मग *Postcolonial Caribbean Fiction* हे पुस्तक २०१४ साली प्रकाशित झालं, त्यानंतर *Postcolonial South African Fiction* हे दुसरे पुस्तक २०१५ मध्ये प्रकाशित झाले, आणि दोन्ही पुस्तकांना विद्यापीठ अनुदानाची मदत मिळाली. या सुरुवातीच्या यशांनी मला लेखन सुरू ठेवण्यासाठी आणि माझं शैक्षणिक काम विस्तृत वाचकांपर्यंत पोहोचवण्यासाठी आत्मविश्वास दिला. गमतीशीर म्हणजे, माझ्या तिसऱ्या पुस्तकाची *Impact of Postcolonialism* (२०१६) स्वतःची अशी एक कहाणी आहे. मी एक प्राथमिक मसुदा प्रकाशकाकडे पाठवला होता, आणि त्यानंतर... काहीच घडलं नाही. पाच वर्षे काहीही उत्तर मिळालं नाही. आणि अचानक एके दिवशी एका पार्सलमध्ये छापील पुस्तक आलं! त्याला अजून संपादनाची गरज होती, पण ही अनपेक्षित प्रकाशनाची घटना माझ्या प्रवासातील एक आश्चर्यकारक टप्पा ठरली. माझं चौथं पुस्तक *Select Narratives of Ngũgĩ wa Thiong'o* (२०२४) माझ्या हृदयात एक विशेष स्थान आहे कारण हे पुस्तक मला त्या लेखकाच्या अधिक जवळ घेऊन गेलं, ज्याने आफ्रिकन उत्तरसाम्राज्यवाद विषयातील माझ्या शैक्षणिक प्रवासाला दीर्घकाळ प्रेरणा दिली आहे.

प्रत्येक पुस्तक माझ्या वैयक्तिक वाढीतील एक टप्पा दर्शवतं, जो चिकाटी, थोडीशी अनपेक्षित योगायोगाची साथ आणि साहित्याविषयीची अखंड निष्ठा यांच्यामधून घडलेला आहे. या सुरुवातीच्या यशांनी मला लेखन सुरू ठेवण्यासाठी आणि माझं शैक्षणिक काम विस्तृत वाचकांपर्यंत पोहोचवण्यासाठी आत्मविश्वास दिला. वाचकांबद्दल सांगायचं झालं तर ही संदर्भ पुस्तके प्रामुख्याने नवोदित शास्त्रज्ञ, संशोधक आणि शिक्षकांसाठी आहेत. ही पुस्तके अध्यापन आणि शैक्षणिक संशोधन या दोन्ही हेतूसाठी उपयुक्त ठरतात. एक शिक्षणतज्ज्ञ म्हणून मला वाटतं की आपलं ज्ञान लेखनाच्या माध्यमातून जपणं फार गरजेचं आहे; केवळ आजच्या वाचकांसाठी नाही तर भावी पिढ्यांसाठीही. आपल्या प्रत्येकाकडे साहित्यातील विशिष्ट दृष्टिकोन असतो आणि हे विविध दृष्टिकोन नोंदवले जाणं आवश्यक आहे.

तेजस्विनी पाटील: काळ बदलत असताना, तुम्हाला तुमच्या वाचकांच्या वाचन पद्धतीत काही बदल जाणवतो का?

लेखिका: नक्कीच. वाचनाच्या सवयी खूप बदलल्या आहेत. परंपरागत हार्ड बाउंड पुस्तके हळूहळू डिजिटल स्वरूपात जागा देत आहेत. *Kindle*, *Story Tell* आणि *Amazon* सारख्या प्लॅटफॉर्ममुळे पुस्तकं प्रकाशित करणं आणि वाचकांपर्यंत पोहोचवणं खूपच सोपं आणि व्यापक झालं आहे. *ऑडिओबुक्स* देखील प्रचंड लोकप्रिय होत आहेत, विशेषतः तरुण वाचकांमध्ये जे फिरताना ऐकायला आवडतात. माझ्या अलीकडील लघुकथा संग्रह आता केवळ छापील स्वरूपात नाहीत तर *Kindle*, *Amazon* आणि *ऑडिओबुक्स* स्वरूपात देखील उपलब्ध आहेत, आणि अशा नव्या प्रकारे वाचकांपर्यंत पोहोचत आहेत, जसे मी पूर्वी कधी कल्पनाही केली नव्हती.

तेजस्विनी पाटील: आपल्या सर्जनशील प्रक्रियेविषयी आम्हाला सांगाल का? त्या पहिल्या प्रेरणेपासून लेखन, संपादन आणि नंतर पुन्हा पुन्हा आपल्या कामाकडे पाहण्यापर्यंत आपण कसे जाता? आपण अचानक लिहिता का, की नियोजन करून?

लेखिका: हा खूप सुंदर प्रश्न आहे. खरं सांगायचं तर, प्रेरणा अनेकदा अनपेक्षितपणे येते; जणू वीज चमकावी तशी. ते एखादं विचार असू शकतं, मनःस्थिती असू शकते, किंवा फक्त एखादी सहज निघालेली टिप्पणी देखील असू शकते. उदाहरणार्थ, एकदा मी एका व्याख्यानाला हजर होते, तेव्हा वक्ता सहज म्हणाला, "आपले मोबाईल आपल्याला आपल्या स्वतःपेक्षा अधिक ओळखतात." ती एकच ओळ माझ्या मनात एका बीजासारखी रुजली, आणि पुढे ती एक कथेत रूपांतरित झाली जिथे मोबाईल फोन त्याच्या मालक ओमच्या सवयी आणि त्रुटी यावर भाष्य करत त्याचे जीवन सांगतो. पण जरी ती प्रेरणेची ठिणगी अचानक असली तरी त्यानंतरचे लेखन क्वचितच सहजसोपं असतं. विल्यम वर्ड्सवर्थ म्हणतात, कविता म्हणजे "शांततेत आठवलेलं प्रबळ भावनांचं सहज उफाळून येणं." ही एक सुंदर व्याख्या आहे, पण प्रत्यक्षात लेखन केवळ भावना पुरेशा नसतात. तुम्ही शब्दांशी झुंज देता, विचारांना पैलू पाडता आणि अनेक वेळा मसुदे पुन्हा पुन्हा पाहता, तो पूर्ण झाल्यासारखं वाटेपर्यंत. टी. एस. इलियट म्हणतात, "कोणताही कवी किंवा कलाकार पूर्णपणे स्वतंत्रपणे आपलं अर्थनिर्णयन करत नाही." आपल्यापूर्वीच्या परंपरा आणि आवाजांनी आपल्याला घडवलं आहे, तरी आपल्या स्वतःच्या दृष्टीकोनातून आपण काही तरी अनोखं निर्माण करतो. जेव्हा मी एखादा मसुदा पूर्ण करते, तेव्हा तो पूर्ण झाला आहे असं मला कधीच वाटत नाही. मी अनेकदा माझं स्वतःचं लिखाण वाचक म्हणून पुन्हा वाचते, नव्या दृष्टिकोनातून पाहते. आणि नेहमी आत एक शांत आवाज कुजबुजतो, "कदाचित हे घालता आलं असतं... किंवा ते बदलता आलं असतं." माझ्या मते प्रत्येक लेखकाकडे तो मिलाफ असतो; समाधान आणि अस्वस्थतेचा. काहीअंशी हेच सर्जनशील संवाद जिवंत ठेवतं - लेखक, लिखाण आणि जीवन यांच्यातील.

तेजस्विनी पाटील: आपल्याला असं वाटतं का की प्रत्येक लिखाण थोड्याफार प्रमाणात आत्मचरित्रात्मक असतं? एखादा लेखक पूर्णपणे व्यक्तिनिरपेक्ष लिहू शकतो का?

लेखिका: हा असा प्रश्न आहे जो प्रत्येक लेखकाच्या मनात कधी ना कधी येतोच. एका अर्थाने, आपण आपल्या प्रत्येक लिखाणात आपले काही अंश ठेवतोच; कधी जाणीवपूर्वक तर कधी नकळत. कारण शेवटी आपण आपल्यातील एकूण अनुभवातून लिहितो, आपल्या आठवणी, भावना, निरीक्षणं आणि अगदी स्वप्न देखील. पण याचा अर्थ असा नाही की प्रत्येक लिखाण आत्मचरित्रात्मकच असतं. टी. एस. इलियट यांनी त्यांच्या प्रसिद्ध *Tradition and the Individual Talent* या निबंधात व्यक्तिनिरपेक्षतेच्या सिद्धांताबद्दल सांगितलं आहे. त्यांच्या मते कवीच्या वैयक्तिक भावना कवितेवर हावी होऊ नयेत. त्याऐवजी कवी एक प्रकारचा उत्प्रेरक होतो; जसं एखाद्या रासायनिक प्रक्रियेत प्लॅटिनम असतं; जिथे भावना आणि अनुभव

एकत्र येऊन पूर्णपणे नवीन असं काही तयार करतात जे कवीच्या स्वतःच्या जीवनापासून स्वतंत्र असतं. इथे कल्पकतेची भूमिका अत्यंत महत्त्वाची असते. आपण एखाद्या बीजापासून - एखाद्या विचारापासून, ऐकलेल्या संभाषणापासून किंवा पूर्वी अनुभवलेल्या भावनेपासून सुरुवात करता; आणि तिथून एक असा जग उभा करता जो आपल्या वैयक्तिक वास्तवापेक्षा खूप वेगळा असतो. कधी कधी आपलं जीवन कथेला सौम्य रंग देतं, तर कधी ती पूर्णतः काल्पनिक असते. लेखक म्हणून आपण अनुभव आणि कल्पना यांच्या संगमावर उभे असतो. कधी आपल्या सावल्या लिखाणात दिसतात, तर कधी नाही. जैसे झुंपा लाहिरी यांनी एकदा म्हटलं होतं, "लेखक म्हणजे जणू जादूगार असतो जो आपल्या जादूतच विरून जातो." आपल्याला त्यात काही अंश दिसतात, पण संपूर्ण कथा लेखकाची स्वतःचीच असेलच असं नाही. माझ्यासाठी लेखन म्हणजे स्वतःला उघड करणं नव्हे, तर जीवनातील तुकडे, वैयक्तिक किंवा निरीक्षणातून मिळालेले, रूपांतरित करून असं काही तयार करणं जे वैश्विक पातळीवर भिडतं.

तेजस्विनी पाटील: आपल्या कवितांबद्दल बोलूया. कवीला अनेक गोष्टींचे भान ठेवावे लागते; विषय, शैली, रूप, वृत्त, अलंकार. आजकाल रॅप ही कविता सादरीकरणाची एक जलद आणि लोकप्रिय शैली बनली आहे. याबाबत आपलं मत काय आहे?

लेखिका: माझ्यासाठी कविता म्हणजे कधीच कडक नियम पाळणे किंवा तांत्रिक गोष्टी पूर्ण करणे नव्हते. निश्चितच, आपलं वाचन, शिक्षण आणि अनुभव हे लेखनकौशल्य घडवतात, पण जेव्हा मी लिहायला बसते तेव्हा मी जाणीवपूर्वक रूप, वृत्त किंवा अलंकार यांचा विचार करत नाही. मी कविता लिहिते ती एक प्रकारची मनःशांती मिळवण्यासाठी, माझ्या भावना मोकळ्या करण्याचा माझा मार्ग आहे, जणू स्वतःशीच एक खासगी संवाद. माझ्या बहुतांश कविता प्रकाशित करण्यासाठी लिहिलेल्या नसतात; त्या लिहिल्या जातात कारण आत काहीतरी व्यक्त व्हायचं असतं. फक्त कुणी विचारलं तरच मी त्या शेअर करण्याचा विचार करते. खरं तर, मी अजूनतरी कवितांचा स्वतंत्र संग्रह प्रकाशित केलेला नाही. एमिली डिकिन्सन यांनी एकदा म्हटलं होतं, "जर मला असं वाटलं की जणू माझं डोकं उघडून टाकलं गेलं आहे, तर मला समजतं की ती कविता आहे." अगदी तसंच वाटतं; एक अंतर्गत स्फोट जो व्यक्त व्हायची मागणी करतो. आज जेव्हा मी तरुण पिढीकडे पाहते, विशेषतः जे रॅपमध्ये सक्रिय आहेत, तेव्हा मला कबूल करावं लागतं; मला त्यांचा थोडासा हेवा वाटतो! ते खूपच चपळ, जलद आणि निर्भय आहेत. ते लगेचच ठिकठिकाणी सहजपणे लय आणि शब्द तयार करतात. त्यांची शब्दांना बीट्ससोबत मिसळण्याची क्षमता, आणि कच्च्या भावनांना ताबडतोब पकडण्याचं कौशल्य खरंच उल्लेखनीय आहे. लॅंगस्टन ह्यूजेस यांनी लिहिलं आहे, "मी अशा नद्या पाहिल्या आहेत ज्या जगाच्या उत्पत्तीइतक्या जुन्या आहेत आणि मानवी रक्ताच्या प्रवाहापेक्षा ही प्राचीन आहेत." रॅपमध्ये तीच प्राचीन लय आहे, पण सध्याच्या क्षणाची ताजीतवानी ऊर्जा आहे. मुळात पाहिलं तर कविता, ती सोननेट असो, मुक्तछंद असो, किंवा रॅपची स्पर्धा असो, ही अजूनही

न बोललेल्या गोष्टींना शब्द देण्याची कला आहे, अनुभवाला भाषेत रूपांतरित करण्याची प्रक्रिया आहे. रूप बदलू शकतं, पण कवितेचा आत्मा कालातीतच राहतो.

तेजस्विनी पाटील: आपल्या लघुकथांच्या पहिल्या संग्रहाकडे वळूया - *Healing is Living*; शीर्षकच खूप अर्थपूर्ण आहे. या संग्रहाबद्दल आणि लघुकथेच्या प्रवासाबद्दल आपण थोडं सांगाल का?

लेखिका: धन्यवाद. *Healing is Living* माझ्या हृदयात खूप खास स्थान राखतो, कारण यामध्ये अनेक वर्षांत लिहिलेल्या अकरा कथा एकत्र केल्या आहेत. यातील अनेक कथा प्रथम नियतकालिकांमध्ये आणि मासिकांमध्ये प्रकाशित झाल्या होत्या आणि हळूहळू मला वाटू लागलं की या सर्व कथा एकत्र संग्रह म्हणून यायला हव्यात. मी विविध विषयांवर प्रयोग केले आहेत, गूढकथा, मानसशास्त्रीय कथानकं, सामाजिक समस्या, दैनंदिन जीवनाचे वास्तववादी चित्रण, माणसाच्या विविध अनुभवांना समजून घेण्याचा प्रयत्न केला आहे. या कथांनी भाषेच्या सीमा देखील ओलांडल्या आहेत; काही कथा मराठी नियतकालिकांमध्ये प्रसिद्ध झाल्या आणि एक कथा पंजाबीमध्ये अनुवादितही झाली आहे. हीच गोष्ट कथाकथनाच्या सौंदर्याचा भाग आहे, संस्कृती आणि भाषांच्या पलीकडे जाऊनही त्या कथा सर्वत्र एकसंध भावना जागवतात. आजच्या या जलदगती जगात, विशेषतः तरुण वाचकांसाठी, लघुकथा त्यांच्या जलद आणि बेचैन जीवनशैलीत सहज बसतात. कादंबरीच्या दीर्घ वाचनानुभवाच्या तुलनेत लघुकथा एक तीव्र, संक्षिप्त अनुभव देते. कदाचित म्हणूनच मला या लघुकथेच्या स्वरूपाकडे आणि थोड्या विस्तार असलेल्या पण तीव्रता टिकवून ठेवणाऱ्या *novella* प्रकाराकडे आकर्षण वाटलं. मला कबूल करायला हवे की, मला कथेत शेवटी अनपेक्षित कलाटणी देण्याच्या तंत्राची विशेष आवड आहे. मी नेहमीच ओ. हेन्रीच्या वाचकाला आश्चर्यचकित करणाऱ्या कौशल्याचं आणि सामान्य गोष्टींना असामान्य बनवण्याच्या शैलीचं कौतुक केलं आहे. ऑस्कर वाइल्ड, अँटन चेखॉव, रवींद्रनाथ टागोर आणि आर. के. नारायण यांसारख्या लेखकांनी देखील मला खूप प्रभावीत केलं आहे. आपण त्यांना वाचतो, त्यांच्या लयीला, त्यांच्या संवेदनशीलतेला आत्मसात करतो आणि शेवटी आपला स्वतःचा आवाज सापडतो. लेखक म्हणून आपण सर्वच एका महान कथासंग्रहाच्या प्रवाहाचा भाग आहोत. आपण त्या प्रवाहातील जलाचा आस्वाद घेतो आणि आपल्या थेंबांनी त्यात भर घालतो. आणि जर एखाद्या वाचकाला माझ्या कथांमध्ये थोडंही बरे होणं किंवा चिंतनाचा क्षण सापडला, तर मला वाटतं की *Healing is Living* या शीर्षकाला मी न्याय दिला आहे.

Healing is Living ची खरी आत्मा म्हणजे ही सोपी पण खोल सत्यता - जीवन कधीच सरळ रेषेत चालत नाही. यात चढउतार असतात, आनंद आणि दुःख असतात; पण बरे होणं हे एखादं ठिकाण नसून सतत चालणारा प्रवास आहे. लेनार्ड कोहेन म्हणतात, “प्रत्येक गोष्टीत एक भेग असते, आणि तिथूनच प्रकाश आत शिरतो.” आणि या भेगांमधूनच बरे होण्याची प्रक्रिया सुरू राहते. जर माझ्या काही कथांनी तरी कुणाला तो प्रकाश मिळवून दिला, तर मला वाटतं की कथाकथनातील माझं उद्दिष्ट पूर्ण झालं आहे.

तेजस्विनी पाटील: आपल्या दुसऱ्या संग्रहाकडे वळूया — *Healing is Living II*. आपण पहिल्या पुस्तकाचेच शीर्षक ठेवले. यामागचं आपलं विचार काय होतं? आणि या संग्रहात काय नवीन आहे?

लेखिका: होय, मी तेच शीर्षक ठेवण्याचा निर्णय घेतला — *Healing is Living II* — कारण अनेक अर्थानी हा संग्रह पहिल्या पुस्तकातून सुरू झालेल्या प्रवासाचा पुढचा टप्पा आहे. खरं तर, या संग्रहातील पहिलीच कथा मागील संग्रहातील एका कथेचा पुढचा भाग आहे. म्हणून शीर्षक पुढे नेणं मला स्वाभाविक वाटलं, कारण उपचार ही अखंड चालणारी प्रक्रिया आहे, हा तत्त्वज्ञान दोन्ही संग्रहांमध्ये केंद्रस्थानी आहे. तरीसुद्धा, जरी आत्मा जोडलेला आहे, तरी *Healing is Living II* मध्ये काहीतरी नवीन आहे. यावेळी मी मुद्दाम दीर्घ कथानक टाळलं आहे. कथा अधिक नेमक्या, संक्षिप्त आहेत, पण भावनिकदृष्ट्या तितक्याच समृद्ध आहेत. मी विषयांवर अधिक धाडसाने प्रयोग केले आहेत. उदाहरणार्थ, मी मानवी जाणीवेवर कृत्रिम बुद्धिमत्तेचा प्रभाव याचा मुद्दाम अभ्यास केला आहे, जो आज आपल्या जगाला मोहूनही टाकतो आणि अस्वस्थही करतो. काही कथांमध्ये मी निर्जीव गोष्टींना मानवी रूप देऊन त्यांना कथनाचा आवाज दिला आहे; हे एक नवीन सर्जनशील आव्हान होतं.

एकूण या संग्रहात २२ कथा आहेत. या कथा विविध प्रकारांमध्ये विभागल्या आहेत, प्रेरणादायक कथा, मानसशास्त्रीय शोध, वास्तववादी चित्रण, गूढ वळणं, आणि पिढ्यान्पिढ्यांतील संघर्षासारख्या सामाजिक समस्या. पण एक गोष्ट सर्व कथांमध्ये समान आहे - त्या सर्व सकारात्मक शेवटी संपतात. हे मी मुद्दाम करत नाही; पण कथेतील पात्रांनी संघर्ष आणि गमावलं तरीही, आशा आपोआप शेवटी जागा घेते. अर्नेस्ट हेमिंग्वे म्हणतात, “हे जग प्रत्येकाला मोडते, पण नंतर बरेच जण त्या मोडलेल्या ठिकाणी अधिक बळकट होतात.” हा विश्वास माझ्या लेखनात खोलवर प्रतिबिंबित होतो. माझ्यासाठी कथाकथन हे केवळ जीवनातील जखमा दाखवणे नाही, तर त्या जखमांवर मात करून पुढे जाण्याचं बळ दाखवणं आहे. जोपर्यंत आपण जिवंत आहोत, तोपर्यंत बरे होणं शक्य आहे, आणि हेच दोन्ही संग्रहांमध्ये टिपण्याचा प्रयत्न केला आहे.

तेजस्विनी पाटील: तुम्हाला व्यक्तिगतपणे साहित्याचा कोणता प्रकार सर्वाधिक आवडतो आणि का?

लेखिका: प्रामाणिकपणे सांगायचं तर प्रत्येक साहित्यप्रकाराला स्वतःचं एक वेगळं आकर्षण आहे. सर्व पुस्तके काही ना काही प्रकारे आपल्याला आनंद देतात, शिकवतात आणि जीवनाच्या विविध पैलूंना आरसा दाखवतात. पण थोडा थांबून विचार केला तर मला वास्तववादी साहित्य विशेष आकर्षित करतं. दैनंदिन जीवनातील साध्या संघर्षांमध्ये आणि न बोलता लढल्या जाणाऱ्या लढ्यांमध्ये काही तरी असं असतं जे मन आणि हृदय हलवून टाकतं. कदाचित म्हणूनच वाचक म्हणून आपल्याला वेदनेकडे आकर्षित व्हायला होतं, विकृत कुतूहलामुळे नाही, तर वेदनेमध्ये खोल शिकवण असते म्हणून. वेदना नाही तर प्रगती नाही, हे सत्य आपण सर्व जण ओळखतो. शेक्सपिअरच्या शोकांतिका याच कारणामुळे कालातीत आहेत.

हॅम्लेट, लिअर, मॅकबेथ यांचे दुःख केवळ दुःखी करत नाही; ते आपल्याला शुद्ध करतात. अरिस्टॉटलच्या 'पर्जेशन' किंवा 'कॅथार्सिस' या संकल्पनेप्रमाणे अशा कथा आपल्याला भावना प्रक्रीया करायला शिकवतात, खोलवर जाणवायला लावतात आणि नंतर अधिक हलकं, शहाणं करून सोडतात. माझ्यासाठी वेदनेशी, तिच्या गुंतागुंतीशी, तिच्या प्रांजळतेशी भिडणारं साहित्य हेच कायमचं आवडतं आहे. कारण वेदनेतूनच आपण माणूस म्हणून आपली स्थिती सर्वाधिक समजून घेऊ शकतो.

तेजस्विनी पाटील: आपल्या मते सर्जनशील लेखन ही जन्मसिद्ध देणगी आहे का? की लेखन प्रशिक्षण आणि सरावाने शिकता येते? हे नैसर्गिक आहे का? की जाणीवपूर्वक घडवलेलं आहे?

लेखिका: हा प्रश्न अनेक शतकांपासून विचारवंतांना आकर्षित करत आलेला आहे. माझा प्रामाणिक विश्वास आहे की हे दोन्ही आहे. सर्वजण जन्मतःच कवी किंवा कथाकथनकार नसतात, पण सर्जनशीलतेची एक ठिणगी प्रत्येकामध्ये असते असं मला वाटतं. काहींना ती ठिणगी लवकर ओळखता येते, तर इतरांना ती काळजीपूर्वक जतन करून वाढवावी लागते. बीज नैसर्गिक असू शकतं, पण त्याचं फुलणं काळजी, वाचन, शिकणं, निरीक्षण, मनन आणि सर्वात महत्त्वाचं म्हणजे स्वतःला व्यक्त करण्याचं धाडस या गोष्टींवर अवलंबून असतं. पिकासोने म्हटलं आहे, "प्रेरणा असतेच, पण ती तुम्हाला काम करत असताना गाठली पाहिजे." एखाद्याजवळ प्रवृत्ती असू शकते, पण सराव आणि शिस्तीशिवाय ती प्रवृत्ती कलेत रूपांतरित होऊ शकत नाही. लेखक जन्माला येतो असे म्हणायचे तर - संवेदनशीलता, जिज्ञासा आणि भाषेचा प्रेम हा गुण लहानपणीच दिसतो. पण लेखक घडतातसुद्धा - संयमाने केलेल्या प्रयत्नांमुळे, कौशल्याचा सतत सराव केल्यामुळे, असंख्य मसुदे आणि नकार यामुळे, आणि जीवनानुभवांतून जी जगण्याची समज येते त्यातून. महान कवी टी. एस. इलियट यांनीही सांगितलं आहे की लेखन हे केवळ वैयक्तिक भावना कागदावर ओतणं नसून, हे वैयक्तिक प्रतिभा आणि पूर्वसंचित साहित्यपरंपरेचं मिश्रण असतं. आपण आपल्या पूर्वसुरींच्या खांद्यावर उभे राहून हळूहळू स्वतःचा आवाज शोधतो. शेवटी, जन्मसिद्ध असो वा घडलेलं असो, लेखन हा शेवटी शब्दांवरचा विश्वास आहे, वाचकावरचा विश्वास आहे आणि एका हृदयाला दुसऱ्या हृदयाशी जोडणाऱ्या अदृश्य पुलावरचा विश्वास आहे.

तेजस्विनी पाटील: शेवटी, तुमचे वाचक भविष्यात तुमच्याकडून काय अपेक्षा ठेवू शकतात? लेखन प्रवासात काही खास योजना किंवा स्वप्ने आहेत का जी तुम्ही पूर्ण करू इच्छिता?

लेखिका: हो, नक्कीच. माझ्या मनात अनेक धागे शांतपणे विणले जात आहेत. तरुणपणी मी अनेक नाटिका व स्किट्स स्टेजवर सादर करण्यासाठी लिहिली होती; पण त्यांना प्रकाशित करण्याचा विचार कधी केला नाही. त्या केवळ सादरीकरणाचा आनंद घेण्यासाठी, स्टेजवरील त्या जिवंत उर्जेसाठी लिहिल्या गेल्या. आता मागे वळून पाहताना वाटतं की त्यामध्ये अजूनही कथांचे बीज आहे जे कदाचित नव्या रूपात

साकार होऊ शकेल. या टप्प्यावर मी गंभीरपणे कादंबरी लिहिण्याचा विचार करत आहे. हा विचार काही काळापासून माझ्या मनात आहे. कादंबरी लेखकाला पात्रं, भावना आणि संघर्ष अधिक सखोल आणि विस्ताराने मांडण्याची संधी देते, जी लघुरूपांमध्ये नेहमीच शक्य होत नाही. माझं मला वाटतं की मी त्या प्रवासासाठी सज्ज आहे.

त्याच्याही पुढे माझ्या मनात एक अधिक बौद्धिक इच्छा आकार घेत आहे. होय, माझं एक स्वप्न आहे; जरी ते अजूनही शांतपणे घडत आहे. जीवनभर साहित्याचा विद्यार्थी राहिल्याने मी नेहमीच साहित्य सिद्धांतांनी मंत्रमुग्ध झाले आहे... प्लेटो आणि अरिस्टॉटल पासून ते न्यू क्रिटिसिझम, स्ट्रुक्चरलिझम, पोस्टस्ट्रुक्चरलिझम यासारख्या आधुनिक प्रवाहांपर्यंत आणि डेव्हिड डेचेस व रोलँड बार्थस यांच्या विचारांपर्यंत. या सिद्धांतांनी आपल्याला साहित्य, कला आणि जीवन समजून घेण्यासाठी खोल साधने दिली आहेत. पण आजचं जग पाहताना मला वाटतं की आपण अशा एका वळणावर आहोत जिथे पारंपरिक सिद्धांत अजूनही पूर्ण उत्तर देऊ शकलेले नाहीत. सॅटलाइट क्रांती, माहितीचा विस्फोट आणि आता आर्टिफिशियल इंटेलिजन्सचा जोरदार शिरकाव... या साऱ्यांनी आपल्या विचार करण्याच्या, शिकण्याच्या, सर्जनशील होण्याच्या आणि अस्तित्वाच्या पद्धतींचं मूळच बदलून टाकलं आहे. लेखकत्व, मौलिकता आणि चेतना यांचीच व्याख्या आता प्रश्नांकित होत आहे. मी अनेकदा विचार करते : मानवी बुद्धिमत्ता आणि कृत्रिम बुद्धिमत्ता यांच्यातील हा संघर्ष, ही शांत पण खोल ताणतणाव मांडणारा सिद्धांत कुठे आहे? व्हा सर्जनशीलतेलाच यंत्रांकडून मदत किंवा आव्हान मिळतं तेव्हा काय होतं? मार्क्सिझम, एन्झिस्टेन्शिअलिझम, अँबसर्डिझम यांसारख्या महान विचारसरणींनी त्यांच्या काळातील संकटांना सामोरे जाण्याचा प्रयत्न केला... कदाचित आता आपण अशा एका सिद्धांताकडे वाटचाल करत आहोत जो नैसर्गिक आणि कृत्रिम मनांमधील सहअस्तित्वाच्या संकटाला सामोरे जाईल. प्रामाणिकपणे सांगायचं तर मी यावर अजून औपचारिक लेखन सुरू केलेलं नाही, पण हा विचार सतत मनात घोळतो आहे. टी. एस. इलियट म्हणतो तसे, “कल्पना आणि वास्तव यांच्यामध्ये सावली पडते.” सध्या मी त्या सावलीत आहे, विचार करत, निरीक्षण करत आणि धैर्य गोळा करत आहे. पण कधीतरी या युगासाठी, या विशेष आव्हानात्मक काळासाठी एक सिद्धांतात्मक दृष्टिकोन मांडायचा आहे. साहित्यिक विचारांच्या सतत विस्तारत जाणाऱ्या इमारतीत मी जर छोटंसं योगदान देऊ शकले, तर ते मला अर्थपूर्ण वाटेल.

तेजस्विनी पाटील: शेवटी, नवोदित लेखकांना तुम्ही काही सल्ला द्याल का?

लेखिका: मी याला सल्ला म्हणणार नाही, कारण अजूनही मला वाटतं की मी स्वतः साहित्याची विद्यार्थिनी आहे. सहा पुस्तके लिहिल्याने मला इतरांना मार्ग दाखवण्याचा अधिकार मिळत नाही. पण एक विचार शेअर करायचा झाला तर तो असा: भरपूर वाचा, खोलवर निरीक्षण करा आणि प्रामाणिकपणे लिहा. माझी भूमिका मला प्रेरणादायक वाटते, विशेषतः माझ्या विद्यार्थ्यांसाठी व मित्रांसाठी; त्यांना वाचन, विचार आणि

स्वतःचा आवाज शोधण्यासाठी प्रेरणा देणे. प्रत्येक लेखकाचा प्रवास वेगळा असतो. आपण जितकं जास्त वाचतो तितकं समजतं की लेखन म्हणजे केवळ शब्दांची निर्मिती नाही, तर जीवनाचं संपूर्ण अनुभव घेऊन ते प्रामाणिकपणे मांडणं आहे.

तेजस्विनी पाटील: प्रोफेसर संगीता घोडके, तुमचा प्रेरणादायी प्रवास, विचारपूर्ण अंतर्दृष्टी आणि साहित्यासाठीची तुमची गहिरी प्रेमभावना शेअर केल्याबद्दल तुमचे मनःपूर्वक आभार. तुमच्या शब्दांच्या, कवितांच्या आणि लघुकथांच्या जगात फेरफटका मारून आणि अजून लिहिल्या जाणाऱ्या नव्या सिद्धांतांची स्वप्ने पाहताना खूप आनंद झाला. मला खात्री आहे की माझ्यासारखंच आमचं प्रेक्षकवर्गही ही चर्चा समृद्ध आणि प्रेरित होऊन संपवेल. भविष्यात तुमच्याकडून अधिक सर्जनशील आणि बौद्धिक योगदान मिळेल याची आम्ही आतुरतेने वाट पाहत आहोत.

पुन्हा एकदा मनःपूर्वक आभार!

HEALING WORDS: INTERVIEWING PROF. SANGITA GHODAKE, THE QUIET JOURNEY OF A STORYTELLER

Adv. Dr. Deepak Damodare: (your brief introduction is needed.)

Today, we are honoured to have with us a distinguished academic, creative writer, and passionate storyteller, **Prof. Sangita Ghodake**. She is a seasoned **teacher of English**, deeply committed to both the classroom and the wider world of ideas. As a **recognized research guide**, she has mentored several scholars in their academic pursuits, especially in the areas of **postcolonial studies, translation, and gender studies**. Prof. Ghodake has authored **four well-regarded reference books** in the field of postcolonial literary studies, which continue to serve as valuable resources for students and researchers alike. But her literary spirit goes far beyond academia.

She has also ventured into the creative world with two heartfelt collections of short stories titled ***Healing is Living I*** and ***Healing is Living II***, stories that touch upon transformation, resilience, human emotion, and everyday journeys with remarkable depth and simplicity. In addition to her academic and narrative writing, Prof. Ghodake is also a **poet**, who writes "**whenever asked**" whether for a publication, a special occasion, or as a means of self-exploration and reflection. Her poetry springs from lived experience and thoughtful observation, making it both personal and universal.

With a deep understanding of both literature and life, Prof. Ghodake represents a beautiful blend of **scholarship and sensitivity, critical thought and creativity**. Today's conversation promises to uncover insights into her writing journey, her process, and her reflections on the evolving landscape of literature.

Let's welcome **Prof. Sangita Ghodake** to this enriching dialogue.

Tejaswini Patil: You have a fascinating creative journey. Can you take us back to where it all began? What first drew you towards writing and poetry?

Author: To be honest, I wasn't a brilliant student in terms of academics during my school days. But I was always active in extracurricular activities, and even back then, there was an artistic streak in me. I loved drawing, sketching, little creative pursuits that brought me joy. Gradually, I started dabbling in poetry too, though at that time I never imagined where it might lead.

Interestingly, I didn't even know I could sing. But one day, during a school assembly practice, a teacher overheard me singing a prayer. She looked at me and said,

"You have a voice that can move silence." That simple remark sparked something quietly inside me. It was small, but powerful.

At home, I would sometimes read my poems aloud. My parents listened patiently, and my husband, who has been my constant pillar of support, always appreciated my efforts. These seemingly small moments gave me the early confidence to take my writing more seriously.

Tejaswini Patil: That's beautiful. So, was there a particular turning point when you felt you really stepped into your identity as a writer?

Author: Yes, absolutely. The real turning point came after marriage. There was a long gap in my academics, but when I resumed my higher education, something shifted. I discovered a deep, almost intimate love for reading and studying literature. It wasn't exactly a romantic adventure, but in a way, I was romancing with books, theories, and language. And again, my husband was there, encouraging me every step of the way, helping me polish my reading, speaking, and writing skills, even during moments of self-doubt.

As a teacher, I slowly moved from reading literature to creating it. But even then, whenever I sat down to write, I often asked myself: *What new or different can I bring?* I would begin writing, only to pause midway, questioning whether my work was original or fresh enough. Over time, I realized that while life itself offers countless stories, it's the way you tell them, your style, voice, and presentation, that truly makes a difference.

Initially, I started writing short stories because college or journal editors requested submissions. I didn't chase publication, rather, writing found me. In many ways, my writing became my response to life's quiet invitations.

Tejaswini Patil: That's such an organic journey. Shifting gears a bit, you've written several reference books as well. Could you tell us about the target audience for these works?

Author: Certainly! My journey as an author of reference books actually began when I discovered the publication grant opportunities offered by Savitribai Phule Pune University. That realization encouraged me to transform my research work into my first published book. And so, *Postcolonial Caribbean Fiction* came out in 2014, followed by *Postcolonial South African Fiction* in 2015, both with the support of university grants.

These initial successes gave me the confidence to keep writing and sharing my academic work with a wider audience. Interestingly, my third book, *Impact of Postcolonialism* (2016), has its own story. I had submitted a rough draft to a publisher, and then... nothing. For five years, I heard no update. One day, out of the blue, a parcel arrived, it was the printed book! Though it required careful editing, that unexpected publication marked a surprising milestone.

The fourth book, *Select Narratives of Ngũgĩ wa Thiong'o (2024)*, holds a special place in my heart because it brought me closer to a writer who has long inspired my academic journey into African postcolonial thought. Each book represents a phase in my growth, shaped by persistence, a bit of serendipity, and an enduring passion for literature.

As for the target audience, these reference books are primarily for budding scholars, researchers, and teachers. They serve both teaching and academic research purposes. As an academician, I believe it's crucial that we preserve our knowledge through writing; not just for today's readers, but for future generations too. Each of us brings a unique lens to literary interpretation, and these diverse perspectives need to be documented.

Tejaswini Patil: With the changing times, do you see any shift in how your readers engage with your work?

Author: Absolutely. The reading habits have evolved significantly. Traditional hardbound books are slowly giving way to digital formats. Platforms like Kindle, Story Tell and Amazon have made publishing and accessing books much easier and more widespread. Audiobooks, too, have become increasingly popular, especially with younger readers who enjoy listening on the go. My recent short story collections are now available not just in print but also on Kindle, Amazon, and as audiobooks, reaching readers in new ways I hadn't originally imagined.

Tejaswini Patil: Can you walk us through your creative process? From that first spark of inspiration to how you approach writing, editing, and eventually revisiting your work? Do you write spontaneously, or with a plan?

Author: That's a wonderful question. Honestly, inspiration often strikes unexpectedly — like a flash of lightning. It could be a thought, a mood, or even just a passing comment. For example, once I was attending a talk where the speaker casually said, "*Our mobiles know us better than we know ourselves.*" That single line planted a seed, and eventually grew into a short story where a mobile phone narrates the life of its owner, Om, reflecting on his habits and flaws.

But while the spark may be spontaneous, the writing that follows is rarely effortless. As William Wordsworth said, poetry is "*the spontaneous overflow of powerful feelings recollected in tranquillity.*" It's a beautiful definition, but in reality, writing demands much more than mere emotion. You wrestle with words, refine your thoughts, and often revisit drafts countless times before they feel ready. As T. S. Eliot pointed out, "*No poet, no artist of any art, has his complete meaning alone.*" We are

shaped by the traditions and voices that came before us, yet through our own lens, we attempt to create something unique.

Once I complete a draft, I never feel it's truly finished. I often return to my own work as a reader, seeing it anew. And there's always that quiet voice inside whispering, "Perhaps I could have added this... or changed that." I think every writer carries that feeling, a blend of satisfaction and restlessness. In a way, it's what keeps the creative dialogue alive; between the writer, the work, and life itself.

Tejaswini Patil: Do you feel that all works are, in some way, semi-autobiographical? Can a writer ever truly write impersonally?

Author: That's a question that resonates with every writer at some point. In a way, we do leave traces of ourselves in everything we write; sometimes consciously, sometimes without even realizing it. After all, we write from the sum of who we are; our memories, emotions, observations, and even our dreams. But that doesn't necessarily mean every work is autobiographical.

T. S. Eliot, in his famous essay *Tradition and the Individual Talent*, spoke about the *theory of impersonality*. He suggested that the poet's personal feelings should not dominate the poem. Instead, the poet becomes a sort of catalyst; much like a piece of platinum in a chemical reaction; allowing emotions and experiences to combine and transform into something entirely new, independent of the poet's own life.

Of course, imagination plays a crucial role here. You might begin with a seed, a thought, a conversation you overheard, or an emotion you once felt; and from there, you build a world that may be very far from your personal reality. At times, your life gently colours the narrative; at other times, it's pure invention.

As writers, we stand at the crossroads of experience and imagination. Sometimes our shadows appear in the work; sometimes they don't. As the novelist Jhumpa Lahiri once said, "The writer is like a magician who vanishes into his own act." You see traces, but the whole story isn't necessarily the writer's own.

So, to me, writing is not about revealing the self, but rather transforming fragments of life; personal or observed, into something that resonates universally.

Tejaswini Patil: Let's talk about your poems. A poet has to work on many things; themes, style, form, metre, figures of speech. Today, rap has emerged as a rapid, popular form of poetry. What's your take on it?

Author: Poetry, for me, has never been about following strict rules or ticking off technical elements. Of course, one's reading, training, and exposure shape the craft, but when I

sit down to write, I don't consciously think about form, metre, or figures of speech. I write poetry as catharsis, it's my way of releasing emotions, almost like a private dialogue with myself. Most of my poems are not written for publication; they're written because something within needs to be said. Only when someone asks, I consider sharing them. In fact, I haven't yet published a dedicated poetry collection.

Emily Dickinson once said, "*If I feel physically as if the top of my head were taken off, I know that is poetry.*" That's exactly how it feels, an inner explosion that demands expression.

Now, when I look at today's youth, especially those who engage with rap, I must admit; I envy them a little! They are so sharp, so quick, so fearless. They create rhythms and lyrics spontaneously, right on the spot. Their agility to blend words with beats, to capture raw emotions instantly, is truly remarkable. As Langston Hughes wrote, "*You know rivers ancient as the world and older than the flow of human blood in human veins.*" Rap carries that same ancient pulse, but with the fresh energy of the present moment.

At its core, poetry; whether it's a sonnet, free verse, or a rap battle; is still the art of giving voice to the unspoken, of transforming experience into language. The form may evolve, but the soul of poetry remains timeless.

Tejaswini Patil: Let's turn to your maiden collection of short stories, *Healing is Living*; the title itself is quite evocative. Could you tell us more about this collection and your journey into short fiction?

Author: Thank you. *Healing is Living* holds a very special place in my heart, as it brings together eleven stories written over several years. Many of these were first published in journals and magazines, and over time, I felt they belonged together as a collection. I've experimented with a variety of themes; detective fiction, psychological narratives, social issues, realistic portrayals of everyday life - allowing myself to explore different shades of human experience.

Some of these stories have even crossed linguistic boundaries; a few appeared in Marathi publications, and one was translated into Punjabi. That's one of the beauties of storytelling, its ability to travel across cultures and languages, yet touch universal chords.

In today's fast-paced world, especially for younger readers, short stories fit beautifully into their quick and restless rhythms. Unlike the longer commitment of a novel, a short story offers an intense, compact experience. Perhaps that's why I found

myself drawn to this form, and even to the novella, which allows for a slightly longer breath, yet retains that crisp intensity.

I must admit, I have a great fondness for the *twist-in-the-tale* technique. I've always admired O. Henry for his mastery in surprising the reader, making the ordinary extraordinary. Writers like Oscar Wilde, Anton Chekhov, Rabindranath Tagore, and R. K. Narayan have deeply influenced me as well. We read them, we absorb their rhythm, their sensitivity, and eventually, we find our own voice.

As writers, we are all, in some way, part of a great river of stories. We drink from its waters and add our own drops. And if a reader finds even a moment of healing or reflection in my stories, I feel I've done justice to the title- *Healing is Living*. The very essence of *Healing is Living* lies in its simple truth; that life is never linear. There are highs and lows, joys and sorrows, but healing is not a destination; it's an ongoing journey. As Leonard Cohen wrote, "*There is a crack in everything, that's how the light gets in.*" And through these cracks, healing continues. If even a few of my stories can offer that light to someone, I feel my purpose as a storyteller is fulfilled.

Tejaswini Patil: Let's turn to your second collection, *Healing is Living II*. You chose to retain the same title as your first book. What was your thought behind that? And what's new in this collection?

Author: Yes, I did choose to keep the same title; *Healing is Living II* - because in many ways, this collection continues the journey I began with the first book. In fact, the very first story in this volume is a sequel to a story from the earlier collection. It felt natural to carry forward the title since the essence, the philosophy of healing as a continuous process, remains central to both.

However, while the spirit is connected, *Healing is Living II* does bring something new to the table. This time, I consciously avoided lengthy narratives. The stories are crisper, more concise, but still emotionally rich. I've experimented more boldly with themes. For instance, I deliberately explored the influence of Artificial Intelligence on human consciousness, a subject that fascinates and troubles our world today. Some stories even employ personification as a device, giving non-human elements a narrative voice, which was a refreshing creative challenge.

Altogether, there are 22 stories in this collection. The range is wide, motivational tales, psychological explorations, realistic depictions, detective twists, and social concerns like generational conflict. But if there's one thread that binds them, it's that they all end on a positive note. Not because I force it; but somehow, even after taking my characters through struggle and loss, hope naturally finds its way into the ending.

As Ernest Hemingway said, “*The world breaks everyone, and afterward, many are strong at the broken places.*” That belief resonates deeply with my writing.

To me, storytelling is not just about portraying life’s wounds but also about illuminating the resilience that allows us to heal, to move forward. As long as we’re living, healing remains possible, and that’s what both collections seek to capture.

Tejaswini Patil: Which genre of literature do you personally enjoy the most, and why?

Author: Honestly, every genre has its own charm. All books, in some way, entertain us and educate us, they hold up mirrors to different facets of life. But if I were to pause and reflect, I find myself deeply drawn to realistic literature. There’s something about stories rooted in the ordinary struggles and silent battles of everyday life that stirs the mind and the heart.

Perhaps it’s because, as readers, we are often drawn to pain, not out of morbid curiosity, but because pain carries within it profound lessons. *No gain without pain*, isn’t that a truth we all recognize? Shakespeare’s tragedies are timeless for precisely this reason. The suffering of Hamlet, Lear, Macbeth; they don’t merely sadden us; they cleanse us. As Aristotle’s concept of *purgation* or *catharsis* teaches, such stories allow us to process emotions, to feel deeply, and yet to emerge lighter, wiser.

For me, literature that engages with pain, with its complexities, its raw honesty, remains my all-time favourite. Because through pain, we often come closest to understanding the human condition.

Tejaswini Patil: In your view, is creative writing an inborn gift, or can writers be made through training and practice? Is it nature, nurture; or both?

Author: That’s a question that has fascinated thinkers for centuries. My honest belief is, it’s both. Not everyone may be born a poet or a storyteller, but I do believe that the spark of creativity exists in all of us. Some are fortunate to recognize it early; for others, it needs to be carefully nurtured and cultivated over time.

The seed may be natural, but the flowering requires care; reading, learning, observation, reflection, and above all, the courage to express oneself. As Picasso once said, “*Inspiration exists, but it has to find you working.*” One might have the instinct, but without practice and discipline, the instinct alone may never mature into art.

Writers are born, in the sense that sensitivity, curiosity, and a love for language often emerge early. But they are also made; through patient effort, through honing the craft, through countless drafts and rejections, through life experiences that deepen their understanding of the world.

Even great poets like T. S. Eliot emphasized that writing is not merely personal emotion poured onto the page, but a fusion of individual talent and the entire tradition of literature that precedes us. We stand on the shoulders of those who came before, and slowly, we find our own distinct voice.

In the end, whether born or made, writing is ultimately an act of faith, faith in words, faith in the reader, and faith in the invisible bridge that connects one human heart to another.

Tejaswini Patil: And finally, what can your readers expect from you in the future? Do you have any specific plans or dreams you wish to pursue in your writing journey?

Author: Yes, indeed. There are many threads quietly weaving in my mind. In my younger days, I wrote several skits and dramas for stage performances; though I never pursued publishing them. They were written for the sheer joy of performance, for the live energy of the stage. Now, looking back, I realize they hold seeds of stories that may still find new life in another form.

At this stage, I'm seriously contemplating writing a novel. The idea has been with me for some time. A novel allows a writer to explore characters, emotions, and conflicts at a depth and breadth that shorter forms don't always permit. I believe I'm ready for that journey.

Beyond that, there's a more intellectual aspiration taking shape in my mind. Yes, I do have a dream; though it's still quietly taking shape. Having been a lifelong student of literature, I've always been fascinated by literary theories, from Plato and Aristotle to modern schools like New Criticism, Structuralism, Poststructuralism, and the works of thinkers like David Daiches and Roland Barthes. These theories have given us profound tools to interpret literature, art, and life.

But as I observe the world today, I feel we are standing at a crossroads that no traditional theory has yet fully addressed. The satellite revolution, the explosion of information, and now the powerful invasion of Artificial Intelligence; all have fundamentally altered how we think, learn, create, and even exist. The very definitions of authorship, originality, and consciousness are being questioned.

I often wonder: where is the theory that captures this clash; the silent yet profound tension between human intelligence and artificial intelligence? What happens when creativity itself is being assisted or even rivalled by machines? The great schools of thought like Marxism, Existentialism, Absurdism addressed the crises of their times - perhaps now we are heading toward a theoretical framework that must address *the crisis of co-existence between natural and artificial minds*.

Honestly, I haven't yet begun writing this formally, but the thought simmers constantly. As T. S. Eliot said, "*Between the idea and the reality... falls the shadow.*" Right now, I am in that shadow, reflecting, observing, gathering courage. But someday, I would like to contribute a theoretical perspective that belongs to *this* age, to these uniquely challenging times. If I can add even a small brick to the ever-growing edifice of literary thought, I would consider it a meaningful contribution.

Tejaswini Patil: Before we close, would you like to share any advice for budding writers?

Author: I wouldn't really call it advice, I still feel I am a student of literature myself. Six books do not make me an authority to prescribe a path for others. But if I may share one thought - it is simply this: *read widely, observe deeply, and write sincerely.*

I see my role more as a motivator, especially for my students and friends, to encourage them to read, to think, and to find their own voice. Every writer's journey is unique. The more we read, the more we understand that writing is not just about producing words, it's about experiencing life fully and expressing it honestly.

Tejaswini Patil: Thank you so much, Prof. Sangita Ghodake, for sharing your inspiring journey, your thoughtful insights, and your deep love for literature. It's been a true pleasure to walk through your world of words, poetry and short stories to your dreams of new theories yet to be written. I'm sure our audience, like me, will leave this conversation enriched and motivated. We look forward to seeing many more creative and intellectual contributions from you in the future. Thank you once again!

*****

Nepali Poetry

Santosh Kumar Pokharel, Nepal

Bio:

Santosh Kumar Pokharel is acclaimed Global Multilingual Writer, Poet and Peace Activist of our time. The inventor of the Pokharelian Stanzas #pokhareliknots in the poetry world, and published in forty languages so far, poet Pokharel has eleven books to his credit. Awarded with the titles of the World Poet and Translator from Anton Chekhov Autumn and World's Golden Writer from ten countries of the world, the poet has been recently awarded the Maxim Gorky Medal and the medal and title of the 'Gold Feather of Russia' 2024 in the special ceremonies in Moscow.

जीवन

खुसी दुखको खोलो बाढीबाट उछिट्टिएर
आएको हुन्छ
टि पहाल, अनि खल्तीमा हाल
बगलीमारले हेरिरहेको हुनसक्छ
यो मरुभूम हो !

सबैलाई औं ध तिर्खा लागेको छ यहाँ
तिम्मा खुसीले तृप्त पार
बरु एकमुट्ठी खुसी हार !
प सनाले तर हातहरु र मुटु
ववेकको कसीमा खरो उत्रन सके
जीवन उल्लासमय होला
तिम्नो जय होला ।

इश्याले केही हुनेवाला छैन ।
इश्यालु डाहले गल्दैजालान्
आफ्नै इश्या आफै खालान्,
तिमी मुस्कान छर्दै बाटो लाग्नु!
टाढा पुग्नु छ।

प्रत्येक कर्म यहाँ
जीवनले मृत्युतिर कोल्टे फेरेपछि
स कन्छ हठात्
गर यो सत्य आत्मसात!
फल पूण्यको रुपमा शेष रहला नरहला
मैले भन्न सक्ने कुरो हैन,
पुनर्जन्मको ठेगान् छैन।

सत्य यही हो, क

तिनी पनि स कने छन्
तिमी पनि स कने छौं
एकदिन।
स्वतन्त्रता

प्रत्येक मान्छेको आफ्नो आकास हुन्छ
आकासभरी म छरिएर असरल्ल
यसको स्वा मत्वको आनन्द लन चाहन्छु
आज मलाई नरोक !

मेरो आकासलाई मेरो आफ्नै भन्न चाहन्छु
कतै दुबै हात राख्छु
कतै दुबै खुट्टा फाल्छु
मेरो छतिले सबै ओघट्न चाहन्छु
मेरो आफ्नो आकास, म जे गरूँ ।

तिमी आफ्नो आकास सम्हाल,
म मेरै आकासमा रम्छु ।

का लनिनग्राद, रुस।

All rights reserved.,©®

उठ

मान्छेहरू सुतेका देख्छुँ
हिं डरहेका छन्
लट्ठिएर निद्रामा
ठेस त लाग्ने परो ।

कोही उठ र यिनका बाटामा
तगारो नै रा खदेउ
ब्यँझेलान् ठोक्किएर ।

.....

म देख्दैछुँ क्षतिज उघट्टैछ सुदूरमा
देश निद्रामें छ
अनन्तदे ख ।

आकास हेर्नेहरू प्रति

एउटा मान्छे आकासतिर हेरिरहेको थयो
उसलाई शायद आकासले पनि हेरेको हुनुपर्छ
खुट्टाहरू धर्तीमा थए
धेरै बेर गएछ,
उ थाकेर लडेछ,
फेरी उठेर हेर्न थाल्यो माथी आकास ।

यो कथा थयो आकास हेर्नेहरूको,
यो कथा आज पनि छ ।

फरक य त छ

आकास हेर्नेका पैतालामनिका जमीन टाँ सएर बस्थे
ऐले जमीन सछे ।

All rights reserved. ©®

लोभीमा थ दया गर !

मान्छेको जीवन र उसका ईच्छाहरु
दुबैलाई दुई तिर तराजुमा राख
कुन भारी होला?
कसैको जीवन गर्हुडो होला
कसैका ईच्छा भारी होलान्
तर मृत्यु भने सबैलाई गर्हुडो नै हुन्छ।

धनको कुण्ठामा बाँचेकाहरु
लोभ जति छातिभरि साँचेर
पैसो सं चत गर्छन्
उनका रहरहरु पुरा गर्दैनन्
अनि ईच्छा जति सबै मर्छन् ।
उमेर क्रमै सत स कन्छ
न ती जीवन ज्यून जान्दछन्
फगत समय बर्बाद गर्छन्
अनि दाँत डच्च देखाएर मर्छन् ।

बिचरा लोभीहरु,
उनका भौतिक सम्प तमा अरुले मोज गर्छन् ।

उनले केही लादैनन् यहाँबाट
सबै सबै छाडेर जान्छन्
त्यसैले लोभीलाई सबैले मान्छन् ।
लोभीमा थ दया गर !

सर्वा धकार सुर क्षत।

Self-translated

LIFE

From the swollen river of joy and sorrow,
they come tumbling down—
You gather them, pocket them.
The pickpocket may be watching—this is a desert!

Here, all thirst endlessly.
Rather than sating with your joy,
scatter fistfuls of bliss!
You may your duty accomplish!
By sweat, hands, and heart,
tempered in wisdom's forge—
may life be ecstatic,
Life can naturally sound
may your triumph resound!

Envy bears no fruit.
Let the envious stew in their bile,
their spite devour itself.
You—smile, walk your path!
The horizon awaits.

Every deed here may halt
when life twists toward death.
Absorb this truth!
Whether fruits of karma linger or fade—
I cannot say.
If there's your rebirth
You may waiting stay!

The truth is this:
They too shall cease,
You too shall cease—
one day.

FREEDOM

Every person has their own sky,
Scattered across its expanse, I am restless—
I yearn to savor the bliss of owning it.
Today, do not hold me back!

I want to claim my sky as mine alone.
Here, I press both palms firmly,
There, I plant both feet boldly.
My chest longs to engulf it all—
My own sky, I do as I please.

You tend to your sky,
I lose myself in mine.

Kaliningrad, Russia.
All rights reserved.,©®

RISE

I see people asleep—
walking yet ensnared in slumber,
destined to bruise themselves.

Someone rise, and on their path,
scatter blocks to make them stumble,
so, they stagger into wakefulness.

.....

I watch the horizon crack open in the distance—
this land has slept
since time immemorial.

TO THOSE WHO GAZE AT THE SKY

A man was gazing at the sky—
perhaps the sky gazed back.
His feet, rooted in the earth,
as ages drifted by.
He sank, weary, into the soil,
then rose again to stare upward—
that endless blue.

This was the tale of sky-watchers.
This tale still breathes today.
Only this shifts:
Once, their soles clung to unyielding earth.
Now, the ground itself slips away.

THE GREEDY

People are of different nature
And this is why the world exists
No world would have been in place
If they would extinct,
No dismay!
See how someone could touch
Your heart today?

Mendicants from ex-births
Cannot stable stay
The world will stop manifesting
In case they get away.

Therefore, don't scold the greedy!
They earn, spend less
And then they die.
Their pyres someone will decorate
And send them to the sky,
With fragrance of their riches.

They will be buried in the ground
Or will be burnt, and then,
Their ego will fly in the air
And preserved vestiges
Will grow in others again.

Greedy people will never end up on this earth
They suffer for the rest of their lives,
And then they die
No point asking them, why!

Have mercy on the greedy!
This is their destiny!

Punjabi Poetry

DR VINITA, PUNJAB

Bio:

Dr. Vanita, born in Amritsar on October 7, 1954, holds Master's degrees in Classical Music and Punjabi, an M.Phil. in Punjabi, and a Ph.D. from Delhi University specializing in Postmodernism. After serving at Sri Guru Tegh Bahadur Khalsa College, New Delhi, for two decades, she retired in 2019, mentoring numerous Ph.D. scholars and contributing to academic evaluations, including faculty selections for institutions like Punjab (Lahore).

A sensitive poet, critic, thinker, and translator, Dr. Vanita has authored and edited over 56 books across poetry, prose, literary criticism, and translation. She has participated in numerous national and international literary conferences in countries such as Pakistan, China, Germany, the USA, and Canada. Dr. Vanita has worked on various research projects backed by India's Ministry of Culture and the Punjabi Academy, and has been a prominent voice on radio and television, featuring in 70 to 80 literary programs.

During the COVID-19 pandemic, she expanded her literary outreach through virtual programs and delivered an online lecture on Gender Studies at Princeton University. Honored with around twenty awards, including the Sahitya Akademi Award for Poetry and Translation, she also holds a Gold Medal for her Master's studies. Currently, she serves as the Convenor for the Punjabi Language Board at the Sahitya Akademi, Delhi, and is engaged in research focused on Gurbani and Music, continuing her journey through literature and art.

ਅਹੰਕਾਰ

ਡਾ. ਵਨੀਤਾ

ਰਤਾ ਕ ਇਨਕਾਰ
ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸਵੀਕਾਰ
ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਧਰਤੀ ਦਾ।
ਉਹ ਲਾਲ ਹੋਇਆ
ਨੀਲੇ ਤੋਂ ਕਾਲਾ ਹੋ
ਕ੍ਰੋਧ ਦੇ ਹਨੇਰਿਆਂ ਵਿੱਚ
ਗੋਤੇ ਖਾਂਦਾ ਲੋਹਾ ਲਾਖਾ ਹੁੰਦਾ।
ਵਰ੍ਹਿਆ ਧਰਤੀ, ਅਤੇ ਤੂਫਾਨ ਬਣ
ਉਖਾੜ ਗਿਆ ਸਾਰੀ ਧਰਤੀ ਦੇ
ਬਿਰਖ ਬੂਟੇ, ਜੰਗਲ ਬੇਲੇ, ਵਣ-ਤ੍ਰਿਣ।

ਰਤਾ ਕੁ ਇਨਕਾਰ

ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸਵੀਕਾਰ
ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਰੇਤ ਦਾ।
ਉਸ ਕਿਹਾ—
ਨਹੀਂ ਭਰ ਸਕਦੀ ਚੂਲੀ
ਖਾਰੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ।
ਸਾਗਰ ਸੁਨਾਮੀ ਬਣ,
ਭਿਅੰਕਰ, ਖੁੰਖਾਰ ਉਫਾਨ ਬਣ
ਰੇਤ ਦੇ ਮਹਿਲ ਢਾਹ ਗਿਆ,
ਰੇਤ ਦੀ ਹਸਤੀ ਹੀ ਮਿਟਾ ਗਿਆ।
ਰੇਤ ਬੜੀ ਦੇਰ
ਥਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੀ ਸੋਚਦੀ ਰਹੀ—
ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਹੋਈ:
ਸਵੀਕਾਰ
ਅਤੇ ਇਨਕਾਰ ਦੀ।

ਨਾਗ ਲੋਕ

ਡਾ. ਵਨੀਤਾ

ਉਹ ਤਮਾਮ ਉਮਰ
ਰੋਸ਼ਨੀਆ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ
ਵਰਮੀ ਵਿੱਚ ਸਾਂਭਦਾ ਰਿਹਾ
ਅਤੇ ਆਪ ਉਸ ਉੱਪਰ
ਫਨ ਖਿਲਾਰਦਾ ਰਿਹਾ
ਫਨ ਖਿਲਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ
ਉਸ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ
ਉਸਦੇ ਫਨ ਦੇ ਡਰ ਤੋਂ
ਉਹ ਕਦੇ ਹੀਆ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ
ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ
ਖਜ਼ਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਦਾ
ਉਸਦੇ ਫਨੀਅਰ ਫੁੰਕਾਰੇ ਨੇ
ਕਦੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਾਰ ਵੇਖਣ ਦਾ
ਹੋਸਲਾ ਹੀ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।

ਅੱਜ

ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਾਗ ਜੂਨੀ ਭੋਗ
ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਕਿਸ ਲੋਕ ਦਾ ਵਾਸੀ
ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨਾਗਫਨੀ
ਲੰਮੀ ਮੁਲਾਇਮ ਚਮਕਦੀ ਦੇਹ
ਢੇਰੀ ਬਣੀ ਪਈ ਹੈ ਖੋਹ

ਅੱਜ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਵੇਂ

ਜਦ ਬੈਠੀ ਹੈ ਉਹ

ਤਾਂ ਬੈਠੇ ਹਨ ਉਸਦੇ ਇਰਦ ਗਿਰਦ

ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਸਪੇਲੀਏ
ਜਾਪਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ
ਖਿਲਾਰੇਗੀ 'ਉਹ' ਵੀ ਫਨ
ਸੰਭਾਲੇਗੀ, ਕਰੇਗੀ ਰਖਵਾਲੀ
ਉਸ ਦੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ,
ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ,
ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ
ਸਪੇਲੀਏ ਹੀ ਮਾਰਨਗੇ 'ਉਸ' ਨੂੰ ਡੰਗ
ਹੋ ਜਾਏਗੀ ਬਾਵਰੀ
ਪਰ ਨਹੀਂ ਕੀਲੇਗਾ ਮੁੜ ਕੋਈ ਮਦਾਰੀ
ਨਾ ਪਵੇਗੀ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਪਟਾਰੀ
ਬਸ ਮਾਰੇਗਾ ਕੋਈ ਸਪੇਰਾ
ਕੋਈ ਜਾਦੂਈ ਛੜ
'ਉਸ' ਦੇ ਫਿਕਰਾਂ ਉੱਤੇ
ਅਤੇ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ 'ਉਹ' ਵੀ
ਖਾਕਸ਼ਾਹੀ ਉਸੇ ਜਗ੍ਹਾ
ਉਸ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ।

ਉੱਲੂ

ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਉੱਲੂ ਬੈਠਾ ਹੈ
ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਉਹ ਬੈਠਾ ਹੈ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ
ਕੋਈ ਆਖਦਾ
ਉੱਲੂ ਨਹਿਸ਼ ਹੈ
ਕੋਈ ਆਖਦਾ
ਉੱਲੂ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿਆਣਾ ਜੀਅ ਹੈ
ਦਿਨੇ ਉਹ ਬੰਦ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ
ਵੇਖਦਾ ਸੁਣਦਾ ਹੈ
ਰਾਤੀ ਘੁੱਪ ਹਨੇਰੇ ਨੂੰ
ਖੁੱਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ
ਘੁਰਦਾ ਸੁਣਦਾ ਹੈ।

ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਉਹ ਬੈਠਾ ਹੈ
ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ।
ਕੀ ਉੱਲੂ ਨਹਿਸ਼ ਹੈ?
ਕੀ ਉੱਲੂ ਸਿਆਣਾ ਹੈ?

Translator

Dr Sushmindarjeet Kaur, Punjab

Bio:

A poet, storyteller, and translator, Sushmindarjeet Kaur is an Associate Professor of English at G.G.N. Khalsa College, Ludhiana, Punjab. M.Phil in Anthropological Linguistics and Ph.D. in Indian English Literature, she has recently brought out two collections of poetry under the titles *Voices From Within* and *The Tapestry of Heartstrings*. Besides editing fifteen books, she translated *Sikh Soldiers in Italy: Second World War*. She has been anthologized in various journals and books.

She is the Associate Editor of UGC Care-listed, Peer Reviewed Journal *LITERARY VOICE*, Editor of the poetry section of *INNSAEI*, editor of the Punjabi section of “MatruAkshar” and Deputy Chief Editor of *LITERARY JOURNAL of AESTHETICS*. She has presented research papers at many International and National seminars and conferences. Writing short stories and poetry has been her passion since childhood, besides working on translation projects.

EGO

A sliver of refusal—
the sky of the earth
could not bear it.
It turned crimson,
darkened from blue to black.
In the gloom of fury,
molten iron swirled in its depths.
It rained down like wrath,
became a storm
and tore the earth apart—
trees, saplings, forests, groves,
even the thinnest blades of grass
were torn from root.

A sliver of refusal—
the ocean too
could not accept it from the sand.
It thundered:
“You cannot fill
a cupped hand
with bitter, briny tides.”
It rose,
a monstrous tsunami,
fierce and merciless.
It shattered castles of sand,
erased the very being of the shore.
The sand sat silently
for a long, long while
in the lap of deserts,
wondering
about the fate of a bond—
of acceptance
and denial.

THE SERPENT REALM

He spent a lifetime
guarding the treasures—
of light, of joy, of power—
within the warmth of his hold.
And he himself,
with hood uncoiled,
would rise and flare—
a watchful serpent
over his own wealth.

From the fear
of that venomous plume,
she never dared
to claim those treasures as hers.
His hissing hood
never let her
glimpse what lay beyond.

And now,
when he—
his serpent days outlived—
has vanished,
his dwelling unknown
in realms unseen,
his glistening, silken length
lies in a heap—
a shimmer turned to dust.

Today,
as she sits before him,
gathered around her
are serpents anew.
For a while,
she too will raise a hood,
guard the light,
protect the joy,
preserve the power
he once held dear.

But one day,

those very hatchlings
will strike her down.
She will go mad.
Yet no magician
will return to charm,
no flute will call
from any box again.

Only some snake-catcher,
with a wand of spell,
will strike at her thoughts—
and she too
will turn to dust,
right where he fell—
the same place,
the same end.

THE OWL

An owl sits atop my head,
Day and night, it perches still.
Some say,
The owl is foolish,
Others say,
The owl is the wisest of all.

By day, with eyes shut tight,
It listens, it observes.
By night, in the depths of darkness,
Its eyes wide open, it gazes and hears.

Day and night, it sits,
Right above my head.
Is the owl foolish?
Or is the owl wise?

Interlingual Translation
Tamil- Hindi
Classics

महाकव सुब्रह्मण्य भारती

Bio:

Subramania Bharati was one of the outstanding figures who moulded the consciousness of our people during the period of our national awakening and struggle for freedom. He was a nationalist agitator, organizer and journalist, social reformer, story writer, essayist and, above all, a poet—one of the pioneers of the Tamil renaissance. His poetry marks the beginning of a new era in the history of Tamil literature. He represented and nourished all that was best in India's cultural heritage, and responded to what was the most advanced in our nationalist movement. A Mahakavi, a great poet, he was the poet of resurgent nationalism par excellence. Subramania was born at Ettayapuram in the Tirunelveli district of Tamil Nadu on 11 December 1882. His father, Chinnaswamy Aiyar, an employee of the local zamindar (referred to as Rajah), wanted his son to study mathematics and science to become an engineer. Bharati, however, would play truant from school and roam in the fields, absorbed in nature, listen to the folk songs of the peasants, or study the works of Tamil poets. At the age of seven he began to compose songs. When he was eleven, he was honoured at a gathering of scholars with the title of 'Bharali', one of the names of the Goddess of Learning, for his proficiency in composing verses instantly. The title became a part of the name by which he has since been known.

பாரதியின் குரல் -7
மோகத்தைக் கொன்றுவிடு - அல்லால்
எந்தன்
மூச்சை நிறுத்திவிடு
தேகத்தைச் சாய்த்துவிடு - அல்லால்
அதில்
சிந்தனை மாய்த்துவிடு
யோகத் திருத்திவிடு - அல்லால்
என்றன்
ஊனைச் சிதைத்துவிடு
ஏகத் திருந்துலகம் - இங்குள்ள
யாவையும் செய்பவளே!
பந்தத்தை நீக்கிவிடு - அல்லால்
உயிர்ப்
பாரத்தைப் போக்கிவிடு
சிந்தை தெளிவாக்கு - அல்லால்
இதைச்
செத்த உடலாக்கு.

Translator

Dr K. Ramanathan, Tamilnadu

Bio:

Mr. K. Ramanathan, born in 1962 in Tamilnadu, wanting to bridge cultures of the North and the South through literature went on to do Masters in both Hindi and Tamil languages. In this endeavour, in M.Phil. he did a comparative study on the works of Mahakavi Bharathi and Rashtrakavi Maithili Sharan Gupta. He has presented many research papers on Sangam Tamil literature in Hindi. His works also include Hindi translations of contemporary Tamil books. Presently he is associated with Central Institute of Classical Tamil, Chennai in the project for translation of Sangam Literature in Hindi. In addition, he has 35 years of experience in teaching Tamil and Hindi. He writes spiritual articles in Hindi and Tamil magazines including Sapatagiri, published by Tirumala Tirupati Devasthanam.

वाणी सुब्रह्मण्य भारती की -7

मेरी वासना को मार दो, नहीं तो मेरी सांस को रोक दो। शरीर को गरा दो, नहीं तो उसमें वचारों का अंत कर दो। योग में स्थापत कर दो, नहीं तो मेरे शरीर को नष्ट कर दो। एकाकी होकर, यहाँ की सभी चीजों को बनाने वाली हे देवी! बंधनों को दूर कर दो, नहीं तो प्राणों के भार को हटा दो। मन को स्पष्ट कर दो, नहीं तो इसे मृत शरीर बना दो।

अपुदत् तिरुवदादी साध्वी कारैक्कॉल अम्मैयार

Bio:

कारैक्कॉल अम्मैयार का असली नाम पुनीतवती है. उनके पता धनन्दा वैश्य थे। बचपन से ही पुनीतवती शिव भक्ता थी. उनकी शादी परमदत्त नामक वैश्य से हुई। एक दिन परमदत्त ने दो आम घर को भेजे थे। तब एक शिव भक्त आये. पुनीतवती ने एक आम दे दिया था. दुपहर परदत्त घर आये तो पहले एक आम खाया। वह स्वादिष्ट था। दूसरी आम की माँग की थी. पुनीतवती ने शिव की प्रार्थना की तो दूसरा फल मला. परमदत्त को वह फल अमृत सामान था. उनको संदेह हुआ. पुनीतवती से पुछा तो उसने सारी घटना बताई. पति को पत्नी पर का विश्वास टूट गया. पुनीतवती ने उनके सामने ही प्रार्थना की तो तीसरा फल कसी ने दिया। थोड़ी देर में फल गायब हो गया. परम दत्त ने पत्नी को देवी माना। अपने रिश्तेदारों से भी यह बताई. परमदत्त शहर छोड़कर अपनी दूसरी पत्नी के यहाँ पांड्य देश चला गया। पुनीतवती ने भगवान शिव से प्रार्थना की और अपने रूप को बूढ़ी के रूप में बदल दिया. वह शिव के दर्शन के लए कैलाश निकली. कैलाश पवत्र स्थान हैं। अतः सर के बल पर कैलाश गयी. उनकी भक्ति से शिव और पार्वती भी प्रसन्न हो गये. शिव ने पुनीत वती से वार मांगने के लए कहा तो उसने अपनी इच्छा प्रकट की क मुझे आपके नाच निकट से देखना है. शिव ने कहा क तुम तिरुवलंगाडु जाओ वहाँ में तुम्हारी कामना पूरी करूँगी। त मलनाडु की राजधानी चेन्नई के पास है तिरुवलंगाडु। पुनीतवती वहाँ गयी। शिव ने उसको शिव के यशोगान गाने का वर भी दिया. शिव खुद तिरुवलंगाडु आये और नाचने लगे. पुनीतवती का नाम कारैक्कॉल अम्मैयार के नाम से प्रसिद्ध हो गया।

39.

(இருந்து அற்புதத் திருவந்தாதி)

கொம்பினையோர் பாகத்துக்

கொண்ட குழகன்தன்

அம்பவள மேனி அதுமுன்னம்

-செம்பொன்

அணிவரையே போலும்

பொடியணிந்தால் வெள்ளி

மணிவரையே போலும்*

மறித்து.

-காரைக்கால் அம்மையார்

பூங்கொம்பு போல விளங்கும்

உமையம்மையை ஒரு பாகத்தில் கொண்ட

அழகனாகிய சிவனது பவளம் போன்ற

சிவந்த நிறம் கொண்ட திருமேனியானது

தன் இயல்பான நிலையில் செம்பொன்

மலை போல் திகழும். அந்த திருமேனியில்

திருநீறு பூசப் பெற்றால் அதுவே மீண்டும்

அழகிய வெள்ளிய மலை போல் தோன்றும்.

40.

மறித்தும் மடநெஞ்சே
வாயாலும் சொல்லிக்
குறித்துத் தொழுதொண்டர்
பாதம் - குறித்தொருவர்
கொள்ளாத திங்கட்
குறுங்கண்ணி
கொண்டார்மாட்(டு)

உள்ளாதார் கூட்டம் ஒருவு.

-காரைக்கால் அம்மையார்

இளமை மிக்க நெஞ்சமே, இறைவனுக்கு தொண்டு
செய்யும் மெய்யடியார்களின் திருவடிகளை மனதில்
தியானித்து வாயினால் போற்றி வணங்கிடுக.

ஒருவராலும் விரும்பி மேற்கொள்ள முடியாத
நிலையில் தானே தனது விருப்பத்தால் கொண்ட
திருவருளின் திருமேனியில்

திங்களை முடி மாலையாக அணிந்த

சிவபெருமான் மீது

அன்பு வைத்து போற்றாதவராகிய

தீயோர் கூட்டத்தை விட்டு விலகி உய்வு பெறுக.

41.

ஒருபால் உலகளந்த
மாலவனாம் மற்றை
ஒருபால் உமையவளாம்
என்றால் - இருபாலும்
நின்னுருவ மாக
நிறந்தெரிய மாட்டோமால்
நின்னுருவோ
மின்னுருவோ? நேர்ந்து.
காரைக்கால் அம்மையார்
சிவனே, உம் திருமேனியின் வலப்பாகத்தில் மூன்று
உலகத்தையும் தம் இரண்டடியால் அளந்த காத்தல்
கடவுளான திருமால் இருக்கிறார். மற்றொரு
பகுதியான இடப்பாகத்தில் உமையம்மை
இருக்கிறார். இவ்வாறு இருக்க, உம் திருமேனியின்
இரண்டு பக்கத்திலும் உள்ள செம்மை நிறத்தினை
முழுமையாகத் தெரிந்து கொள்ளாதவர்களாக
உள்ளோம். உம்மை மறைத்திருப்பது திருமாலின்
உருவமோ அல்லது உமையம்மை யின் உருவமோ?
அறியோம்.

நேர்ந்தரவம் கொள்ளச்
 சிறுகிற்றோ நீயதனை
 ஈர்ந்தளவே கொண்டிசைய
 வைத்தாயோ பேர்ந்து
 வளங்குழவித் தாய்வளர
 மாட்டாதோ என்னோ
 இளங்குழவித் திங்க ளிது?
 - காரைக்கால் அம்மையார்
 இளமைத் தன்மை வாய்ந்த இளம் பிறையாக
 விளங்கிடும் இந்த நிலா தன்னைப் பாம்பு தீண்டினால்
 சிறுகியதோ? அல்லது சிவனாகிய நீயே அந்த நிலவை
 அளவுபெறப் பிளந்து உன் திருமுடிக்கு ஏற்பப்
 பொருந்த அணிந்து கொண்டாயோ? அல்லது அந்த
 நிலாப் பிள்ளைதான் மீண்டும் வளர்வதற்கான
 ஆற்றலை இழந்து விட்டதோ? இந்தப் பிறை
 வளர்ச்சியற்ற நிலையில் இருப்பதற்கான
 காரணம் எதுவோ?

44.

தனக்கே அடியனாய்த்

தன்னடைந்து வாழும்

எனக்கே அருளாவா

றென்கொல் - மனக்கினிய

சீராளன் கங்கை

மணவாளன் செம்மேனிப்

பேராளன் வானோர் பிரான்.

- காரைக்கால் அம்மையார்

உள்ளத்தில் இனிமை தரும் மிக்க புகழை

உடையவனும், கங்கையை மணந்தநாயகனும்,

சிவந்த திருமேனியை கொண்டதால் 'சிவன்' என்ற

திருப்பெயரை தனக்கு உரியவனாக

கொண்டவனும், தேவர்களால் தொழுது போற்றப்

பெறும் தனி முதல்வனாகிய இறைவன் தனக்கே

அடிமைத்தொண்டு பூண்டு தன் திருவடிகளை

பற்றுக்கோடாக அடைந்து வாழ்கின்ற

எளியவளாகிய எனக்கு மனம் கனிந்து

அருளாமைக்குரிய காரணமாக என்பால் உள்ள

குற்றங்கள் எதுவோ?

45.

பிரானவனை நோக்கும்
பெருநெறியே பேணிப்
பிரானவன்தன் பேரருளே
வேண்டிப் - பிரானவனை
எங்குற்றான் என்பீர்கள்
என்போல்வார்
சிந்தையினும்
இங்குற்றான் காண்பார்க்
கெளிது.

- காரைக்கால் அம்மையார்
எத்திறத்தாருக்கும் தலைவனாகத் திகழும்
இறைவன் ஒருவனையே உள்ளத்தால் கருதி
நோக்கும் பெரு நெறியாகிய சிவநெறியை விரும்பி
நின்று அப்பெருமானது திருவருளையே வேண்டித்
தலைவனாகிய சிவனை எவ்விடத்திலும் எழுந்தருளி
உள்ளான் என்று வினவித் தேடும் உலக மக்களே,
இங்கே என்னைப் போன்றவரின் தாழ்ந்த
சிந்தையிலும் அப்பெருமான் எழுந்தருளி உள்ளான்.
தெளிந்த உள்ளத்தினராய் காண முயல்பவருக்கு
அவனைக் கண்டு மகிழ்தல் மிகவும் எளிது.

எளிய திதுவன்றே
 ஏழைகள் யாதும்
 அளியீர் அறிவிலீர்
 ஆஆ ஒளிகொள்மிடற்
 றெந்தைஅராப்
 பூண்டுழலும்
 எம்மானை உள்நினைந்த
 சிந்தையராய் வாழுந்
 திறம்.

- காரைக்கால் அம்மையார்

ஒளி விளங்கும் நீல வண்ணக் கழுத்தினை உடைய எம்
 தந்தையும், பாம்பினைத் தன் அணிகலனாக அணிந்து
 கொண்டு உலவும் எம் பெருமானும் ஆகிய சிவனை
 ஆழ்ந்து தியானிக்கும் உள்ளம் கொண்டு வாழும்
 இச்செயல் அவன் அருள் பெறுவதற்கு எளிய வழி
 அல்லவா? அவ்வாறு இருந்தும் ஏழையராகிய நீங்கள்
 சிறிதும் அன்பு இல்லாதவராகவும் அறிவு
 இல்லாதவராகவும் இருக்கின்றீர்கள். உங்கள் செயல்
 இரங்குதற்குரியதாகும்.

47.

திறத்தான் மடநெஞ்சே
சென்றடைவ தல்லால்
பெறத்தானும் ஆதியோ
பேதாய்-நிறத்த

இருவடிக்கண் ஏழைக்
கொருபாகம் ஈந்தான்

திருவடிக்கட் சேருந் திரு.

- காரைக்கால் அம்மையார்

அறியாமை மிக்க நெஞ்சமே, நிறம் கொண்டதும்
மா வடு வகிருபோன்றதுமான கண்களை உடைய
உமாதேவிக்குத் தன் ஒரு பாகத்தைத் தந்த
சிவனது திருவடி நிழலிலே சென்று பெருகின்ற
சிறப்புமிகுந்த பேரின்பத்தை அவனை
இடைவிடாமல் மனதில் நினைத்து வாழும்
உயர்ந்த அருள் நெறியால் சென்று அடைவதை
விடுத்து அறிவற்ற நீ உன் அரிய முயற்சியால்
மட்டுமே அவனைப் பெறுவதற்கு இயலுமோ?

திருமார்பில் ஏனச்
 செழுமருப்பைப் பார்க்கும்
 பெருமான்
 பிறைக்கொழுந்தை
 நோக்கும்- ஒருநாள்
 இதுமதியென் றொன்றாக
 இன்றளவுந் தேரா
 ததுமதியொன் றில்லா
 அரா.

காரைக்கால் அம்மையார்
 பகுத்துணரும் அறிவு இல்லாத பாம்பு சிவனின்
 திருமார்பில் அணியப்பெற்றுள்ள செழுமை
 மிகுந்த பன்றிக் கொம்பினை நிலாவின்
 இளம்பிறை என்று கருதிப் பார்க்கும். அப்போது
 இறைவனின் சடை மீது உள்ள
 பிறைத்திங்களையும் உற்றுப் பார்க்கும். அது
 இவ்விரண்டனுள் உறுதியாக இதுதான் பிறைச்
 சந்திரன் என்று இன்று வரையில் தெரிந்து
 கொள்ளாத வகையில் திகைப்புற்றிருக்கும்.

அராவி வளைத்தனைய
 அங்குழவித் திங்கள்
 விராவு கதிர்விரியஓடி-
 விராவுதலால்
 பொன்னோடு வெள்ளிப்
 புரிபுரிந்தாற் போலாவே
 தன்னோடே யொப்பான்
 சடை

- காரைக்கால் அம்மையார்
 தனக்குத் தானே நிகராக விளங்கும்
 சிவனின் சடைக்கற்றைகள் வெள்ளியை
 அரத்தால் அராவி வளைத்தது போன்ற
 அழகிய பிறைச் சந்திரனின் குளிர்ந்த
 கதிர்கள் எங்கும் பரவி விரிய ஓடிக்
 கலப்பதால் பொன்னுடன் வெள்ளியையும்
 கயிறுகளாகக்கொண்டு திரித்து முறுக்கி
 வைத்தது போல் தோன்றுமல்லவா.

Translator

Dr K. Ramanathan, Tamilnadu

Bio:

Mr. K. Ramanathan, born in 1962 in Tamilnadu, wanting to bridge cultures of the North and the South through literature went on to do Masters in both Hindi and Tamil languages. In this endeavour, in M.Phil. he did a comparative study on the works of Mahakavi Bharathi and Rashtrakavi Maithili Sharan Gupta. He has presented many research papers on Sangam Tamil literature in Hindi. His works also include Hindi translations of contemporary Tamil books. Presently he is associated with Central Institute of Classical Tamil, Chennai in the project for translation of Sangam Literature in Hindi. In addition, he has 35 years of experience in teaching Tamil and Hindi. He writes spiritual articles in Hindi and Tamil magazines including Sapatagiri, published by Tirumala Tirupati Devasthanam.

(स्रोत: अद्भुत तिरुवंतादी)

39.

फूलों की टहनी-सी शो भत देवी उमा को एक
भाग में धारण करने वाले सुंदर शव का मूंगे-सा लाल रंग
का शरीर, अपनी स्वाभाविक अवस्था में सोने के पहाड़
जैसा चमकता है। जब उस शरीर पर भस्म लगाई जाती है।
तो वही फर से एक सुंदर चाँदी के पहाड़ जैसा
दिखाई देता है।

40.

हे युवा मन, ईश्वर की सेवा करने वाले सच्चे भक्तों के चरणों
का मन में ध्यान करो और मुख से उनकी स्तुति करके नमन
करो। उस शव से प्रेम करो, जिन्होंने अपनी इच्छा से उस
दैवीय कृपा को धारण किया है जिसे कोई और नहीं पा
सकता, और जिन्होंने चंद्रमा को अपने मुकुट की माला
बनाया है। ऐसे शव की प्रशंसा न करने वाले दुष्टों के समूह से
दूर रहकर उद्धार प्राप्त करो।

41.

हे शव, आपके शरीर के दाहिने भाग में भगवान वष्णु हैं,
जिन्होंने अपने दो चरणों से तीनों लोकों को मापा। दूसरे
भाग में, बाईं ओर, देवी उमा हैं। ऐसी दशा में हम आपके
शरीर के दोनों ओर के लाल रंग को पूरी तरह से नहीं
समझ पा रहे हैं। क्या आपकी आकृति को वष्णु के रूप ने
ढका हुआ है या देवी उमा के रूप ने? हम नहीं जानते।

42

क्या यह युवा, अर्धचंद्र चंद्रमा सर्प के काटने से छोटा हो गया है? या क्या आपने, शव के रूप में, चंद्रमा को अपनी जटा के अनुरूप बनाकरके उसे धारण किया है? या क्या उस अर्धचंद्र ने फर से बढ़ने की अपनी शक्ति खो दी है? इस अर्धचंद्र की अवस्था का क्या कारण है?

44.

मेरे हृदय को आनंद देने वाले, सुंदर गंगा को धारण करने वाले, लाल रंग के कारण 'शव' नाम से प्रसिद्ध, देवताओं द्वारा पूजित एकमात्र प्रभु भगवान शव, जिनके चरणों को मैंने अपना सहारा बनाया है, उन्होंने मुझ पर कृपा क्यों नहीं की? क्या मेरे अंदर कोई दोष है?

45.

जो ईश्वर सभी प्राणियों का स्वामी है, उस एक ईश्वर का ही मन से ध्यान करने वाले महान शव मार्ग को पसंद करने वाले और उस महान ईश्वर की कृपा की कामना करने वाले लोगों! जो अपने स्वामी, शव को हर जगह ढूँढ रहे हैं और पूछ रहे हैं कि वह कहाँ है, मैं उन्हें बताना चाहता हूँ कि वह मुझ जैसे लोगों के वनम वचारों में भी मौजूद है। जिन लोगों का मन स्पष्ट है और जो उसे देखने की कोशिश करते हैं, उनके लिए उसे देखकर प्रसन्न होना बहुत आसान है।

46.

जो प्रकाशमान नीले रंग की गर्दन वाले हमारे पता और जो सर्प को अपने आभूषण के रूप में धारण करके वचरण करने वाले हमारे प्रभु शिव हैं, उनका गहराई से ध्यान करने अपने मन रखकर जीवन यापन करना, क्या यह उनकी कृपा पाने का सरल मार्ग नहीं है? फर भी, हे गरीबों, तुम लोग बिल्कुल भी प्रेमहीन और ज्ञानहीन हो। तुम्हारा व्यवहार दया के योग्य है।

47.

हे अज्ञान से भरे मना जो शिव ने कर आम के टुकड़ों जैसी नयनों वाली देवी उमा को अपने अर्धांग में स्थान दिया, उनके चरणों की छाया में जाकर फलने-फूलने वाले उस उत्कृष्ट आनंद को जो निरंतर उनका स्मरण करते हुए जीवन जीने की उच्चतम कृपा मार्ग से प्राप्त होता है-उसे छोड़कर क्या तू अपने नगण्य प्रयासों से ही उन्हें पा सकेगा?

48.

तर्कहीन बुद्ध रहित सर्प शिव के वक्षस्थल पर सुशोभित समृद्ध सूअर के दाँत को अर्ध चंद्रमा का (प्रतीक समझकर देखता है। उसी समय, वह ईश्वर की जटाओं पर स्थित अर्ध चंद्रमा को भी देखता है। वह आज तक भ्रम में है और यह निश्चित नहीं कर पाया है कि इन दोनों में से कौन सा निश्चित रूप से अर्ध चंद्रमा है।

49.

अद्वितीय शिव की जटाएँ ऐसी प्रतीत होती हैं, मानो चाँदी को रेत से घिसकर बनाये गये सुंदर अर्धचंद्र की ठंडी करणें चारों ओर फैलकर दौड़ रही हों और मल रही हों, जिससे यह ऐसा लगता है, जैसे सोने और चाँदी को रस्सी की तरह एक साथ गूँथकर कसकर मोड़ दिया गया हो।

Thank You...